

ANTOLOJIYA HELBESTÊN CÎHANÊ

Wergêr û Amadekar
Xidir ÎSO

"Ax berbiro, westîyaya zemên,
Tu pêgên rojê dişopîne;
Piştî gera li warê zêrînê şêrîn
Rêwî gera xwe diqedîne;"

WILLIAM BLAKE

**ANTOLOJIYA
HELBESTÊN CÎHANÊ**

**Wergêr û Amadekar
Xidir ÊSO**

Berg/Rûpelsazî

Xidir Êso

Çap/Weşan

Arşîva Kurd

2016

www.arsivakurd.org

XIDIR ÊSO; di 01.04.1959'an de, li gundê Qanûn yê navçeya Qosara Mêrdînê ji dayik bûye. Dibistana seretayî heta pola çaran li gund, ya çar, pênc û dibistana navîn û amadeyî li navçeya Qosar qedand. Di 1976'an de ket nava rêxistin û tekoşîna rizgariya neteweya Kurd. Piştî derbeya leşkerî ya îlona 1980'yî li Tirkî çêbû, ji alî hêzên cûnta ve hat girtin û ji alî dadgeha leşkerî, bi dayina cezayê sermedî (muebbet), 7 sal li zîndana Amed û 8 salan jî li zîndanên Tirkî, bi giştî 15 salan di zîndanên de hat girtin.

Li zîndanê ji bo şermezerkirina bûyerên li Kurdistanê, bi taybetî êrîşa li ser Licê û şewitandina rewşenbîrên Elewî yên çep ku li Sêwazê qewimî, ket girevên birçîbûnê; pê re daxwiyaniyên çapemeniyê û yên li hember rayadarên dewleta Tirk bû egerên dozvekirinê. Ji bo ku li hember dozger û dadgehan parastina siyasî kir, du caran ceza xwar. Ji bo ku neçû leşkeriya Tirkî û cezayên xwe yên nuh ku li dadgeha bilind hat pejirandin ranezê, demekê li Tirkiyeyê firar ma, pişt re derket Ewropa û serî li mafê penaberiyê da.

NAVEROK

Pêşgotin/9

Pêşgotina Wergêr/11

A. Kadîr – Xem, Destên Te/12

A. Hîcrî Îzgoren – Qîrîn/14

Abdel Basit El Sûfî - Vî Mirovê Bi Kerb/16

Adnan Yucel - Zarokên Agir û Rojê/19

Adonîs (Alî Ahmadî Saîdî Eşber) – Aştî/24

Ahmed Arif - Li Girtîgehê Zû Dibe Êvar, Sî û Sê Gulle/26

Aiz`ing - Ji Hîroşîma re/32

Aleksa Şantîç - Welatê Min/34

Aleksandr Sergejevîç Pûşkîn - Di Kûrahiya Kanên Sibîrya de/35

Ali Bîçer - Li Çiyan Navnîşana Rojê Heye/36

Antonio Jacinto – Monangamba/42

Archibald Macleish - Miriyê Îspanî/44

Arthur Rimbaud – Ofelia/46

Atila Josef - Niştîmana Min/47

Augustîno Neto - Xatirxwestina Berî Veqetînê/59

Aziz Nesin – Bibexşîne/51

Baba Tahir Uryan – Dubeyt û Çarîn/52

Bekir Meriç - Li Te Geriyam, Ez Evîn im, Hevalê Aram Sitranekê Bêje Lo!/58

Bertolt Brecht - Pesnê Diyalektîkê, Gava Şer Dest Pê Dike Yên Li Dûr Agir Dipên, Karkerekî Xwende Dipirse, Qencî Bi Kêrî Çi Tê, Stran Ji Bo Yên Li Ber Wendakirina Dîlaweriya Xwe/64

Bêkes - Lawanên Welêt, Ey Mang, Nesrîn/68

Bulent Haydarî - Poşmaniya Yê Xwefirotî/71

Can Yucel - Gotina Bi Şewat/73

Cegerxwîn - Kîne Em/74

Cemal Sureyya - Ev Ya Me/81

Cesare Pavese - Dawiya Xeyalê/83

Charles Baudelaire - Mirina Evînan/85

Daniel Viglietti - Nasname/86

Dildar - Ey Reqîb, Mindalê Hîva, Lawê Kurd/87

Dogan Ceren - Nebê Hiş Ji Min Re/93

Edgar Allan Poe - Xeyalek/99

Edip Çelîk - Paceyên Mawzeran Xemgîn in, Xaneyên Deftera Min/100

Edîp Galin - Strana Azadîyê/104

Edith Thomas - Rabe û Bimeşe/106

Eduard Cote Lamus - Ji Bo Gundiyekî Mirî Dûrik/108

Ehmedê Xanî - Şîreta, Helbest, Her Dinalim, Textê Dîlber/109

Emer Xeyam - Çarîn/113

Emily Dickinson - Piraniya Şêtiyan Têgihîştina Herî Pîroz e, Mejî Ji Ezman Firehtir e/115

Ernesto Che Guevera - Ne Tîşteki Din/117

Federico Garcia Lorca - Ji Bo Ava Dengizê Belîte, Hozan û Mirin/118

Feqiyê Teyran - Dîlber, Ez/120

Ferûh Faroxzad - Sitrana Evînê/125

Georgi Cagarov - Piştî Lêpîrsînê/128

Guillaume Apollinaire - Girêdan/129

Gunnar Ekelof - Ya Bi Payizê re hat/131

Hasan Huseyin - Tehlî Bi Me Bû Hingiv/133

Hejar Mukrîyanî - Her Kurd im, Strana Şagirtan, Firmêsk û Mey, Ferxika Niştîman/135

Ho Chi Minh - Ji "Rojaneya Zîndanê"/138

Îlya Ehrenburg - Li Nagazakî Baran /140

Îtalo Volpe - Alên Aştiyê/142

Îvan Vazov - Tenê Ronî ye Ya Bêdawî/143

Jacques Prevert - Hezkirin Dibişire/145

Janis Raynis - Kaniya Taqeta Min/146

Jaroslav Seifert – Bênav/147

Javier Heraud - Gotina Gerîlla/148

Johann Wolfgang von Goethe - Nêzîkbûna Yarê/149

Jorge Carrera Andrade - Ji Bo Çivîk Bi Kar Bînin Serpêhatiya Jiyane/150

Jorge Rebelo - Helbesta Tekoşerekî/152

Jose Marti - Dixwazim Bi Yek Hêsanîyê Bimirim, Gava Bimirim/154

Joseph Kessel - **Maurice Druon** - Partîzanino / Strana Rizgariyê/155

Konstantin Kavafis - Dîwar, Li Hêvîya Barbaran/157

Kurt Tucholsky - Aramî û Sazûman/159

Langston Hughes - Reşik im Ez/161

Lokman Kurtay - Gotin, Mirin/162

Louis Aragon - Di Bin Îşkencê de Balada yê Stranê Dibêje, Afîşa Sor/164

Louise Gareau Des Bois - Welatê Min Yê Rojane/168

Luis Nieto - Ev Stran Ji Mêrxasên Şoreşê Re Hatiye Gorîkirin/169

Mahmûd Derwîş - Strana Kûba/171

Mahmûd Sobh - Êvarî Gundê Min/173

Marcos Ana - Jiyane, Şîrove Dikim/175

Mazîsî Kûnene - Qîrîn/178

Mbella Sonne Dîpoko - Jan/179

M. Can Azbay - Name/180

Melayê Bateyî - Zembîl Firoş, Qiblagaha Aşiqan/182

Melayê Cizîrî - Dil Ji Min Bir/186

Mela Mehemed Koyî - Destê Hev Bigirin, Jin, Qezenca Şêxê Me/191

M. F. Dei Anang - Berbi Kîjan Çarenûsê Ey Afrîqa/194

Mîgjenî (Millosh Gjergj Nikolla) - Em Zarokên Vî Qirnê Nû/197

- Miguel Hernandez** - Bayê Gel Min Hildigire/199
- Mûhammed El Feytûrî** - Bû Sibeh/202
- Muslum Yucel** - Binêrim Li Te, Kendalên Nêrgizê/204
- Nalî** -Eger Nemirim/208
- Nazim Hîkmet** - Li Ser Serketinê, Strana Yên Royê Vedixwin/209
- Neofîtos Talyotîs** - Lêvegerînên Li Neşe Yaşîn/214
- Nikola Vaptsarov** - Berî Mirinê, Sitrana Evînê/216
- Nîkolay Nekrasof** - Bizarvan/218
- Nordahl Grieg** - Stûna Ala Merasimê/219
- Octavio Paz** - Kûzê Şikestî, Jbîrkirin, Li Dernî ji Evînê jî Wêde/221
- Orhan Velî** - Ji Bo We/227
- Osman Sebrî** - Merşa aşîtiyê, Durû, Newroz, Ala Rengîn/228
- Otto D`sola** - Berî Hatina Firokên ku Bajar Şewitandin/234
- Otto Rene Castillo** - Welatê Min Ka Em Biçin/235
- Pablo Nerûda** - Hin Tiştan Eşkere Dikim, Di Dil de ji Spanya, Lîwaya Navnetewî* Ya Ketina Madrîdê, Hertim, Strana Genim, Yên Neyar/236
- Paul Eluard** - Azadî, Gabriêl Perî, Ronahî, Xwişkên Hêviyê/246
- Paul Verlaine** - Ezman Werê Şîn/252
- Paul Valery** - Daristana Dost/253
- Pîremêrd** - Newroz, Şehîd Hatîn, Tenê Dilsozî, Besteka Kurdî/254
- Pîr Sûltan Abdal** - Vebin Zîndan/257
- Qadir Koyî** - Heta ku li Hev Neyên Qebîlên Kurdan, Tu Werê Hînê Fen Be, Her Kurd e Qîsa Bavê Xwe Nizane, Her Kurd e Li Nav Hemû Milet, Hakim û Mîrên Kurdistanê/258
- QedrîCan** - Dadê, Reşbelek, Gula Sor, Karwanê Me, Zîndana Mezê/262
- Rabîndranath Tagore** - Ji Min Re Bêje Hêsîro (Lawij), Stêrk, Wendanebûn/268

Rainer Maria Rilke - Roja Payizê/270

Refik Durbaş - Qelaço/272

Renas Jiyan - Janya/273

Rene Depestre - Cewherê Reş/275

Resûl Riza - Ji Destê Min Bê/277

Robert Desnos - Kulîlkên Heyva Gulanê/279

Samîh El-Qasim - Ji Rojanê, Di Sedsala Bîstan/280

Suleyman Danişman - Ji Nuva Dengê Lîngan/283

Şêrko Bêkes - Helebçe, Evîna Mezintirîn, Bajar, Hejmartin, Evîn, Ji Bo 8ê Adarê, Şîret/285

Shlomo Tannî - Yên Birîndar/289

Şêx Riza Telebanî - Li Bîra Min Tê, Qehpejineke Mamê Min/290

Şêx Selam Ahmed Azebanî - Kizîna Dêrdê Cotkar/291

Vaselîn Andreyev - Raman/293

Victor Hugo - Ji bo Mirov Bigirî Divê Ji Çavan Hêsir Bibarin?/294

Vladimir Vladimiroviç Mayakovsky - Ewrekî Bi Derpî, Gohdar Bike!/305

Wefayî - Ji Dîwanê/298

William Blake - Ax Berbiro/300

William Shakespeare - Ditirsin/301

Xelîl Cibran - Strana Mirov/302

Yannîs Rîtsos - Aştî/303

Yevgenî Yevtuşenko - Kulîlk û Gulle/306

Yilmaz Guney - Canê, Yarê, Dilê/309

Yilmaz Odabaşı - Hey Jiyan/310

Yusuf Hayaloğlu - Êşên Mezin/312

PÊŞGOTIN

Mirov bi tenê xwe najî

Bilindbûna çand û dewlemendiya zimanê neteweyekê, tenê bi afirandina zargotin û hunermendîya nava wê neteweyê nayê pîvan û nayê ravekirin. Pîvana bilindbûna çanda neteweyekê hinekî jî; bi çanda gelên din re çiqas xwe gihandiye hev û bûye yek ve girêdayî ye. Tu gel nîn e ku li hember çanda gelên din guhên xwe girtîbe û di warê çandî de karîbûye pêşveçûnek grîng xuya bike.

Di dîroka cîhanê de çand, bi pêşveçûna sermiyandariyê re geş- bûnîya xwe ya herî xurt xuya kirîye. Her çend sermiyandariyê vêya bi armanca mijokdariyê pêk anîye jî, bi daxwaza xwe an bê daxwaza xwe, di navbêna gelan de, dibe mîna guhêzkarekî birin û anîna çandê. Çimkî sermiyandarî, di navbêna parzemînan, welat û gelan de, toreke ragihandinê bi xwe re anîye. Êdî her gel an her kes, tiştêkî ku li rûyê cîhanê hatibe afirandin, ji pêwîstîya ku wî tiştî ji nû ve biafirîne xelas dibe. Dibe xwediyê hêjayiyên ku li derên din hatine afirandin. Loma qeysa ku tiştêkî nîn e biafirîne û li berhemên cîhanê afirandinên nû zêde bike bi dest dixê.

Mîna gelekî ku îro tekoşîna rizgarîya xwe ya neteweyî dide, ku gelê Kurd hêjayiyên xwe yên neteweyî û navneteweyî bi hev nekelîne, gihîştina serketinek payîdar zehf zahmet e. Ji bo ku mirov xwe bigihîne hemdemîyek cîhanî û wê zevt bike, ji pergalên herî girîng yek jê jî bêşik çand e û ya din jî huner e. Ji alîkî de, gava ku em hêjayiyên xwe yên çandî û hunerî li cîhanê belav bikin, ji aliyê din ve jî divê em çand û hunerên cîhanê pêşkêşî bîr û bala gelê xwe bikin û bi wî awayî jî, divê em hêjayiyên xwe yên estetîk û neteweyî dewlemendtir bikin. Lewra T. Mann dibêje: "Mirov, bi tenê jiyana xwe ya ferdî najî, di heman demê de, bi zanîn an nezanîn, jiyana dema xwe û jiyana hemdemên xwe jî dijî.". Gelê Kurd ku tekoşîna serxwebûnê dide, ji vêya jî wêdetir, jiyana yên berî xwe û yên wê piştî wî jî bijîn, bi awayekî dijî.

Belê, gava ku ji aliyekî ve em çanda xwe ya xwerû biafirînin, ji alî din ve jî, divê em çanda gelên din bikişînin nava xwe. Rêyek ji rêyên sereke jî, bê şik ku berhemên wan yê hunerî û zargotinî ku em wergerînin zimanê xwe.

Xasma, bi wergerandinên Firat Cewerî yên hêja ku ji zargotina Rûs bi xebata xwe ya ku dixwaze çand û zimanê Kurdî dewlemend bike, bi vê antolojiya helbestan ya wergêriyê ya Xidir Êso jî kûrahiyek bêtir qezenc kirîye.

Bê şik ji alî her xwendekarî, bi hêsanî wê bê têgihîştin ku ev anto- lojiya di destê me de ye, weke ewçend tê xwendin bi hêsanî nehatiye amadekirin. Lê di demajoya vê xebatê de, tengasî û zahmetiyên ku Xidir Êso kişandiyê, ji vê têgehîştinê bi gelekî wêde ye... Tê zanîn ku li cem me, bingehek wergêriyê ya rehdar nîn e. Mîna gelek waran, di warê wergerandinê de jî bi destlepkê em pêşve diçin. Tevlî ku rewşa me werê ye jî, berhemên di vî warî de derketine holê, qet jî ne xerab in. Ma tahm û kêfxweşiya xwendina Çexof, Pûşkîn, Aragon, Nerûda û dêwên zargotinê yên mîna wan, bi Kurdî hûn didin bala xwe?... Her werger, (xasma di warê helbestê de) bi xwe re hinek pirsgirêkan jî tîne. Pirsgirêkên wergêriyê bûyereke aşîkar e, ku li tevaya cîhanê gengeşiya wê tê kirin û tu demê jî safî nebûye... Hela ji bo yên mîna me ku hîn li destpêka vê xebatê ne, divê pirsgirêkên wergerandinê hîn xwezayî bên dîtin.

Ev antolojiya wergerî, ku di nav wê de gelek helbest hene û pi- ranîya van helbestan jî, helbestên hozanên cîhanê yên sereke û bi nav û deng in, tam du sal û nivê dostê min yê delal Xidir ÊSO sitendîye. Mîna ku bi diran û nenûkên xwe elmasekî bineqîşîne, hûrgiran û bi viyanek nebes xebitîye. Pêwîst dîtiye ku her helbestê gelek caran di çav re derbas bike. Vê xebata xwe, ne li odeyek germ û li ser maseya xwe, ji destê yara xwe çay an qahwe girt û pêk anî, li navbêna çardîwarên zîndanê û di hundir têkoşînek zehf dijwar de ajotîye. Ji bo ku ez li parek vê xebatê bûm şahid, loma ez dizanim ku carina ji bo gotinekê an ristekê, bi rojan dihizirî û lêkolîn dikir... Di destê wî de xweşikî, ne helbestên wergerandî Kurdî hebûn ku ji bo bi wergerên xwe re beranber bike û ne jî ferhengek Kurdî ya bi naverok û berfireh hebû ku jê fêde bigirta.

Ked afirandêr e: di demajoya kedê de îlham jî, zanîn jî, yekûna zanîn û hostetiyê jî tê bidestxistin. Di vî warî de, beramberiya keda mirovê afirandêr, serfîrazî jî bê şik e. Xidir jî di dawiyê de serfîraz bûye; bi Kurdiyê zelal û safî, li helbest û çanda Kurdî berhemek herî giranbûha zêde kiriye.

Bi gumana min, kêmasiya vê atolojiyê ya girîng, Xidir ev helbestana (ji xeynî yên bi Tirkî) ne rasterê ji zimanê wan, lê mecbûr maye ku ji wergerên zimanê dudoya wergerandiyê Kurdî... Gotinek pêşiyên Rûsan dibêje ku; "Wergerandin mîna jinê ye, ya bedew dilsoz nabe, ya dilsoz jî bedew nabe." Belê piraniyên van helbestan, ji bo ku ne ji zimanê xwe yên orjînal hatine wergerandin, texmînkirina dilsozî an nedilsoziya wan çetin e, lê bedewiya wan bê şik e...

Pûşper 1995

Ermenek

Alî BÎÇER

PÊŞGOTINA WERGÊR

Gelî xwendevanên delal, min bi armanca salvegera çêbûn û sala pîrozbayîya helbestvanê nemir Ehmedê Xanî dest bi karê amadekirina vê antolojiyê kir. Rewşenbîr û hunermendên Kurd, bi çalakîyên çandî û afirandina berhemên zargotinî û pîşeyî, beşdarî pîrozkirina vê salvegerê bûn. Loma min jî li gorî hêza xwe, tevî hemû astengan, li gorî merc û derfetên zîndanê, bi amadekirina vê antolojiya helbestan, min xwest ez jî beşdarî pîrozkirina vê salê bibim.

Daxwaza min amadekirina antolojiyek taybet bû. Qonaxa ku îro gelê Kurd tê de ye, min da ber çavê xwe û loma min ji hozanên cîhanê yên hemdem û pêşketî, bi giranî helbestên di derbarên jiyana, evîn, kul û keder, têkoşîn, têkçûn û serketinên gelan û neteweyên çî azad, çî bindest hilbijart. Dibe ku ji xeynî vana, gelek hozanên hêja, bi nav û deng yên din hebin ku min di vê pirtûkê de cîh nedabe berhemên wan, lê ezê xebata xwe ya di vî warî de her berdewam bikim.

Helbet ji bo gelê Kurd û zimanê wî Kurdî pêşkeve, wergerandina hemû berhemên cîhanê yên nivîskî pêwîst in. Ji bo pêşketinê, zanîn pêwîst e; ji bo gehîştina zanîna, zimanekî xurt pêwîst e; zimanekî xurt nebe, raman û xeyalên xurt jî nabin; ger em bê raman û bê xeyal bin, emê nezan û bê huner jî bin...

9 Gulan 1995

Xidir Uso

A.Kadîr

1917 Îstanbûl – 01 Adar 1985 Îstanbûl Navê wî yê rastî Îbrahîm Abdulkadir Meriçboyu ye.

XEM

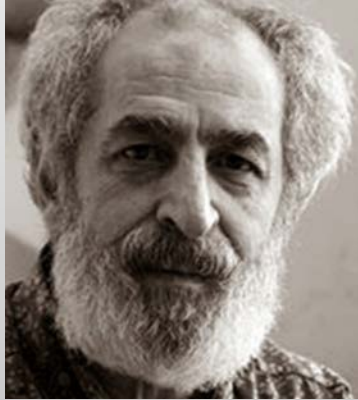
Qet tu azadiya me nîn e,
 Qet tu azadiya me,
 Ne xebat, ne axaftin, ne pevşabûn,
 Tu li wira bi sînga xwe ve bidewisîne
 Û bimîne xema herî mezin,
 Ez li vira xema herî mezin bikişînim,
 Pêwîstî nan, pêwîstî azadiyê, pêwîstî te
 Tu li wira mîna zerdaliyek ji şaxa xwe jêkirî bimîne,
 Ez li vira mîna şaxek bêzerdalî bimînim.

DESTÊN TE

Ji destên min naçe şopa destên te
 Gava li sîrenên xwe dixist tenêtî,

Hestên bê te jî bêwate ye
Çawa te xist nava me
Ewqas çiya deşt û derya
Li piyên min digerin hêsirên min
Hesret dîsa rêz bi rêz
Av naherikin
Pevşabûn naşewitîne canê me.

Ez nêçîrvanê xemê me tu zanî
Van gazinan ji xwe dikim
Tu dilê xwe negire
Bi tenê jî pir dikim sirê
Şev bangî min dike binêr
Ezê niha têkevim rêgeh û kolanan
Di dilê min de valahiyek derengmayî
Li destên min şopa destên te.

A. Hîcrî Îzgoren

Di 1950 de li Sêwregê ji dayikê bû. Li Amedê Enstîtuya Perwerdeyê beşa Zaniyarîya Civakî qedand. Ji ber pirtûka wî ya pêşî "Aciyla Dîrî" hat weşandin, di 1981'ê de li Amedê hat girtin.

QÎRÎN

Ji min re mohrên bi xwîn man
 Ji bazirganê wê dîrokê
 Zinar, qîrîn û tarîfên mirinê

Ji hemû çîrokên min pê zanîbû jan civandin
 Min bi beskura xwe daliqand

Min jîyan got jê re stargeh mijand
 Min hemû bêje anî rû hev bi agir re
 Min nikarîbû bigota dojecha rojan

Di nûçeyên ajansan de gemarî dibe mirovayî
 Hemû şanazî di sêdarê de bi lez pîr dibin
 Zarok

Evîna têkçûyî xistiye ala xwe
 Şevan ji bîr kirine pevşabûnî

Ji bo di Xwedayan bigerînim vê şêtiya
Kun dikim gemaroya evînê
Ji nû de xwe davêjim rêyan

Bila ji canê te vemalin êdî qîrîn
Dikişînim dema niha hemû lêkeran
Di lênerînên te de min pir danî li zinaran
Dibim hevdeng û dikevim çavê dunyayê
Qîrînek taze me di vê demsala kontra de
Her kesekî ku hinekî "qisas" e
Ez cînayeteke "nediyar" im

Ji min re tevkujî man
Ji wî bazirganê dîrokê
Lorîn nefî û sûretê muxbiran

Hemû têkçûnên xwe min qeyd kir
Mîrin bejin dide êdî
Li erdên bi xeyalên xwe min avda
Li çavên te min kilît kir hemû xem û xeyal

SÛRÎYE

ABDAL BASIT EL-SUFI

1931 Humus -20 Tîrmeh 1960 Humus

VÎ MIROVÊ BI KERB

Hûn dibêjin wî vala kir kîna xwe
 Bi ba de berada zincîrên xwe
 Hûn dibêjin ku bi zendên xwe
 Da royê îşareta xwe
 Û soza hevdîtîne
 Li hêviya wî ye ro
 Hûn dibêjin dîl wê karibe li mîr bixe
 Li zinarê rastiyê
 Biçike li hember wî
 Ji tofanê bilindtir
 Û wê karibe bistirê ji êgir nanê xwe yê rojane
 Dibêjin wî çirand jana xwe
 Ji perçên çirandî çêkir dilê xwe
 Kerî
 Wê çawa karibe şivanê xwe bibe selexanê
 Dîl
 Wê çawa karibe tariya kevn belav bike
 Wê çawa karibe celladê xwe bide ber şîmaqan bi destên xwe
 Di histuyê wî de zincîr
 Li laşê wî sorahiyên kamçiyên

Kî kare serî hilde
 Lê belê hosteyê tiştên nebûyî ye gel
 Sazgêriya nav û deng e mêrxasiya wî
 Merheba ji vî mirovê bi kerb re
 Ji yê li çolên Cezayîrê re
 Merheba ji kerba wî ya xuroşbûyî re
 Ji serhildeyê Başûr re merheba
 Ku zîn li hespê heyfê dixê
 Merheba ji birîndarê Iraqê re
 Şilmaq davêt xwe firoşê Bexdadê
 Ji bo safîkirina welatê xwe
 Merheba ji zendên li hesin xistî re
 Ji kerba hesinkar re merheba
 Merheba ji dilên tije, xuruşî û coşiyayî re
 Ji yên kêfa xwe li zinaran kirin girêk re merheba
 Merheba ji palmiya pêşî hat çikandin re di xîzên kendavê de

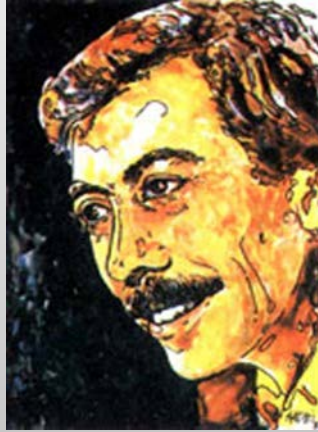
Ji yê berê neviyên xwe ber bi pêşiyên Ereban vedike
 Ji yê ji welatê bengî re gulan diçîne
 Ji hozanê gulan dipêçe re merheba
 Welat
 Qîrîna wî ya pêşî qîrîna bi fêz bû
 Welat
 Tevera wî ya pêşî sînorê xwe yê pişt asoyê kûr kir
 Pêngava pîrozwer ya yezdanê bi tenê
 Xaka bi xwîn raçandî
 Xaka li pêşberî royê qutikê xwe vekir
 Li ruyê te yê bîhnxeşik
 Mêrgên te, gîhayên te yên teze
 Bihara te, rêyên te yên hênik
 Dawetan amade dikin ji bîhna xwe
 Kaş dîke sîdan perê lîça avê
 Li zozanê te kûr kûr difikire gelî
 Welat
 Yên zarokên te bera heriyê dan
 Tenê vî namerdî disitirîne Rûreş
 Kefenê te lewitand
 Rûreş neviyên te binêrd kirin

We xwest laşê we bibe zincîr
 Di qirikê de bimîne strana mirovên azad

Xwarî heriyê bibe eniya mirovê azad

Lê belê vay em
Çiyayê bilind yê hilaw in
Em zarokên neteweya nû ne
Mîlyon can in em

Li ser kevirê qurbanê ku bayê zîz dimînin eniyên me
Li dûrî birûskê tê hiskirin dengvedana dengê me
Ji bo pevçûnê bangî bahozên har dikin destên me
Destên me rêz dike
Di dengiza serketinê de leşker
Bibin agir emê di çavên tariyan de
Di yên xerabiyê de ku herdem ji kokê tê birîn
Hûn
Di navbêna demên karbidest
Ji mirovan heta mirovan
Bi xwefiroşên xwe ve
Di hişên gelan de
Şev in hûn

ADNAN YUCEL

27 Adar 1953 Xarpêt– 24 Tîrmeh 2002 Xarpêt

ZAROKÊN AGIR Û ROJÊ

Li xaka agir û rojê
Berî Adem jî diherikîn wan çemana
Zilamên li dûv Adem dimeşyan
Hemû tiştên qewimîn gelekî pişt re dîtin

Berî ku bibin zarokên agir
Zarokên Şamaş bûn
Li alîkî xwêdan dikeliya li argûnê wan
Li alîkî jî di dilê wan de hogirî
Hatî li nava du çeman sekinîn
Ji her yekî re qursek por
Û qurbanek gorî kirin

Bûn robarekî ji rohnîyê
Ber bi derya gelan diherikîn

Ji çeman yekî tov dida axê
Yê din çiya quldikir rê vedikir
Û Şamaş li ezman şemlek bû
Di dilê hevbeş ê herdu çeman de pîroz
Di zimanê hevbeş ê herdu çeman de xawên bû

Çiya tunebû ku derkeve ser wî
 Ji bo bi zimanê dar û pelan
 Bersîv bidin dengê xwedê
 Pêşiyên Medîyan ramiyan
 Dengê xwe danîn ser bijiyê ba
 Agedarî dan hemû gelan
 Di rêûresmeke pîroz berî şeveqê
 Ji dilûcan bûn yek
 Çiyayê çêkirî bilindkirin li rûyê erdê
 Navê wan “zîgurrat” danîn
 Hemî gelên nav du çeman
 Bi hev re yek gotin gotin
 Di her rêûresmê de Xwedawend Nînsûn
 Wek qasid şandin ba Şamaş

Pêşiyên Medan ji ku zanîbûn ku
 Çiyayên çêkirî naşibin yên rastî
 Li çiyayên tazî çivîk bi hev şa nabin
 Li xewleyên wan kulîlk bi hev nakenin
 Li berwarên wan dar aj nadin
 Ji ku zanîbûn ku
 Xwedayê hevbeş yê şeş gelan
 Bersîv nade dengê çiyayên çêkirî

Ji bo Zîgurrat bişibe çiya
 Ji bo Şamaş hêrs nebe û ronîya xwe nebire
 Ji bo Nînsûn negirî û xema nexwe
 Çinarên mezin çikandin li yekê
 Li yê herî mezin ku li Babîl bû
 Çamên gumreh
 Hinarên ji rengê agir çandin

Zilamên li dûv Adem dimeşîyan
 Vana tev pişt re dîtin
 Û ji çiyayê çêkirî re
 Gotin “Baxçeyê Daliqandî yê Babîlê”

Ji wê rojê pêde pêşiyên Medan
 Deng dan dengê Şamaş
 Hezar dahol
 Hezar zengil lêdan heta sibehan

Hêstirên Nînsûn sekinandin
 Û bi Magiyê Med yê herî zana
 Gotinên herî pîroz dan gotin

Ax Medya-dengê ar û rojê
 Derya mîtolojîk ya robarê şeş gelan
 Çend car tu zuha bû û ji nû de coşîya
 Tevlî çemên din bû û li xwe gerîya
 Tu bû Îskît
 Tu bû Hîtît
 Hespên Îşûva yên serberdayî digerîyan
 Pêşî te bi wan da kişandin erebeyên şer
 Te Baxên Babîlê yên daliqandî
 Kelatên Ûrartû yên li çîyan ava kir
 Û te li Asûr serî hilda li ber zulmê
 Bi zimanê êgir serhildan xist dîrokê

Sedsal dilopek ji ava te ye
 Êş û jan tev ristek ji destanê te ye
 Bi şadî-evîn û kovanên xwe
 Bi lorîn-lîstik û stranên xwe
 Tu ye ku derya mezin ya gelan e
 Piştî çar hezar sal jî Şamaş
 Di zimanê te yê bêwar de hîna “şem” e

Ax olên wan delaliyan ji holê radikir
 Cinên ku şûrê zordarîyê xistin
 Serdema zarotiya mirovahîyê
 Yên li ser navê Xweda gel kirin bende
 Û rikên ku keyxan kirin Xweda
 Rûyê erdê sînor bi sînor
 Rûyê ezman stêr bi stêr parkirin
 Di rêûresma Xwedabûna her keyxanî
 Bir bi bir mirov xwarin
 Li navbêna du çeman
 Heyv tarî kirin û roj vemirandin
 Û sibehekê li Baxçê Babîl yê daliqandî
 Xwedawend Nînsûn di tariyê de fetisandin
 Di nava du çeman de ji bo hemû çeman
 Cuda cuda ol dan wan
 Û ji bo çemê Medya gotin “Zerduşt”

Li ser qehfikên bi navê “Awesta”
 Rêûrêbazên bi navê “gatha” şandin
 Ji dêvla rojê agir rêdan

Navbêna du çeman
 Ji serî heta binî şewatek e êdî
 Ji ku zanibin pêşiyên Medan
 Nînsûn çeng bûye ji tarîyan
 Li ser pêlên bi kef siwar bûye

Di destekî wê de perê ezman
 Di destekî wê de derya
 Derketiye rêwîtiya Grek ya hezar-sale
 Di hezarsalî de çendîn Xwedawend welidand
 Ji (a)stêrên perê ezman Asterte
 Ji kefên deryayê Afrodit çêbûye
 Ji Fenîke heta Troya hemû perav
 Bi rohnîya Şamaş ya venamire stiraye
 Piştî hezar salî li Greka kevn
 Ji pêlan pengizîye bûye Thetîs
 Ji du çeman û ji Şamaş dûr
 Bi çendîn Xwedayan şîrejîyan mijandiye
 Û li Olymposan gihîşt Zîgurrata xwe
 Yê li delavê Arşîpel bilind bûbû
 Yanî li çiyayên rastî
 Wê bilindîya Xwedayî ku rê nade kesî

Gava dengê du çeman li hewa bû yek
 Ji erdê deng bilind bûn şevêkê
 Li ser navê başî û xerabiyê
 Efsaneyek ku ji qehfikan hat xwendin

Zerduşt rahîbekî Hurmuz bû
 Mazda mirovekî zangirt, nûsaz
 Û Magiyê Medî yê herî pîroz bû
 Di şerê bê dawî yê başî û xerabiyê de
 Dengê efsûnî ji agir yê qenciyê bû:
 ”Bila raman baş bê ramandin
 Gotin baş bê gotin
 Kar baş bê kirin” digot
 Pişt re mîna hatibû ji tariyekê

Ber bi tariyek din ve diçû
Û piştî her çûnê
Ji bo ku tarî biçire li dûv wî
Ber bi rojê de agirek bilind dibû

www.arsivakurd.org

S Û R Î Y E

ADONÎS (Alî Ahmadî Saîdî Eşber)

1.1.1930 Sûriye Lazkiyê Qassabîn

AŞTÎ

ji rûyên di tenêtîya çolê pêşve diçin
ji Rojhilata xwe bi gîha û agir pêçaye

ji axa ku deryayê şuştîye
û ji evîna wê re aşî

baranên te dan min tazîtîya te ya sermest
ji min re xwe dike gorî brûsk
di himbêza min de sitewîya zeman
binêr va ye birqa Rojhilat xwîna min
mîna avê min bikêşe û wenda bibe
min wenda bike di kortên bi dengvedan û brûskê
mîna avê min bikêşe bi laşê min binixume
agirê min nîrengî ye û stêr e
hêl birîna min e
vekîte dikim
stêrekê vekîte dikim
wêneyê wê xêz dikim
welatê min mişext e li welatê min
vekîte dikim stêra wî xêz kir
di şopên lingên rojên têkçûyî de

hey xwelîya gotinê
ma di şeva te de
zarokêî din yê dîroka min heye?

www.arsivakurd.org

AHMED ARÎF

21 Nîsan 1927 Amed 1991 Ankara

LI GIRTÎGEHÊ ZÛ DIBE ÊVAR

Li girtîgehê zû dibe êvar
Ejderha be fêde nake.
Ne di şer de hunerê te,
Ne jî tu ciwanekî dil çetelî be,
Fêde nake, ya hêdî hêdî nava te dadigire,
Radihêje û dibe hesretê.

Li girtîgehê zû dibe êvar
Dadikeve, heft şûrikên hesin,
Li heft deriyan.
Ji nişka de, kelogirî dibe baxçe
Li hember jêrî dîwêr.
Sê şax şahiya şevê,
Sê kok binevşa belek...

Di yek evîndariya tirsehêz de ye
Li ezman ewr, di şaxê de mişmiş.
Dest pê dike diltengiya dîlbûnê.
Bêhtengiya tarî...
Bûka Kurdan dibêje yek di nêvkoyê de
Ez jî di pêwanê de me li binya ranzeyan
Û her tim tiştên ku nebin dihizirim,
Pêkenîn, xeşîm, naşiyane...

Bêm kuştin wenda bibim dibêjim,
 Şilfî tazî, di şerekî de.
 Bi mêranî be dixwazim,
 Dostanî jî, dijminahî jî.
 Yek jê jî nabe, halbûkî,
 Singo li devê tivingê dikevin.
 Dest pê dike cendirme dewriyeya şevê...

Bi hêrs diçerxînim niftikê...
 Di bêhna pêşî de nêvî dibe cixareya min,
 Dûyekî distînim, bi giranî.
 Zanim, tê bêjî "Ma tu jî?"
 Lê li girtîgehê zû dibe êvar,
 Ji te hez dikim,
 Wek dîhnan...

SÎ Û SÊ GULLE

1.
 Ev çiya çiyayê Mengerê ye
 Di cihê berbang lê dide li Wanê
 Ev çiya çêlika Nemrûd e
 Di cihê berbang lê dide li hember Nemrûd
 Alîkî te aşît digire, asoya Qafqas e
 Alîkî te secade milkê Ecem e
 Li bilindahîyan goşiyên qeşê
 Kevokên revok li serê kanîyan
 Û keriyê xezalan,
 Taximê kewan...

Mêrxasî nayê înkare
 Di şerê yeko yeko de têt neçûn
 Ji hezar salan û virde, gedê vira
 Xebera werin em ji ku bidin
 Ne refê qulingaye ev
 Ne fala stêrê ye li ezman
 Dilê bi sî û sê gulleyan
 Sî û sê kaniyên xwînê
 Naherike,
 Bûye gol li vî çiyayî...

2.

Kivroşkek rabû ji binê kaş
 Piştta wê bozbelek
 Zikê wê şîrsipî
 Xerîb, ducanî, kivroşkek çiya
 Dil di dev de werê belangaz
 Mirov tîne tobeyê
 Xalî bû, xalî bûn dem
 Şeveqek şilfî tazî, bêqusûr bû

Nerî ji sî û sisêyan yekî
 Di zik de valahîya birçîtîyê ya giran
 Por û rîh bihustek
 Li beskura wî sipîh,
 Nerî milê wî birîndar
 Mêrxasekî dil dojeh,
 Yek li kevroşka reben,
 Yek li şiparan.

Ket bîrê fîlînta wî ya narîn,
 Di bin balîfê de xeyidîye,
 Ket, canîya ji deşta Heranê anîbû
 Perçemê wê bi şînmorî
 Enîbeş
 Sê simên wê sipî,
 Meşa wê tolaz, çeleng,
 Hespa seglawî, şê.
 Çawa firiya bû li pêşîya Xozatê!

Aniha werê neçar û girêdayî,
 Werê li pişt wî lûlak sar
 Nebûwaya,
 Karîbû xwe bavêta bilindahîyan...

Ev çiyayî biraçiyayî e, qedrê dizanin,
 Xwedê heye mirov fedîkar dernaxe ev destana
 Xwelîya çixara vêketî, Zimanê margîskê,
 Ber taverajan çetel pîrîsk vedidan,
 Bi yek derbê difirand
 Destên bi huner...

Van çavan, carekê jî pê li feqê nekir
 Qiyameta gelîyên li bendî aşîtan
 Bêbextiya nermik, bi berf
 Ya zinaran,
 Çavên berê dizanin...
 Neçar
 Wê bihata kuştin,
 Ferman vebirî bû,
 Bila çavên wî marên kor
 Dilê wî teyrên berata bixwara...

3.

Birîndar im
 Di talda geliyekî çıyan
 Ji deman di nimêjek sibê de
 Radizêm
 Bi xwîn, zirav û dirêj...

Birîndar im
 Xeyala min, ji şevan tarîtir
 Kesek ji xêrxwazîya min re dernayê
 Canê min distînin bê ecel
 Di pirtûkan hilnayê
 Ferman şîfre daye paşayekî
 Hatime lêdan çet bêpîrsîn, bêdaraz

Kirîvo, halê min eynî werê binivîse
 Rîwayet tê zanîn belkî
 Ne çîçikên gulî ne
 Gulleya domdomê
 Di devê min de paramparçe

4.

Fermana mirinê pêk anîn,
 Dûyê çıyayê şîn
 Ê bayê şevqê yê nîvşiyar
 Di xwînê gerandin.
 Dû re li wê derka tufeng sêpandin
 Paşilên me hêdî hêdî pelandin
 Ê lê gerîyan,
 Hûr hûr seh kirin

Piştâ min ya sor malê Kermaşahê
 Tizbî û qutiya min wergirtin û birin
 Hemî jî xelat bûn ji diyarê Ecemîstanê...

Em kirîv in, bira nin, bi xwînê girêdayîne
 Gundên li sikura hember, bi zomên xwe
 Me keç dane hevdû bi sedsalan,
 Cîran in em sikur bi sikur
 Tevlîhev dibin mirîşkên me
 Ne ji nezanî,
 Ji xizanî,
 Li pasportê rûneniştîye dilê me
 Ev e tometa me sebeba qetla me,
 Bi ser de, bi eşqîyatî dertê navê me
 Bi mişextî
 Bi keleşî
 Bi xayintî...

Kirîvo, halê min eynî werê binivîse
 Rîwayet tê zanîn belkî
 Ne çiçikên gulî ne
 Gulleya domdomê
 Di devê min de paramparçe

5.
 Lêxin lawo, Lêxin,
 Ez bi hêsanî namirim.
 Di tifikê de bizotê min yê bi xwelî,
 Di zikê min de gotina min heye
 Ji kesê bi rewşê dizane
 Bavê min çavên xwe da li ber Ruhayê
 Sê heb jî birayên xwe
 Sê terhên narîn,
 Sê perçê çîyan têr nebûbûn ji temenên xwe
 Ji bircan, ji giran, ji minaran
 Kirîv, mirov, zarokên çîyan
 Di berxwedana dorpêça Fransîyan

Hîn nû xwê dabûn simbêlên wî
 Xalê min yê biçûk Nazîf
 Bedew,

Sivik

Siwarekî rind

Gotiye lêxin birano

Roja namûsê ye

Û hespê xwe rakirîye ser pêyan.

Kirîvo, halê min eynî werê binivîse

Rîwayet tê zanîn belkî

Ne çîçikên gulî ne

Gulleya domdomê

Di devê min de paramparçe

JI HÎROŞÎMA RE

Tê bibûya stargehek delal
 Ji sê alîyan girtî bi çîyan,
 Stargehek bi hêlek xwe li deştê dinêre.

Belav dibe ber bi başûr tu mîna bajengekê
 Bi heft çeman xwedî dibe delavê te
 Li te dide bayên başûr yê hêmin, tîngerm,
 Kevzên ku rêşî û rîçalên xwe belav dike
 Bi mistdana kulîlkên peravê dixemilîne.
 Hîroşîma, bajerekî kevn e tu
 Yê ku bîhna dara sendalê jê tê.
 Mirovên te ew hewandin

Xebitîn sal û midêr canê wan di diranê wan de.
 Bi roj gurmegurma lotikan dihat û diçûn,
 Bi şevên dirêj re hevaltî dikir stran û dûrik.

Tu kesî şer nedixwest.
 Yên ji Nagazakî, yê ji Hîroşîma
 Tu kes ji karkerên, ji cotkarên Japonî
 Tu kesî, tu kesî şer nedixwest.
 Bi nefret dinêrîn
 Li Çînîyan, li Malayîyan.

Ne çikandin darek kaûçûk li Seylanê.
 Ne Gûza Hindê li Cava,
 Ne jî kolonîyek li ser çemê Mekongê
 Şer yên din qelew kir,
 Ne wan.
 Dîsa jî sibehekê
 Herkes pekiya ji nav nivînên xwe bi dengê pîspîskan re,
 Gurzek tîrêj bi bêdengî
 Ezman jenand ji rojhilat ber bi rojava.
 Tê gihastibû herkes, rûxandin hatibû û qewimîbû.
 Yên bi şûnde man qop û seqet seranser,
 Dibêjin û disekinîn, mîna wênayan,
 Ji cîhanê re sawîriya wan rojan.

Ma ji çi tiştan re nebûn şahid
 Ji çi şanogehan re. Tîrêj werê bi korkirin,
 Ba werê gûr bû ku.
 Bi teqînekê nihîtên latan hûr hûrî kir.
 Bi teqînekê werîsên pola dibûn tîlên ziravik.
 Bi sedhezaran jiyan
 Bi yek carê çû.
 Evîn, pîşe, muzîk hemû
 Bi yek carê can dan.
 Kundan dixwend êdî li ser kavilê wî bajarî,
 Ku rawestayaya ew jan – ma li ku,
 Dengên girî tîl ji wira
 Yên ku îro jî dişewitîne dilan,
 Tevî ku di navbêne re derbas bûye deh sal.

Şahid, rabe ser piyan!
 Horîşîma, ji te re dibêim li min gohdarî bike,
 Binêr êdî dawîya rûxîne, janê.
 Tu bû şahidê temamê zulma cengê,
 Kî dikare ji te çêtir aştiyê biparêze?
 Divê biqîre tu li tevê cîhanê
 Divê bêje tu çawa mir, yê mirî,
 Çawa ma, yê mayi.
 Şahid, rabe ser piya.
 Efendîno, ji kerema xwe re hişbin hinekî,
 Wê Horîşîma bipeyive!

SIRBÎSTAN

ALEKSA ŞANTÎÇ

Di 27 Gulan 1868'an de li bajarê Mostar ji dayik bû, di 2 Sibat 1924'an çû ser dilovaniya xwe.

WELATÊ MIN

Digirîm ji bo te erda feqîr!
 Û ne tenê bi xwîna dilê min.
 Bi hemû kedera gelê min yê xemgîn
 Dil bi şewat im ez jî, bi parkirina çarenûsa wê.

Ew çî gavê hat kêmdîtî, biçûk xistin
 Ez jî hatim kêmdîtî.
 Û berdêla her lêxistina dilê te min bi xwînê da.
 Xwîna min dilop bi dilop dinuqute ji destê dijmin
 Û mîna mohrê disekine, li ser erda bi şewat...

Xwêya hêsirên din yên pîrozwer heye, di hêsirên min de
 Digihêje hev li canê min jana bi sedê canan
 Û xemgîniya wan e, dike zingîn di gazincên min de.

Li her cîhê ku ruhê Sirbî lê pêde dibe
 Starekê dibînim ji xwe re
 Bi coşîna bêhnvedana hewa welatê xwe yê pîrozwer.

R Ū S YA

ALEKSANDR SERGEYEVÎÇ PÛŞKÎN

Di 6 Pûşper 1799'an li Petersburg çêbû, di 10 Sibat
1837'an de mir. Helbestvanekî Rûs yê bi nav û deng e.

DI KÛRAHIYA KANÊN SÎBÎRYA DE

Di kûrahîya kanên Sîbîrya de
Rawestî, bêyî wendakirina sebra xwe ya bi şanazî.
Vala naçe xebata we ya jandar
Û armanca ramanên we yên bilind.

Xwîşka dilsoz ya bextreşiyê
Hêvî, di zîndana we ya tarî de
Wê zînde bihêle zîndetî û şadiyê
Û ew dema tê hêvîkirin jî wê bê:

Wê bişikîne kilîtan evîn û hogirî
Wê bigihên ba we.
Dengê min yê azad çawa
Gihîştibe çavîyên we yên nefîyê.

Wê qeydên giran bikevin;
Û di derîyên zîndanên bête rûxandin re
Wê derbas bibe û bi şahî têkeve hundir azadî
Û wê dirêjkin şûrên xwe birayên we.

ALÎ BÎÇER

1960 Kirdilim, Çekerek, Yozgat. Ji Kurdên Elewî nişteciyê Yozgatê ye.

LI ÇIYAN NAVNÎŞANA ROJÊ HEY E

I.

heval...

vay e bi "sî û sê gulle" yê xwe

sîpan

mengene

bi sî û sê hezar gulleyê xwe

herekol

cûdî

-botan-

agirî'yê pisor

û dilê dêrsim yê bi xwîn: mûnzûr

bi zozanên xwe

bi zinarên xwe

bi deşt û beriyên xwe çıyan

li taldan dimeşe dengê postalan

serê her pêgê dikevin tetikê şop

di xwînê tê dan bêdengî

bi qîreqîr hişk dibe gîha

li dû demê tevîhev dibe kurm û kêz

diqelişe erd

di berpala xwe de perçe dibe lat

tenikahîya wan ranagire xıyaneta dolên xwe

di firînên xwe dilên peresêlkan dikevin
 ji derên xalî dertên
 û
 dicivin ser goştê hêviyê
 cahşên noker...
 wawîkên postên wan ketiye mazatê
 xwediyê dilên nakin pênc pere

II.

heval...
 tê xwe bispêre
 bijîyê hespa beş
 wê bide bezandin
 şevêk bîst û yekê adarê
 li kopên çîyan
 gava rohnî bû cîhan
 tê eniya xwe di pêtiyê sor bide
 ji sura ba re lorîn
 ji barana ewran re stran
 biraçîne
 tê têkeve xeyalan
 rêl bi rêl
 evînê bişitilîne
 heval
 vane çîyayên
 tê bîraderan lê têr bike

III.

di xopana serhildan
 û nefîyan
 hîn nehatiye vekirin
 li çend warê korbûyî
 cilên bi rehên azadî
 hatin girêdan
 her yek jîyanek bi xwîn
 her yek hezar çîrok

ku di qetla rojê de be şev
 stêr bi stêr
 keç û law

li sindanê zilmê bû çetel dilê wan
 nerînên zarokan
 di filîntê de
 di qeredaxa qevd bi sirme de
 lingên hatine kişandin û neketine
 li gehênekê hatiye şidandin heye

IV.

ma li çî û çî nebûn çavdêr
 ev çiyayên derya rûmet û sebrê
 di terkiyê wan de tiving
 gava himbêz kirin
 hustiyên hespên xwe
 qertelên van çıyan
 ma alayên hemîdî
 fermanên paşeyan xera nebûn
 awaza bilûrê sivik dike tariyê
 gava herikî li ezman stêra mê
 porê wê zerî
 dilê wê narîn
 keçek koçer
 gava destên xwe yên hesgîr û bi huner
 digerland
 li ser rahnên caniyên dibeziyan
 yên navzirav û spî
 ma nehat revandin ber bi çıyan
 û hêvî
 û hogirî
 û evîna dîrokî
 piştî her rûxîn û qirkirinê
 ma kemînên mirinê
 xopanê gundan derbas nekir
 roj roj
 reh reh
 şax şax
 ma tevî morîyan
 teyr û teban
 kevir û daran nebû
 ma venekişiya çıyan...

V.

bûk berî zavan
 bi dîliyê re dikevin koziyê
 zaroka wan ya pêşî şerê serxwebûnê ye
 çawa hîn nebin
 arpêçiyê
 firokhelgirê
 çawa hîn nebin
 her şev di hêmbêza xwe bi tufengê şabûnê
 xistina gulleyê ya malpêçiyê
 vekirana gula xwînê li barîkatê
 “şêr şêr e” di kevneşopiya eşîran de
 “çi jin çi mêr e”
 her can mewziyek
 her can fîşekek tijî
 zanin ku
 napalm
 gaza xerdelê
 gava bê barandin li erda wan
 çi jin an çi mêr be
 peresêlkek çêlî
 an çinarek sedsale be
 nîne cudahiya wan di zagonên qirkirinê de
 zanin ku
 kêlûn nabe ax û tov
 aştî û serxwebûn
 hîn bi sedsalan dûr e
 av bê lixav
 evîn bê birîn
 nagehên miradên li çiyayên welatê xwe

VI.

li zîlana bi xwîn
 nehrî
 oramar
 çemê serxanî
 bêhn veda her kulîlka newrozê ya vedike
 qîrîna komkujîyan dikeve
 durûtiya şaristaniyê
 di bin berfê ditevize tovê gelekî girsehêz
 roj dibe
 ji gundên xwe, ji malên xwe tên qetandin û koçkirin

roj dibe

nexweşî, xela bi ser de tê

sipîtiya rojê dimire

hîna li baskê çûkê nûçe

di nava mar de hêrs heye

ji sedsalan di bin dagîriyê de ye jiyan

lê ne taqet

ne şer

ne zîndîbûna sibehê

ne qula kevirekî

ne darek

ne pelek gulê

ne jî perçakî piçek erd

hîştin

û di dilên xwe terk nekirin welatê medya

di şopa simên hespan rêçikên qaxniyan

bayê nefiyê xema reş rakiribe jî

dişewitîne cîhê koranî û tirs lê dikeve

di awirên zêravî de bi şûnde mane agir

bêkesiyê dide lêpîrsîn di têkçûna xwe de

di şevê bêheyv firar dike welatê xwe

bi hesreta pê re hevaliyê bike roj

bi hêviya şahiyê

VII.

dipêçin çiya cendera sitemkariyê

mijokdariyê

gûr dibe agir

datê bi ser de mîr kutê kawayê hesinkar

gava jan, ciyawazî û mirin bijî

wê bikeve qozê dehakan ê paşî

ji hevdeketî û genîbûyî

wê biqede zordarî

wisa meşyan xortên kurdan

ser nînewa

werê bû sitran çar hezar sal

qorê şerekî nû yê pêşîn

û wisa pir dibe çêbûna çendîn lehengan

tevlî berbangê bûye coşînên wan ê bêdawî

li dîrokê bi tîpên zêr hatiye kolan
hûnandinek navdar ya ji pola ye pêşmerge

çeka xeyalên me ya mêrxas û zarokêkî bi tenê
lorîna me ya azadiyê
hesreta zarokan mîna ava zelal
welatekî zincîrên xwe biqetîne
bi ezmanekî şîn bêhn vede
û karker
helbet bi kêlûn di mil hev de
destê me yên çekê digire
digeheên sibehê
ji birîna me vedibe destmala me

ANGOLA

ANTÓNIO JACINTO DO AMARAL MARTINS

Li bajarê Luanda di 28 Ilon 1924'an de çêbû, di 1991'ê de li paytexta Portekîz
Lîsbon mir.

MONANGAMBA*

Li vê çewlika mezin zad, ne baran
Xwêdana enîya min av dide
Li vê çewlika mezin qehwa gehîştî,
Qeresîyên sor hene.

Xwîna min dilop bi dilop xwedî kir, şîra nava wan.

Wê qehwe bê qelandin,
Bê kutan û hêrandin.
Wê reş bibe, wê reş bibe; wê bistîne
Rengê pale yê reş,
Rengê pale yê reş!

Ji çivîkên dixwînin bipirse,
Ji çemên bêxem difitilîn û diherikin
Û bayê ji hundir ve, ji hundir ve tê:
Kî ji sibê zûde radibe? Kî tê rêkirin zevî?
Di rêyên dirêj de kî hildigire texterewanê axê?
Yê zad hiltîne kî ye, yê perê wî distîne kî ye?
Kî dijî bi garisê ifnikî, bi masîyê genî û bi biçûkxistinê
Di nav pertalan de, rojanek bi 50 Anglores**
Lê kî çu dixwe gava serî hildide?
Kî?

Kî garis dide gehîştin,
Û kulîlk dide vekirin baxçeyên pirtûqalan,
-Kî?

Ji bo ku axa, otomobîlan, amrazan, mekînan,
Yarikan û birrek navmalîyên reşik bigire.

Kî dirav dide pêdekirin?
 Kî dide dewlemendkirin mirovê spî,
 Kî dinepixîne zik û peredanka wî?
 -Kî?

Û teyrikên dixwînin,
 Robarên bêxem diherikin,
 Û bayê tê ji hundir ve
 Wê bersîv bidin:
 - Serberdayên Gambaaaaa...
 (-Monangambeeeee...)

Ax! Bihêlin, qet nebe bi darên xurman ez rapelikim
 Bihêlin bikişînim ez, bikişînim şeraba xurman
 Di serxweşîya xwe de bifetisim û ji bîr bikim
 - Serberdayên Gambaaaaa...
 (-Monangambeeeee...)

*Monangamba: Zarokên Gamba
 **Perê Angola

MIRÎYÊ ÎSPANÎ

Nehat xwestin hesabê vêya,
Hesabê hêstiran nehat xwestin,
Lê wê bê xwestin
Hêstirên Madrîd`ê, yên Barcelona, Valencia
Nehat xwestin hesabê van hêstiran*

Hêstir zuha bûn li rûyan,
Zuha bûye xwîn li ser xîzan.
Nehat xwestin hesabê hêstiran,
Hesabê xwînê nehat xwestin
Wê bê xwestin hesabê vana

Lewra napeyivin mirovên Guernîca.
Zarokên Almerîa bêdeng in
Jinên Badajoz bêziman in
Bêziman in ew, dernayê dengê wan, dengê wan dernayê
Xetimandîye gewrîya wan xîza wira
Napeyivin, wê nepeyivin jî û zarok
Zarokên Almerîa bêdeng in
Nalivin, wê nelivin jî
Laşê wan şikandî, hestiyê wan şikandî, devê wan
Lewra mirînin ew, tev bêzimanin

Nexapin,

Guman mekin ku wê neyê xwestin hesab

Nexapin,

Ku hesabê xwîna rijîyayî nehatibe xwestin

Guman mekin ku wê neyê xwestin hesabê derewan

Nexapin,

Wê bê xwestin hesabê vêya,

Wê bê xwestin belê,

Wext hey e

Wext heye hîna,

Wextê mirîyan pir e, li van deran:

Li Badajoz, li Guernîca, li Almerîa

Karin rawestin wextê wan heye hîna,

Wext hey e

Karin rawestin hîna

*Xwîna ku Almerîa, Badajoz û Guernîca rijand,

Nehat xwestin hesabê vê xwînê

FRANSA

ARTHUR RIMBAUD

Jean Nicolas Arthur Rimbaud li Fransa bajarê Charleville di 20 Cotmeh 1854'an de ji dayik bû û di 10 Mijdar 1891'ê de li Marseille jîyana xwe ji dest da.

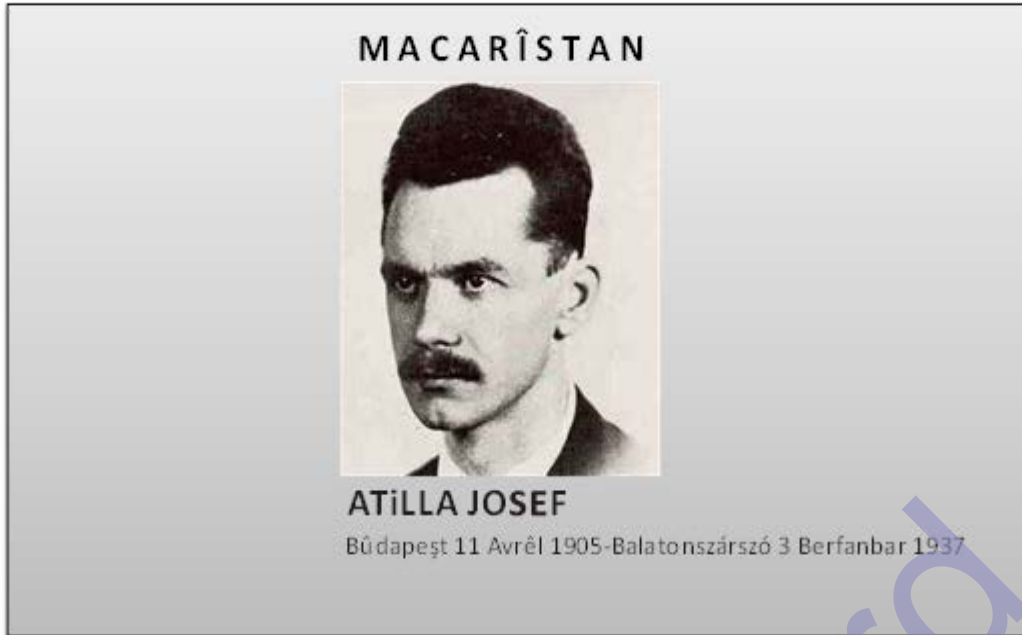
OFELÎA

Di ava aram tarî ku sitêran lê şewq vedida
Ofelîa gewr ser avê mîna leylankek mezin;
Ser avê pir hêdî, di nava bûkanîya xwe dirêj bûye...
-ji dûr ve te karibû dengê hêlehêla nêçîrvanan his bikira.

Ji bo Ofelîa ji hezar salî zêdetir xemgîn
Derbas bû, ruhekî sipî, ket binê çemê reş î dirêj.
Ji bo dînikîya wê ya şêrîn zêdetirî hezar salî
Surra êvarê strana wê nuhurand.

Ba sîngên wê maçî dike û mîna çelengekî vedike
Bûkanîya wê ya mezin li ba dibe û dikeve avê;
Şaxên bîyan li ser milên wê bi girî dilerizîn,
Xwe bera ser brûyên kevan î, efsûnî didin şax.

Leylankên avê li dora wê bel bûne dikin axîn;
Carna ew bîhn vedide, di darek xilmaş de,
Carna ji hêlînekê dengê li hevdana baskên biçûk tê;
Ji stêrek zêrînî sirûdek bi xof tê xwarê.

NIŞTÎMANA MIN

Maldar dilerize, li hember xizan, ji tirs
Xizan dilerize, ji tirs, li hember maldar
Lewra, ya rastî tirs e, di jîyana me de
Û fenekî, lê nîn e li wira cîyê hêviyê

Yên diwerimînin zikên xwe, bi nanê gundî
Ew ajotine dervî hemû mafan
Vê jina zahmetkêş, mîna erda beyar lawaz
Li qunceke diqurnise, ji dêbla bigere li mafê xwe

Û gava zaroyê gel dertên rastê
Ev hezar sal e meşîyaye di şiverê
Li piştê wî, buxçikek hejar hey e

Ji bo xulamtiyekê bibîne, seranser tevdide bajar
Û tiştê ku kare bike, bi darê destê xwe
Lêdana gora ku hestiyê bavê wî têda ye

Bi her tiştê xwe Macar, lê ruhê min yê nefiyê ji dil
Hesretekê diqîre, bi hemû taqeta xwe
Ji bo di dawîn de bibim kurê wî yê dilsoz
Ji bo di dawîn de min himbêz bike, niştîmana min ya delal

Ji heywanekî zincîr li hustu hatîye xistin
Dixwazim cuda be qedera min, jîyana bi mirovî, bi hozanî
Û ez ferman dikim li dozger, qet nebe
Bira neyê birîn pênuşa min ji perpitandina xwe

Ax niştîmana min, te gundîyên xwe ji oqyanûsê wê de şand
Jîrbûna erda Macar bide wan
Aniha hestên mirovî bide mirovan

Bira nebe mêtîngeha Alman ev welat
Bira bi bêdawîyek ronak biçirise risteyên min
Êdî bira dilşadî vede li stranên min

ANGOLA

AUGUSTINO NETO

Angola Bengo 17 Îlon 1922 10 Îlon 1979 Rûsya Moskova

BERÎ KOÇKIRINÊ XATIRXWESTIN

Dayika min!
Kuştin zaroyên te
Û te hînî aramîyê kirin.

Dayika min!
Salên jîyana te
Dişibihin hev
Mina kevirên goran,

Û te hînî xemkêşiyê kirin
Hêvîgirêdana bi ezmana.

Lê çarenûsa kurên te
Bi awakî din bû.
Derizî kevirê sebrê
Û derizî
Tovê xemê
Û dara kerbê jê beliqî.

Û hêvîya bi ezmana hat girêdan
Dawî hat.

Hêvî em in, em bi xwe!

Em ku,
 Koleyên duhî;
 Paleyên tazî
 Di plantasyonên qehwê:
 Em ku, herdem birçî,
 Herdem tîh,
 Em ku, ji rohnîyê
 Bêpar;
 Kor, nezan,
 Û dibistana bi tenê em pê dizanin
 Fermanên efendîyên me ne...

Em ditirsîyan
 Ji meşa li ser erdê
 Ya di bin de pêşîyên me razayî;
 Me hez dikir ji te
 Bi dizîka
 Mîna bidizin malê yekî din;
 Em ditirsîyan, wek dayik
 Bangî te bikin...

Dayika min, welatê min!
 Niha em hatin guhertin êdî.
 Bi xwe rizgar kir me
 Hustuyê xwe ji nîr
 Û vegera ji vê rêyê nîn e êdî.

Ji jîyanê natirsin em
 Ev, tê wateya ji mirinê jî natirsin em.
 Em in hêvîya
 Angola
 Û şerê me
 Ji te re
 Wê şahîyê bîne!

AZÎZ NESÎN

20 Berfanbar 1915 Istanbûl – 20 Tîrmeh 1995 Îzmîr.

BIBEXŞÎNE

Ya ez gelekî berî dema xwe têm
 Mîna ku hatime cîhanê
 Yan ji demê pir dereng
 Mîna ku di vî temenî de ji te hezdikim

Ji bo kamiranîyê tim dereng dimînim
 Tim zû diçim nekamiranîyê
 Ya her tişt qedîyaye ji zû de
 Yan tu tişteke destpênêkirîye

Di demek werê hatim jîyanê
 Ji mirinê re zû ji şabûnê re dereng
 Dîsa dereng mame bibexşîne yarê
 Ji şabûnê re deh ji mirinê re pênc maye

KURDISTAN

BABA TAHIR URYAN

Baba Tahir Uryanê Hemedanî 935-1019 filozof, helbestvan.

DUBEYT

Du keziyên te li ber ruwê te ne,
Gul û simbil li cem te bi hev re ne;
Dema tu keziyên xwe belav dikî,
Bi hemû mûyên wan dil bi dar de ne.

Tu ku qamnazenîn û dilruba yî,
Tu ku bêyî kilê çav bi kila yî;
Tu ku xwedyê du keziyên siya yî
Çer dipirsî ku çima awara yî.

Eger derdê min yek bûya çi dibû;
Ger xema min hindik bûya çi dibû;
Li kêleka min hebîb yan tebîbek,
Ji herduyan yek hebûya çi dibû.

Evîndar ew e ku herdem bi bela be;
Mîna Eyûb bi kurman muhtela be;
Weku Hesên binoşe tasa jehrê
Mîna Huseyn şehîdê Kerbela be.

Min bikujî b'zorê, tê j'kê bitirsî;
Biqewrînî b'xorê, tê j'kê bitirsî;

Ez bi vî nîvdilî j'kesî natirsim,
Ey dilê du alem, tê j'kê bitirsî.

ÇARÎN

Dilê şad agah ji dilê jar nîne
Kesê xweş rewş agah ji bîmar nîne
Ne b'nasê te ev wêneyekî kevn e
Ku azad ji dîlî agahdar nîne.

Gulîstan cihê te ey nazenînim
Ez di gulxên û xwelî de dirûnim
Çi di gulşen çi di gulxên çi sehra
Ku çavan vedikim her te dibînim

Bela wek remzekê ji bejna te ye
Mecnûnî qismek ji sewda te ye
Gumana min ev e ku xaliqê te
Veşartîyî di temaşa te de ye

Dilêmin ji derdê te herdem xemîn e
Balîfêmin kevir, doşekem zemîn e
Sûcêmin ev e ku min ji te hez kirye
Ma her ê j'te hez dike dilbixwîn e

Alemê de kes nebe wek min, amîn
Wek min kes nebe di ev dîn û ayîn
Her ê ku bi halê min bawer nîn e
Weke min be, weke min be, weke min

Her ew ku aşiq e ji can natirse
Aşiq ji zencîr û zîndan natirse
Dilê aşiq weke gurê birçî ye
Ku ew ji heyheya şivan natirse

Ku dil dilber be, lexwe dilber kî ye
Eger dilber dil be, navê dil çi ye
Ez dil û dilber tevlihev dibînim
Nizanim ku dil kî ye dilber kî ye

Biçim ez ji vê alemê bider çim
 Biçim ji Çîn û Maçînê dûrtir çim
 Ez ê j' dildar re peyamkê bişînim
 Ku ger dûrî xweş e ez ê dûrtir çim

Eger destê bighê çerxa felekê
 Ezê gelek tiştan bipirsim ji wê:
 "Te bi yekî dayiye sed nîmet
 Bi yê din jî nanê ceh tevî xwînê"

Îlahî biçim cem kê biçim cem kê
 Ez ku bê dest û pa me biçim cem kê
 Hemû min biqewrînî tême cem te
 Ku ji te biqewirim biçim cem kê

Hin Çarînen bi zaravên Lûrî û Kurmancî

Lûrî

Me ger şîr û piling î, ey dil, ey dil
 Be mu dayim be ceng î, ey dil, ey dil
 Eger destem resed xûnet birîcem
 Biwînem ta çi reng î, ey dil, ey dil

Kurmancî

Me ger şêr û piling î, ey dil, ey dil
 D' gel min her dem li ceng î, ey dil, eydil
 Eger dest im giha xûna te d' rêjim
 Bibînim ka çi reng î, ey dil, ey dil

Lûrî

Dilem zar û hezîn e, çun nê nalem?
 Wicûdem ateşîn e, çun nê nalem?
 Be mû waçen kî çun û çend nalî?
 Çu mergem der kemîn e, çun nê nalem?

Kurmancî

Dil im jar û xemgîn çawan ne nalim?
 Canê min dişewite, çawa ne nalim?
 Dibêjne min çawan û çend dinalî?
 Ku merg im di kemîn çawan ne nalim?

Lûrî

Dilî şad ez dilî zareş xeber nî
 Selametrû zi bîmareş xeber nî
 Ne teqşîrî te î n resmî qedîm e
 Kî azad ez giriftareş xeber nî

Kurmancî

Dilê şad ageh ji dilê jar nîne
 Kesê xoşrewş ageh ji bîmar nîne
 Ne b' nasê te ev wêneyek kevn e
 Ku azad ji dîlî agehdar nîne

Lûrî

Be şû mehwî ruxî mehpere hestem
 Be roz ez derd û xem bîçare hestem
 Tu darî der mekanî xud qerarî
 Mûyem kî der cîhan aware hestem

Kurmancî

Bi şev mirîyê ruyê mehpere me
 Bi roj ji derd û xeman bêçare me
 Li şûn û cihê xwe te biryar heye
 Ez im ku di cîhanê aware me

Lûrî

Dilî mû xeyrî te dilber nê gîre
 Be cayî cewherî cewher nê gîre
 Dilî mû sûte û mîhrî te azer
 Bî nasûte azer der nê gîre

Kurmancî

Dilê mî' j' bilî te dilber na gire
 Li cihê gewherê gewher na gire
 Dil sotemenî û evîna te agir
 Bê sotemenî agir her na gire

Lûrî

Bî te gulşen çu zîndan e be çeşmem
 Gulistan azeristan e be çeşmem
 Bî te aram û umr û zîndeganî
 Hemu xwabî perîşan e be çeşmem

Kurmancî

Bê te gulşen wek zîndan e li nik min
 Gulistan agiristan e li nik min
 Bê te aram û jî û jîyana min lê
 Hemu xewa perîşan e li nik min

Lûrî

Gulistan cayî tu ey nazenînem
 Mû der gulxen be xakister nişînem
 Çi der gulşen, çi der gulxen, çi sehra
 Çu dîde wa kerem ciz te nê wînem

Kurmancî

Gulistan cihê te ey nazenîm im
 Ez di gulxen û xwelî de dirûnim
 Çi di gulşen, çi di gulxen, çi sehra
 Ku çavan vedikim her te dibînim

Lûrî

Xûş an saet kî dîdarî tu wînem
 Kemendî enberîn tarî tu wînem
 Nê wîne xuremî her giz dilî mû
 Me ger an dem kî ruxsarî tu wînem

Kurmancî

Xoş ew saet ku dîdara te b' bînim
 Kemendê enberîn tara te b' bînim
 Na bîne şadiyê her giz dilê min
 Me ger ew dem ku ruxsara te b' bînim

Lûrî

Bure, Bure kî cananem tu yî tu
 Bure, Bure kî sultanem tu yî tu
 Te xud zanî kî xeyr ez tu ne zanem
 Bure, Bure kî îmanem tu yî tu

Kurmancî

Were, were ku canan im tu yî tu
 Were, were ku sultan im tu yî tu
 Te b' xwe zanî ku j' bilî te ni zanim
 Were, were ku îman im tu yî tu

Lûrî

Bure rozî kî dîdarî te wînem
 Gul û sumbul be dîdarî te çînem
 Bure bunşîn berem salan û mahan
 Kî ta sîret biwînem nazenînem

Kurmancî

Were rojek dîdara te bibînim
 Gul û sumbul bi dîdara te çînim
 Were rûnin nik min salan û mehan
 Da ku têr te bibînim nazenîn im

Lûrî

Behar amed be sehra û der û deşt
 Cewanî hem beharî bud û biguzeşt
 Serî qebrî cewanan lale rûye
 Demî kî mehweşan ayen be gulgeşt

Kurmancî

Bihar hat, hat ji bo çolê û der û deşt
 Biharek bû, ciwanî hat, biguzeşt
 Serê gora ciwanan lale zîl dide
 Her li dema ku zerî têne gulgeşt

BEKIR MERIÇ

1960 Adana- 2014 Adana

LI TE GERÎYAM

li te gerîyam ey azadî
 çawa ku bi bezek bi helkehelk
 ya bi şevan bi rojan
 çawa di mexela newala Sefo ya zuha

yan jî
 di mija Halepçe ya îperît de
 dayikên zarokên xwe wendakirî
 ji bo bikujin Xwedayan
 û çawa ku li hember dagîrîya hezar salan
 dilê serî hilda

bi hesret li çekê bigere
 werê gerîyam li te ey azadî
 li te gerîyam
 li Olîmpûs
 li Sîon
 li Golgotha
 li Hira

li te gerîyam
 gava hûrhûrî bû mejîyê min
 di paxila dîrokê

di bixûrê
 di neftê
 li te gerîyam
 di Komunê
 di çiriya pêşîn
 di atomê
 li te gerîyam ey azadî
 li çîyan
 di birçîtîyê
 di evîndarîyê
 aleyan dikim gorî te
 dilan pêşkêş dikim sîya te
 dibe azwerîya min tu di her mirinê

Çile `90
 Aydin

EZ EVÎN IM

têm ba te
 ji janan ji nebûnan
 xemgîn im
 gulîstana welatekî gul dernayên li axa wê
 bi gulleyên eşqiyakî kunkunî, di lédana çiyayê xwe de
 terhên min yên şîn radizên bêcan
 teyrik nagirîn
 lûlak kerba xwe verşiyaye di teniştaya min de bi lencîn
 çeka dîyarekî me ez
 temenê xwe nizanim
 hêvî hatin xencerkirin li çiyayên wê
 diya egîtekî
 lawijan bi xêlî dikim
 haletê gundî
 torna karker im
 keçîkek hesreta ji min dineqîşîne gergefa xwe
 bi rewşek herî guhnedar ez heme di hêviya wê de
 mîrê dilê te me
 gîhayên te yên nîvşevî di ava revok
 ristên sirûdan
 neqaratên sitrana me
 dîhn diherikim di mexelê xwe de

dibim robarekî bêgem, bêzîn
 carcaran li çîyan vêdikevim
 şevê rohnî dikim pêtî pêtî
 carcaran bêdeng dimînîm
 mîna berfa şeva zivistana bimirin
 ji royê re çermê xwe pêşkêş dikim
 carcaran dibim bûkek
 ji genim re dibim simbil
 bi baranê didim maçîkirin porê xwe
 kes min nabîne
 di çavên te şewq didim herdem mîna çirûskê
 nan

av

ba

û illehî jî serxwebûn

dibim şewat di lêva yarê
 gava tê kişandin dest û pê
 radizêm ranazêm
 dimirim û radibim bêdawî
 dimînîn heyirî yezdan
 carcaran çong didim ji agir re
 carcaran dişewitînim pirtûkên pîrozwer
 min dixapînin bi sozên bihuştê
 ji axê bawer nakim êdî
 ji min re dijmin e tirs
 bi xwîna xwe av didim zevîyên xwe
 li çîyan mesken digire bi min re namûs
 mirin yarî ye
 hezar xencer li pişt min didin
 bergornên dilên xwe firotî
 belê nizanin

ez namirim

nayê kuştin

ji bêbextan re efsûn im

dibim Eyûb kurmî dibim
 dibim Eyûbî hildipekim
 dibim Yûsif li Gayya'n radizêm
 gava halan hildidim dibe deşt li min çiya
 kemîn naçar in

dikevim paxila keçên asê

şev bêagahin

bêarîn didizim dilên wan
 mêrxasên dilpola bêdemsal
 li min xweşik disekinin nêrgis qerenfîl
 illeh ji hêstirên çavan bêdestmal
 ser zimanan sitran
 ser dilan kamiranî
 ser lêvan jan im
 bên jêkirin ji rehên min
 namirim
 ez evîn im...

HEVALÊ ARAM STRANEKÊ BÊJE LO!

I.

ji Babîl têt:
 baxçên dardakirî cihê cejnê
 hoqehoqên zengilî
 dike helbest Hamûrabî
 zad diçine Dehak li deştên Sûr'ê
 Zap mîna zarokekî hişdar
 Porê xwe mist dide bi turbînan
 hevalê Aram sitranekê bêje lo
 ji Nînewa

II.

ji Heranê têt:
 mirovên delal
 xortên delal perwerde dike
 kampûs himbêz dikin
 darên zînde bişewq
 belav dibe dengê qanûnê
 bi sitrana Feqeyê Teyran re
 qeflek berbû derbas dibe
 li ser kelekan di Ferat re
 hevalê Aram sitranekê bêje lo
 ji Mûsilê

III.

ji Amed têt:
 aleyan sîng vedane

li bircên wê
 xeyalek serxweş ditewişe
 di Ehmedê Xanî de
 Mem maçî zînê dike
 heyveron dînoke diçirûse
 royê ruyê xwe avêtîye ser Dicle
 bi hemû şewq û şemala xwe
 hevalê Aram sitranekê bêje lo
 ji Mahabat

IV.

ji Halepçe tēm:
 zarokên dilbij di pêsîrên diyan
 keçek çav bi kil
 porê xwe dide dergîstîyê xwe
 Cegerxwîn çêdibe
 di Şeveqa Lenîn
 masîyek li sîpan dinêre bi xof
 hevalê Aram sitranekê bêje lo
 ji Kerkûkê

V.

ji Ararat tēm
 dengbêj sitranan li hev tînin
 bi coşîn
 tûtîne dipêçe gundiyek
 di êvara belek de
 bi bilûra xwe li evîna xwe digere
 şivanek bi azwerî
 xezalek dimire di naperûkên wawîkan
 hevalê aram sitranekê bêje lo
 ji Êrmiyê

VI.

ji Dêrsimê tēm:
 bi quretî didin awazan bilbil
 keçên çavasê
 biraderên çayê vedixwin
 li hember mûnzir
 dest bi sitranê kiriye
 kalekî bi simbêlê xwe yê zerî-zeytûnî

ji xwe re dilîze bi riha Seyîd Riza
 zarokekî zend sipî
 hevalê Aram sitranekê bêje lo
 ji Xarpêtê

VII.

ji Betlîsê tēm:
 pênc minarên ji teyrikan re bûye hêlîn
 Xelat li golê dinêre mîna evîndarekî
 kesk û sor û zer hildigrin
 karkerên dest bi cedew
 Berat dîsa rê neda bajarîyan
 hevalê Aram sitranekê bêje lo
 ji Hîlwanê
 ji tu derê nayêm
 di destê min de şopa dîroka min ya kûr
 mîrkutê Kawa
 riya Zerduşt
 sûka Merwanî
 Cizîr xure-xur diherike fabrîqan
 naçim tu derê
 ez li cihê ku ez'ê biçimê me
 hevalê Aram sitranekê bêje lo
 ne ji tuderê

ALMANYA

BERTOLD BRECHT

10 Sibat 1898 Augsburg, 14 Tebax 1956 Mitte

PESNÊ DÎYALEKTÎKÊ

Ger tu dijî, nebê "tu demê".
 Hildiweşe, yê nayê hilweşandin tê dîtin.
 Namîne tu tiştekek çawa be werê.
 Femandaran, gava dan fermanên xwe yên dawîn
 Yên di bin feremandarîyê de dest bi peyvê dîkin.
 Kî kari bide çav û bêje "tu demê"?
 Gava zordestî bajo, kî sûçdar e: em bi xwe.
 Û kî mecbûrî hilweşandina wê ye: em.
 Yê têkçûyî, rabe ser xwe!
 Yê her tiştê xwe wendakirî şer bajo!
 Ger tu têgehîştibe tiştên diqewime, kî kare te bigire?
 Ji "tu demê" "îro" dertê
 Têkçûyê îro, serketîyê sibê ye.

Gava Şer Destpêdike Ji Yên Li Dûrî Agir Dipên

Divê êdî wek çavê xwe
 Di şer de yê li dûrî agir dipên
 Gava ku yekî din biparêze doza wî
 Kesê ku temaşevan dimîne
 Divê êdî wek çavê xwe
 Tevlî şer nebûbe jî

Di dawî de wê parbike têkçûnê
 Payin li rexekî filan vala ye
 Ku çî bike nikare bireve ji şer

Yê şer neke, ji bo doza xwe
 Ji bo doza dijmin wê şer bike

Karkerekî Xwende Dipirse

Kê avakir bajarê Teb`ê, yê heft derî?
 Pirtûk tenê navê keyxanan dinivîsin
 Naxwe ma keyxanbûn, yên lat kişandin?
 Ya din jî Babîl hebû, ya tim dihat rûxandin,
 Kê Babîl avakir her carê?
 Karkerên avayîyan, di kîjan xanî de rûniştine,
 Yên Lîma ku di nav zêran de dilîzin?
 Hûn dibê çî bi wan dîwarçêkiran hat, gava Benda Çîn qedîya?
 Bîrdariyên serketinê, çend zahf in li Roma Pîrozwer?
 Çî kes bûn gelo, yên van bîrdariyan çikandin?
 Sezar kî têk bir ku bû xwedîyê van serketinan?
 Ma qey ji xeynî serayan tunebû ciyê rûniştinê,
 Li Bîzans`a mezin, ya bi nav û deng?
 Li Atlantîs, li wî warê çîrokan jî,
 Di nivê şevêkê, gava mirov difetisîn di derya ku dizûrîya,
 Qîrîyabûn û hewar xwestibûn ji koleyên xwe
 Çawa stendibû Hindîstan, Îskenderê rûtazî?
 Ma bi tena serê xwe sitendibû wê dera?
 Çawa zora Galyayîyan biribû Sezar?
 Bila nanopêjek jî be, ma qey nebû li ba wî?
 Dibên girîya Flîp`ê Îspanî
 Gava noq bû temamê filoya wî
 Gelo ma kes negirîya ji xeynî wî?
 Di cenga heftsale, Frederik`ê Dudoya bi serket ha?
 Ma ji xeynî wî kes nebû, yê bi serket?
 Li her rûpela pirtûkan, serketinek nivîsandîye
 Lê yên xwarina serketinê dipêjin kî ne?
 Di her gavê de, gotiye çîrp û çengbûye mirovekî mezin
 Lê kê daye perê ku hatîye xerckirin?

Ha ji te re komek bûyer
 Û komek pirsîyar

Qencî Bi Kêrî Çi Tê

Qencî bi kêrî çi tê,
 Bê kuştin, yê qenc bi lez û bez,
 An jî yê qencîyê dibînin?

Azadî bi kêrî çi tê,
 Bijî bi hev re,
 Yê azad û yê dîl?

Bêhişî mademkî bi dest dixê,
 Nan ji herkesî re,
 Aqil bi kêrî çi tê?

Ji dêbla hûnê bibin mirovên qenc,
 Cîhanê bigehînin çiyekî werê ku,
 Bila qencî neyê hêvîkirin!

Ji dêbla hûnê bibin mirovên azad,
 Cîhanê bigehînin çiyekî werê ku,
 Bila bigehê azadîyê herkes,
 Werê ku pêwîstî bi hezkirina azadîyê nebe!

Ji dêbla hûnê bibin mirovên heşdar,
 Cîhanê bigehînin çiyekî werê ku,
 Bila xisarî be bêheşî!

Stran Ji Bo Yê Li Ber Wendakirina Dîlawerîya Xwe

Xwedî qanûn in ew, xwedî biryarname
 Xwedî kela ne ew û xwedî zîndan
 (komelên wan yê civatî filan hela li alîkî!)
 Xwedî pasban in û xwedî dozger in jî
 Xwedîyên mûçeyên zêde û amade ne ji kirina hertiştî re
 Belê ji bo çi vana giş?
 Çi guman dikin, ma qey wê me di kefa destê xwe kin?

Wê bibînin di nêz de berî tune bibin
 Ji vana tukes nema ji tişkî re dibin
 Lê tu kes

Xwedî rojname ne ew, xwedî tank
 Dixwazin me qet nedin axaftin
 (rêzanvanên wan filan hela li alîkî!)
 Xwedî keşe ne û xwedî profesorin jî
 Xwedîyên mûçeyên zêde û amade ne ji kirina hertiştî re
 Belê ji bo çi vana giş?
 Ma ewçend pir ditirsin ji rastîyê?
 Wê bibînin di nêz de, berî tune bibin
 Ji vana tukes nema ji tişteki re dibin
 Lê tu kes

Xwedî top in ew, xwedî tank
 Xwedî reşşe ne û xwedîyê bombeyên desta
 (liqên wan yên SS filan hela li alîkî!)
 Xwedî Gestapo ne û xwedî leşker in jî
 Xwedîyên mûçeyên hindik û amade ne ji kirina hertiştî re
 Belê ji bo çi vana giş?
 Ma ewçend jî xurt in, neyarên wan?
 Wê bibînin di nêz de, berî tune bibin
 Ji vana tukes nema ji tişteki re dibin
 Lê tu kes

Ma guman dikin ku wê tişteki bibe bi ewlebûna vana?
 Ji cergî çêbûme, xwe davên vê stûnê yên ketî
 Lê rojek wê bê, belkî jî sibê
 Wê bibînin ku bi kêrî tişteki nayên vana
 Wê biqîrin, wê gavê bi bare bar: Bipên! Bipên!
 Êdî ne top wan disitirîne wê rojê, ne jî pere

LAWANÊN WELÊT

Lawên welêt, xîret bikin,
De rabin ji xewê, bir ser çû şev,
Nema zemanê cahil û nezaniyê,
Îro firsend e, roja hêmet,
Bi ilm û sene't berz dibe milet,
Alem hemîşe xerîqî îş e,
Îş bikin bi merdî, bi dest û birdî,
Yek dil û dev bin, heta roja mirdin,
Lawanên welêt, xîret bikin!

EY MANG

Ey mang, ez û tu herdu hevderd in,
Herdu giriftar li nav ahê sardin,
Tuwêl û reng zerî li esman,
Ez jî der bi der li şeheran,
Digerim, ey mang!
Qebila dildaran,
Dermanê derdê dilê bêmaran,
Şevê û îşev bigire perê min
Bê yar û herdem aciz û tenê me,
Dilzar û bêzar, pest û xemgin im,
Gîroyê dawa yara şîrin im,

Dîlbendê eşqê wê belek çav im,
 Şêt û şeydayê wan gurçikê xav im,
 Ji wê wusa ketime nav xeyal,
 Girîne pêşê min, bûme guhê zoxal ,
 Ey mang, tu li şixulê eşqê pîrozî,
 Tu neşe-bexşî dil bi sozî,
 Ez sond dixum bi îşq û ciwanî,
 Bi nesîma berê beyanî,
 Bi serhatî xwe bo min beyan ke ,
 Derdê min-î giran hinekî asan ke,
 Tu carê çi bûyî wa pêşîvavî?
 Ji ber çi pest û mat û damavî?
 Bêje min, tu xwedê çend ciwan te dî?
 Çend kur te li bezma aşiqan dî?
 Çend qewm û millet, çend şêher te dî?
 Çend şer û şûr bê aman te dî?
 Çend burdumanê Kurdistanê te dî?
 Çend kefenê alî şehîdan te dî?
 Çend bêkesanê perîşan te dî?
 Çend der bi der û mal wêran te dî?
 Çend çavsorî pir girîn te dî ?
 Ey mang, ewqas te seyrî dinya kir,
 Seyrî nifaq û zulmê û rîya te kir,
 Bo wê ye, ku te reng û rûyê xwe guherîye,
 Reng û şuurî tamam birîye.

NESRÎN

Nesrîn! Demek e daxa te li min e,
 Gîroyî, bendî, jîna te zulm e,
 Ez wa dibêjme te, çimkî deynê min e
 Rabe, bitêkoşe heta xûna te germ e.
 Serpoşa xwe bavêj, qet meke şerme.

Iro zemanê ulm û îrfan e,
 Alem şev û roj li îş û kardan e,
 Ferqa nêr û mê tune, bizane,
 Rabe, bitêkoşe, heta xûna te germe,
 Serpoşa xwe bavêj, qet meke şerme,

Mebêj ez keç im, tu jî wek minî,

Mohtacê ulm, fen û xwendinî,
Mecbûrî îşî û xizmet kirinî,
Rabe, têkoşe, heta xûna te germ e ,
Serpoşa xwe bavêj , qet meke şerme,

Çiqas rûniştî, piştta te xware,
Zer û lavaz bûyî, hêza te ne maye,
Keça bîganî va li ber çavê teye,
Rabê, têkoşe, heta xûna te germe,
Serpoşa xwe bavêj, qet meke şerme,

Xişir û ciwanîya te heya fêr bûne,
Paşroja te her bi wan ron e,
Keça bê ilim, dîl û zebûn e ,
Rabe, bitêkoşe heta xûna te germ e,
Serpoşa xwe bavêj, qet meke şerme,

Wek xûşk û bira divêt em herdu,
Milê hev bigrin, herne meydan,
Kurda bibin nav rêza miletan,
Rabe, bitêkoşe, heta xûna te germe,
Serpoşa xwe bavêj, qet meke şerme.

POŞMANÎYA YÊ XWE FIROTÎ

Zanim wêna
Zaroyên min
Fedîkarîya min
Serpêhatîyek e li dora malan dibihure

Zanim her carê
Zîvirandina zivistanê li dora agir
Zanim her carê
Dîtina lêvekê, yê navekî
Dişibihe yê min
Mêrkujîya min di bîr tîne
Ev mafê dana biryara mirinê ye
Ya diçe xwar, di dilê zarokên min de

Zanim
Hemû tiştê bûn bi destê min
Ji sibeha min ya cîwarbûyî re bircên gorîkirî
Îro êdî ji şahidîya ketina min pêve ne tişteki din e

Zanim
Di serdabên şevê de
Min bextreşîya bêgunehan veşart
Ji bo gunehên xwe hindik bikim, xwîna rijandî min veşart
Ji alî tîrêjên dertê ronîyê, vê gencîna reş
Dibe şahidê ketina min hertim, ev gencîna reş

Zanim tune dike tol, rewşa netewa min ya keysgîr
 Gava dibîne gencîna reş
 Wî tebayê hov yê mafê wan xwar
 Di min de naskir, şeva ji rêya wê re bû asteng
 Zanim, dipejirînim
 Kû şev e, ya xwe bera ser da, tebayê hov

Ey netewa min, zanim
 Min çawa te avêt kuçê
 Ji te re tenê
 Min hîşt birçîtî, firmêsk, bobelat

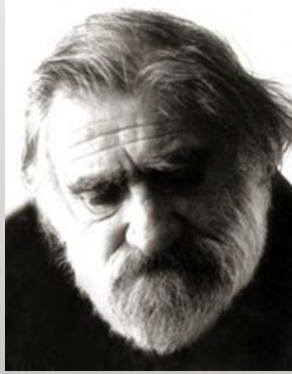
Zaroyên min qet nîn e
 Gunehbexîya min, ya ji we re bêjim

Zarokno
 Wê mirin jî paqîş nekira
 Rûreşîya li enîya min
 Zanim wêya
 Vay li vira hezar kuştî, hezar girtî
 Hezar zarok
 Hezar rabirdû, hezar îro, hezar sibê
 Tenê yên zîndanê min nasdikin
 Paqîş nakin leka enîya min, ya mirinê

Zarokno
 Min bavêjin
 Inkar bikin, rengê çavê min
 Ji we nifirek tê ser min
 Ya biçûk dixê, di nava dîrokê de
 Marekî şikestî

Bûye bizot, bizot
 Vê nifira ku pêtiyê wê yê bihurî çav girt
 Dibe ku rojekê
 Paqij bike enîya min

E N E D O L

CAN YÜCEL

21 Tebax 1926 Îstanbûl -12 Tebax 1999 Datça

GOTINA BI ŞEWAT

Nikarim gotinek bi şewat bêjim ji te re
 Ku cotek gotinên min ên delal hebe

gula min

Bêjim ku, ji şabûnê re zîndan e cîhana min
 Ma tê bi min re di kanîyekê de bibe yek?
 Evîn, ne pêtîkî kayê ye,

ku di me de

Geh vêkeve, geh vemire
 Evîn, şewata rêlekê ye di dilê me de
 Dişewite bi fitl û ger
 Em ne her du tenê ne, di vî arê evînê de
 Her ku mir in, zêde bûn em
 Di qeydan de çêbûn em
 Di zîndanê de, me afirand tîrêj, himbêz bi himbêz
 Wê hîn jî fireh bibe vê xelekê arê me yê bihêz
 Gava çayê qurt dikin, ne tenê ne em
 Yarê, gava bi kamiranî jî bijîn
 Dê netenê bin em

KURDISTAN

CEGERXWÎN/Şêxmûs Hesên

1903 Hesarê Kercews, 22.10.1984 Stokholm SWÊD

KURTEJÎYANA CEGERXWÎN

Sala hezar û nehse û sê ez hatime dinyayê,
Bi navê Siltan Şêxmûs ez çêbûme ji dayê.

Heta bûm sêzde salî li gundê me'y Hesarê,
Jîna xwe min diborand, paşê ji wê me da rê.

Bavê min ê rîsipî xwedî mirov û rûmet,
Ne mirovekî malgenî bi namûs û bi xîret.

Ji tengasî, neçarî me ew gundê xwe berda,
Hatîna Amûda rengîn bavê min zû emir da.

Diya min a belengaz pêncî salî dilovan,
Salek piştî bavê min ew jî li wî bû mêvan

XWENDIN

Xwendin nebî kes naçe pêş,
Peyda dibin pir derd û êş,
Her dem di bin destê neyar,
Em dê bidin xûkî û bêş ,

Ev tac û şewket xwendin e,

Ev dîn û dewlet xwendin e ,
 Ev serbilindî xwendin e,
 Ev dewlemendî xwendin e,

Herçî nexwendî rênçber e,
 Ê ku bixwêne rêber e,
 Her dem di nêv xan û sera,
 Serkar e, ya serwer e,

Ev tac û şewket xwendin e,
 Ev dîn û dewlet xwendin e,
 Ev serbilindî xwendin e,
 Ev dewlemendî xwendin e.

Xwendin divê hem pir xebat,
 Bo milletê kurd û welat,
 Kurdno ji xew rabin hemî,
 Mizgîn li we, roja me hat.

Ev tac û şewket xwendine,
 Ev dîn û dewlet xwendine ,,
 Ev serbilindî xwendine,
 Ev dewlemendî xwendine

HALÊ GUNDÎYA

Xanî ji kelpîç pir teng û nexweş ,
 Reş û bê ronî ji dixanê reş,
 Hin pez û dewar di nav çavên wan,
 Kufletên wan pir, ne pênc û ne şeş,
 Wek kuna rovî govik û şkeft,
 Rind in ji derdan bûne wek heneş,
 Kûr in weke koz tev gemar û toz,
 Jê tê bîhna pîs tev av û dilop,
 Tev mêş û kelmêş pêşî û dûpişk
 Kolma sehê reş, hêlîna miqrop
 Li dora bîrê teqan û çirav,
 Her der weke hev ne rêş û ne şop,
 Hawîrdora gund tev qerş û gemar,
 Sergîn û tepik gihane ber dev,
 Jin û keçên wan li guhera pez,

Pişkul û rîxan her ro didin hev,
 Ba û babilosk toz û tirabêlk,
 Li wan didêrin bi roj û bi şev,
 Sergo li ber der, pir xweşe ew der,
 Her kes diçin ser odayê ew nav,
 Li hev dicivin ji cî nalivin,
 Hin bi tîfold, hin jana zirav,
 Ava devê hev hemî vedixun,
 Bi şadî û ken çî xweş e ew nav
 Hawîr nexweşî li ser wan da tê,
 Derman ji doktor çawa bikirî,
 Xwe xwedî dikin sal bi sal bi zor,
 Zor dane ser wan sorik û xurî,
 Her kes dil bi xem zor û stem,
 Qêrîn û hawar nalîn û girî,
 Tim bi reş û şîn hemî dilbirîn,
 Hin kor û bawî hin keçel û qop,
 Axa û began ew kirne talan,
 Tebeqa mêrkuj tebeqa zirzop,
 Malê wan nîne, hemî birçîne,
 Tim davêjin top, tim davêjin top
 Şev û roj xebat, dîsa tev birçî,
 Yan nan zebeş yan nan û mehir,
 Pirê wan pêxwas, bê şal û kiras,
 Cixare vexwar, ne hiş û ne bîr.
 Kulla pir giran besa li ser wan,
 Van şêr û melan ew hiştin feqîr,
 Cotkar û karker tev bê ser û bêr,
 Birçî û reben hemî palevan,
 Comerd û camêr hemî wek şêr,
 Her şev li cem wan rêwi û mêvan,
 Ne xema waye çiqas birçî bin,
 Çiqas tazî bin, hemî dilovan.

KÎNE EM

Kîne em?

Cotkar û karker

Gundî û rênçber

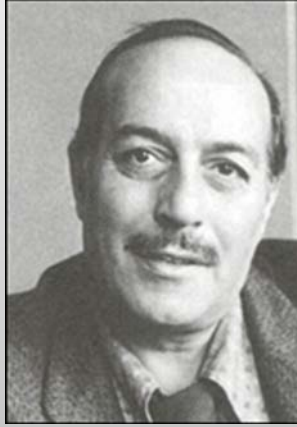
Hemû proleter

Gelê Kurdistan
 Şoreş û volqan
 Tev dînamêt in
 Agir û pêt in
 Sor in wek etûn
 Agir giha qepsûn
 Gava biteqin
 Dinya dihejî
 Ev pêt û agir
 Dijmin dikuji
 Kîne em?
 Hey hey hey kîne em?
 Em in rojhilat
 Tev birc û kelat
 Tev bajar û gund
 Tev zinar û lat
 Ji destê dijmin
 Dijminê xwînxwar
 Xurt û koledar
 Ji Rom, ji Fireng
 Di rojên pir teng
 Bi kûştin û ceng
 Parast, parast
 Parast min ev rojhilat
 Kîne em?
 Hey hey hey kîne em?
 Kîne em?
 Gelê serfiraz
 Dijminê dijmin
 Dostê aştxwaz
 Em xweþ mirov in
 Ne hîrç û hov in
 Lê çibkim bê şer
 Dijmin naçê der
 Bav û kalê me
 Dixwastin serbest
 Naxwazin bijîn
 Ta ebed bîndest
 Kîne em?
 Hey hey hey kîne em?

Em in ew Kurdê
 Serhişk û hesin
 Îro jî dijmin
 Ji me ditirsin
 Bêhna barûdê
 Kete pozê min
 Dixwazim hawîr
 Biteqim ji bin
 Dîsa wek mêra
 Dikevin çiya
 Naxwazim bimrin
 Dixwazim bigrin
 Kurdistanana xwe
 Axa Mîdiya
 Kîne em?
 Hey hey hey kîne em?
 Em in ew Kardox
 Xaldêwê kevnar
 Em in ew Mîtan
 Nayrî û Sobar
 Em in ew Lolo
 Kardox û Gûtî
 Em in Mad û Goş
 Horî û Gudî
 Em in Kurmanc û
 Kelhor, Lor û Gor
 Em in, em Kurd in
 Li jêr û li jor
 Çend hezar salin
 Kurdistanana me
 Perçe perçe ma
 Bindestê dijmin!
 Îro ji Lor û Kelhor û Kurmanc
 Ji dest xwe berdan ew text û ew tac
 Hinek bûn axa, hinek jên bûn beg
 Hinek jên bûne cahşê jardara
 Kurdistan firot wan tev neyaran
 Bûne mezhebदार, bûne olperest,
 Bûne paşverû, bi tizbî û xişt
 Ta ku dijmin şikand li me ser û pişt,

Me dan bin lingan dewlet û hebûn,
 Bûn dijminê hev perçe perçe bûn
 Ta ku Kurdistan
 Ta ku Kurdistan
 Ta ku Kurdistan
 Jar û perîşan ket e bin destan!
 Ketin xewê, ketin xewê
 Ketin xewa zilm û zorê
 Ketin xewa bindestiyê
 Raketin, raketin
 Yekcaran serê xwe rakirin
 Lê dijmin serî zû jêkirin
 Yek carna bi hêz serê xwe rakirin
 Lê dijmin serî zû jêkirin
 Lê li vî xakî
 Li vî erdî tovên jiyane hatiye çandin
 Ev erdê jiyane ye
 Germ dibe, sar dibe
 Dikele, dikele, dipijiqîne
 Brûskê tavê tavan hiltîne
 Ronahî dike rojê li welat hiltîne
 Her wekên Kawa li ser xwe pêk tîne
 Niştimanperweran diweliidîne
 Em in ew gela
 Belê em in ejdeha
 Ji xewa dîlî şiyar bûn niha
 Dixwazin wek mêr
 Tev mejî û bêr
 Rabin her wek şêr
 Serê xwe hildin
 Çi serbilind in
 Bi cîhan carek
 Em bidin zanîn
 Rêçika Markîs, Rêçika Lenîn.
 Kurê Guhderz û Ferhad û Rustem,
 Kurê Salar û Şêrgoh û Deysem.
 Bejin bilind in
 Wek dêw bilind in
 Em dest dirêj in
 Serbest dibêjin
 Dixwazin bi lez

Gavan bavêjin!
Kîne em?
Hey hey hey kîne em?
Ne xwînxwar in em,
Aştîxwaz in em
Serdarên bilind,
Gernas in herdem
Em şer naxwazin,
Divên wekhevî,
Em paş ve naçin,
Lê dijmin direvî!
Divên bi şêwrê, lê ew qebûl nakî
Divên biratî, lê ew qebûl nakî
Bûye wek rûvî
Li paş xwe nanêfî
Kine em, kine em, kine em...
Gelo bavêm çi bikin?
Naxwazin însanî
Êrîş bikin û bigrin
Histu bişkînin
Ev pîsên mirdar
Ji nav me derxînin
Ji bo mirovan em tev dost û yar
Bijî Kurdistan, bimirî koledar!
Kine em, kine em, kine em...

CEMAL SUREYYA

1931 Dêrsim - 9 Berfanbar 1990 Îstanbûl

EV YA ME

Evînek bi rûxîn e ev,
Dirûxîne nava mîlet
Barê bengînîyê.

Evînek cudakar,
Nan û avê pardike
Rojê sê dahna.

Evînek xayin e ev,
Wê mala we diz têkevê
Ya wî polis.

Evînek bêzagon,
Zewacê
Qet û qet nafikire.

Evînek keleş e ev,
Ji awazên herî ji rêzê jî
Şabûnan didewşirîne.

Evînek koka wê li derve ye,
Pir zêde dişibe
Ya Dante û Beatrice.

Evînek dagîrker e ev,
Kadîn ya şadibe dibê
Tişteki din nabê.

www.arsivakurd.org

ÎTALYA

CESARE PAVESE

09 Îlon 1908 Torîno – 26 Tebax 1950 ji ber ku negîha evîna xwe dawî li jiyana xwe anî.

DAWÎYA XEYALÊ

Nikari ji nuh de destpêke êdî vî laşa.
Gava mere dest bide çavê wî, zîndebûna komek ax
hisdike yek. Gava şeveq lêxe jî
axek ku nikare xwe bêdeng bihêle ew.
Laşekî mirî ye, ew yê ji gelek şîyarbûnan
maye lê.

Hêza me nîne ku em heroj dest bi jîyanê bikin
-Li ber axê, di binê ezmanekî bêdeng de-
li hêvîmana ji nû de şîyarbûnekê. Ecêbmayî dihêle meriv
ewqas westandina vebûna şeveqê. Karek pêktê
di nava van şîyarbûnên ji nû de.
Belê tenê ji bo li karekî pêşde heyecanê zêdebikin
û ji bo em carekê pelê şîyarbikin dijîn.
Û carna em digehên wir, piştêre bi me re
bêdengî destpêdike.

Rû nedilivîya dest bi sivikî pêbiba
-destê zindî hisdike ku bi jîyanê bibe-
Vê axa sar, ku ne sarbûna axa bi şeveqê re
bûye qeşa belkî jî bi rastî ji nû de şîyarbûn e.
Û bi lêdana şeveqê re jîndarên hişbûn
gotinan dibêjin dîsa. Lê destê min dilerize.

Û hemû jîndar dişibin destê bêliv.

Demekê janek zuha

û şebikandina ronîyê bû di şeveqê de şîyarbûn.

Lê dîsa jî gehîştina azadîyekê bû.

Gotina axê ya bêadanî kêlîyek kin bikêf bû.

Û dîsa li wira vegerandinbû mirin. Laşê ku niha

venegerîya axê gelek şîyarbûnên jinûde dipê.

Ji wêya behsnake lêvên hişkbûne jî.

FRANSA

CHARLES BAUDELAÏRE

09 Nîsan 1821 Parîs – 31 Tebax 1867 Parîs

MIRINA EVÎNAN

Wê nivînên me hebe, bi bîhna sivik tije,
 Wê dîwana me hebe, mîna gorekê kûr;
 Wan kulîlkên xerîb, yên demsalên herî xweş
 Ku ji bo me vebûne wê masê bixemilane.

Wê bi tolazî germîya xwe ya dawîn xercbikin,
 Wê bibin meşaleyên pîroz dilên me;
 Ji herdu ronîyan şopek wê her û were
 Di ruhên me herduyan, di cotê eynikan de.

Di seeta êvarek şînê xwedayî, helesor,
 Bi xatirxwaziyê tijî, di dema îskînek dirêj de
 Wê navbêna me de vêkeve ferekî brûskê bitenê;
 Di dawîn de wê derî çenekî vebin,
 Wê perîyek dilsoz û şên were şîyarbike
 Eynikên bi xumam û pêtiyên mirî

Û R Û G Û A Y

DANIEL VIGLIETTI

Daniel Alberto Viglietti Indart, di 24 Tîrmeh 1939'an de li Montevideo ji dayik bû, stranbêjê gelêrî, gîtarîst, bestekar û çalakvanê siyasî ye.

NAVNAME

Kê got "pîşekar"?
Mirovekî tekûz im ez
Yê bi devê xwe xebatê dike
Li hemberî tirsê

Mirovekî birîndar
Welatekî dinale
Dar û ber û hewa
Ne mêrxasek
Ne jî tirsonek

Ne aleyek stran dibêje
Bi tenê mirovek im ez
Ne pir, ne jî hindik
Bi roj û şev
Li bedena min vedibe

Yê strana hêvîyê pêdixe
Û bêxapandina ku yên ji nuhbûnê bawer nakin
Yê li pêş dinere

KURDISTAN

DILDAR – YÛNIS REUF

20 Sibat 1918 Koysincaq-20 Cotmeh 1948 Hewlêr

EY REQÎB (Sorani)

Ey raqîb her mawe qewmî kurd ziman,
Nay şikên danery topî zeman. x2

Kes nellê kurd mirduwe; x2
kurd zînduwe,
Zînduwe qet nanewê allakeman. x2

Lawî kurd hestaye ser pê wek dilêr,
Ta be xuên nexsîn deka tacî jyan. x2

Kes nellê kurd mirduwe, x2
kurd zînduwe,
Zînduwe qet nanewê allakeman. x2

Ême rolley Midya u Keyxusrewîn,
Dînman, ayînman her Kurdistan x2

Kes nellê kurd mirduwe, x2
kurd zînduwe,
Zînduwe qet nanewê allakeman. x2

Ême rolley rengî sûr u şorrişîn,

Seyrîke xuênawiya raburdûman. x2

Kes nellê kurd mirduwe, x2
kurd zînduwe,
Zînduwe qet nanewê allakeman. x2

Lawî kurdî hazir u amadeye,
Giyan fîdane, giyan fîda, her giyanfîda. x2

Kes nellê Kurd mirduwe, x2
kurd zînduwe,
Zînduwe qet nanewê allakeman. x2

Ey

EY REQÎB (Kurmancî)

Ey reqîb her maye qewmê Kurdziman
Naşikê û danayê topê zeman. x2

Kes nebê Kurd dimirin x2
Kurd jîn dibin.
Jîn dibin, qet nakeve ala Kurdan. x2

Em xortên rengê sor û şoreş in
Seyr bike xwîna tiya me da rijand. x2

Kes nebê Kurd dimirin x2
Kurd jîn dibin.
Jîn dibin, qet nakeve ala Kurdan. x2

Em xortên Medya û Keyxusrewin
Dîn îman û ayînman, her niştiman. x2

Kes nebê Kurd dimirin x2
Kurd jîn dibin.
Jîn dibin, qet nakeve ala Kurdan. x2

Lawê Kurd rabûye ser pê, wek şêran
Ta bixwîn nexşîn bike tacî jiyan. x2

Kes nebê Kurd dimirin x2

Kurd jîn dibin.

Jîn dibin, qet nakeve ala Kurdan. x2

Xortên nûh tev hazir û amade ne

Can fîda ne can fîda, her can fîda! x2

Kes nebê Kurd dimirin x2

Kurd jîn dibin.

Jîn dibin, qet nakeve ala Kurdan. x2

MINDALÊ HÎVA

Mindalê hîva, kolka dîlan,
 Teze xunça nav baxê gulan,
 Her çend seyrî nav çavê te dikim,
 Nabînim girê ne zor û ne kêr,
 Rû û rengê te mîna esmanê saf,
 Wextê perşenga rojê dide tav,
 Tîrêja ûmûd ser dilê tarî,
 Li esmanê rût dide diyarî,
 Seveyla çavê te birqedar ,
 Ronaka pake wîneyê te ruxsar,
 Kenîna bê fêl in lêvê te al ,
 Neşa herdu çavê te mest û kal ,
 Bê şik mizgîna me pêşîn e, dilê şade,
 Yan ji nexme xana baxê me azad e,
 Umûda paşerojî, kurê hîva tuyî,
 Hîva min bi tey e, teze mindal ,
 Siba bibe nimûna dengê mîsal.
 Van qisê ku ez wa gilî dikim,
 Biziringîne guhê xwe herdem,
 Rastgo be, herdem qet derew nekî,
 Wext bê sûd ji dest der nekî,
 Têkoşe, her dem mîna heng be,
 Li meydana jînê hazirî ceng be,
 Ev e ji tera dibêjim, qenc bizane,
 Jîna meriv barê giran e,
 Nek wa bizanî mîna jîna duhînê,
 Dixuyî, dinivî tu li nav nivînê,
 Ew jîn nîn e, ku mîna jin bijî,
 Divêt hem azad û hem mezin bijî,

Rojekê wê bê, tu yê pêra bigihîjî,
 Çavê xwe vekî, bizanî jîna nemir nejî,
 Tu yê bibînî, ku jîn çîyayê berz e,
 Rîya we xwar, jor bi tirs û lerz e,
 Gişk kend û kusp û deven e û dar e,
 Tijî dirinde û dupişk û mar e,
 Ger rîya te hemû dan e û daw e,
 Nezan û dana tê da bê taw e,
 Ruh û canê min, tu yê bikevî vê rêgê,
 Li vê telê û daw, çerx û dezgê,
 Gelek biwestî, xwêdanê birêjî,
 Wî derdî û îşî yek-yek biçêjî,
 Li rêya serketinê divê pêşkevî,
 Heta yekî divêt ser kevî,
 Nîşana tîra xwe bide ser rêyan,
 Ku li şûna te rêzan girêdin, herin her deran,
 Divêt tu çira zanîstî hilkî,
 Destê min dawa te rê wunda nekî,
 Bîr û hişê xwe baş bi kar bîne,
 Vê danê û dawê yek-yek bipesîne,
 Heta der nekevî ji hemû dinya,
 Çiqas wan kir, tu bimirî, lê kurdê her bimîne.

LAWÊ KURD

Tu dizanî ey weten, îro bo çî bêbeşî,
 Bo çî destê şev nîşanî te dida nema reşî,
 Bêjme te esbabê mezinî zillet û çarereşî,
 Gencê kurdan her li wextê meyê dîkin xîretkêşî,

Wextê bade tê ser meclisê, navê kurd tê ser ziman,
 De were seyrî fikrê ke û ax û daxa lawan,
 Rengê nalîn va li guhda dibêjin bê guman,
 lawê kurdan her li wextê meyê xîretkêşî.

Û di gel dengê tîfing û agirê hinav da,
 Û di gel nalîna weten ger te ji zindan da
 Dikeve guhê min bi şewat hewar dike li vê hanê da,
 Lawê kurdan her li wextê meyê dîkin xîretkêşî.

Sîleha her mîletî sade li stuyê gencan e,

Roja şixul bexşî ûmûd fikir û karê gencan e ,
Her hemû kirne kul û birîn, hem li rencan e,
Lawê me jî her li wextê meyê dîkin xîretkêşî.

Çimkî millet be tole jî be, lawo, ruhê vî leşî,
Bê te eva ruha namîne, ew li jînê bê beş e,
Eynî derdê kurd e, ku kete derdê karê dawesa,
Miletê gencê wî sist be , mirî ye, najî,
Şadmanî textê jîn û tacê ezet nîne,
Lawê kurdan her li wextê meyê dîkin xîretkêşî.

Miletê ku lawê wî cust be , dijî, qet namire,
Qet tu cara dest û pê wî wa li bendê nabe,
Sed hezar tîxê zemanê be, stuyê te nabire,
Lawê me ji'ner li wextê meyq dîkin xîretkêşî.

Eyb e-eyb, lawê kurdan, seyrî lawê xelkê bikin
Fikra bêbakî, bi ser çû, bade hiş û kellê xwe,
Dewra xewê bi ser çû , binêr li dor berê xwe,
Eyb e, çêtir bes li wextê meyê mekin xîretkêşî,

Seyrî nakin lawê xelkê, gişte bazû qewet in,
Gişte sûdbexşîn, welat û merkezê sed hêmet in,
Bo çi anîna karê ciwan li riya mihnet in.
Eyb e, çêtir bes wextê meyê mekin xîretkêşî.

Lawê xelqê têne ser xwe, canfîda kar dîkin.
Bo niştiman xwe gişt xunkarî dîkin.
Icar bo fewtina dijmin neçîra xelqê dîkin,
Eyb e, hûn jî her wextê meyê mekin xîretkêşî

Hûn seyr nakin çend bi tîne destê lawê xelqê,
Ger bê wextê kîne, radibin ser pê wê deqê,
U ji tirsana dilerizin gayê çerxa dinya û sema,
Lawê kurdan, bes e li wextê meyê mekin xîretkêşî

U şayrêd esra bîstem, hêmet e, hêmet bikin,
Mêveke, dareke, hêmet xizmet e, xizmet bikin,
Melhema kul û birînan qudret e, qudret bikin,
Hûn heta kengê her li wextê meyê bikin xîretkêşî

Seyrî ehwalê weten kin çawan ji bûnê mirîye,
 Seyrî karê dijmin kin çî bi halî kirîye,
 Seyrî reşmal kin zelalet esman girtîye,
 Hûn heta kengê her li wextê meyê bikin xîretkêşî

Seyrî baxê weten kin, hişk bûne, bûne xezan,
 Seyrî xunçê nû bişkivî kin, çend beban naz helweran,
 Şahdê bêkarî hûn in, we va ye av hate birîn,
 Eyb e, ta kengê her li wextê meyê bikin xîretkê

Eyb e, lawê xudanê vî çîyayî û daxa kurdî tu,
 Xudanê tarîxa xûnîn û delirî û gurdî tu,
 Eyb e, bêkarî , heta kengê seyîrî nakî, mirî tu,
 Eyb e çêtir bes li wextê meyê mekin xîretkêşî

Rabin ey lawno, we tê bigihînim, millet mana çî ye,
 Ku bizanin xên ji mezheb rêga çî ye,
 Rabin, rabin, bes, li wextê meyê mekin xîretkêşî

Milet yan bi nîkê rima dijmin dibe bêhiş,
 Seyrî dor berê xwe bikin, rûnên li rex beroş,
 Agrê hestî bi zilleta we li dilda bike coş,
 Rabin, îcar nek li wextê meyê bikin xîretkêşî.

Milet ku ji zirîna toq û zincîr rabe ser xwe,
 Wê toqa hêsîrî ji stuyê xwe û milletê xwe bavêje.
 Werin ser xwe, bizanin, hun ji rê derin,
 Rabin îcar bes li wextê meyê bikin xîretkêşî.

Rabin, heta kengê ha li jêr axê rizî bin,
 Rabin heta kengê mirîyê nav dawê bin,
 Rabin, rabin, bes wextê meyê mekin xîretkêşî,

Her kesê pişta wî li gerdûn be, pişta wî wê bişkê,
 Her kesê çav li destê ecnebî be, wê kor be,
 Rabin, rabin, bes li wextê meyê mekin xîretkêşî

Miletê ger xûnê nerêje, dest û pê wî ve nabin,
 Bê kifa guftar û siqeya jîn nayê standin,
 Bade û mestî miqamê hurîyetê nayê girtin,
 Rabin, rabin, bes wextê meyê mekin xîretkêşî.

DOGAN CEREN

1959 Alçiçek, Nûrhaq

NEBÊ HIŞ JI MIN RE

Yara min
 Rahme nebê hiş ji min re
 Wê ji ezman stêr biherikin
 Şînahî tarî bibin
 Wê brûsk vedin
 Ji dûr ve ewr bicivin
 Wê xemgîn bibe heyveron
 Bibe baran û şil bike porê min
 Di bedena min de wê bilerizîne dilê min
 Nikarim dîsa germ bikim yektaya min
 Rahme nabê hiş ji min re
 Wê gemarî bibe rengê avan
 Qaqlîbaz bifirin wê ji nava min
 Şamendîyên min bigirin û bibin
 Bibin û tevlî bikin wê
 Wan sorahîyên mirî yên rojava
 Wê bibe dilopek xemgînî şamendîyên min
 Gava roj biçê ava bi zar dibin
 Ê tevlî avên herî şêt dibin
 Li rûyên min dikeve bi gufe guf
 Wellehî nikarim birevim

Rahme nebê hiş ji min re
 Qîrînên safitîya zarokî dipêçe
 Çarhawîr, nikarim bixapînim
 Nikarim aşt bikim
 Nikarim bimirînim
 Wê bibe derew
 Wê bibe mar
 Tune bike wê
 Xweristîya kesîtîya min nakişînim
 Rahme nebê hiş ji min re
 Serê çiya dipêçe mij û dûman
 Xezal dernaxin ji hev
 Bihara xwe
 Zivistana xwe
 Bi xêrê digerîne gur xewna xwe ji birçîna
 Tu dizane ku nikarim vê rewşê hilgirim
 Ger nemîne çara min
 Ger biqede derman
 Ez'ê bibezim li pey felekê
 Ji pey wê naqetim

Yara min
 Rahme nebê hiş ji min re
 Wê bahozek biqete ji nava min
 Nikanim rawestînim
 Li çolên evînê Ferhatek im
 Çîyan kun dike hêvîya min
 Evîndarim ez

Rahme nebê hiş ji min re
 Mîna tîhbûnek çola zuha
 Neçarîyek dipêçe ruhê min
 Ji qêrînan parçe parçe dibe navdilê min
 Di çavê min de vêdikeve
 Hêrsa agirekî venemirî
 Nikarim vemirînim
 Rahme nebê hiş ji min re
 Dibe xezalek kuştî evîn
 Li ser wê kom dibin kelaxur
 Wawîk dizûrin
 Dibe nire nira keftaran

Dest didin hev hemû yekser
 Dimeşin di refê cenazakî de
 Cizwît şerm dikin li ser navê serdema navîn
 Kîlît dibin naqosên dêran
 Dernayên êdî dengê azanan
 Bi navê olên nû
 Fedî dikim ji mirovahîya xwe
 Wellehî sedsal jî nikarin min bikenînin

Yara min
 Rahme nebê hiş ji min re
 Yên bi evînan dikenin jî hene
 Agirê tirsê tê gûr kirin
 Ê rastî tê şewitandin
 Evîn tîn sûcdarkirin
 Ê bi benê cehaletê tê daliqandin
 Jîyan şûna bënderek bêzad
 Mîna heywanekî stewr
 Ji zayinan bêhay
 Xwe avêtîye himêza mirinê
 Mîna dîlê qederê yê bi zincîr
 Bêdeng
 Bêhes
 Bi alîyê xwe yê mirovî neçar

Yara min
 Rahme nebê hiş ji min re
 Wê bibilin stran
 Awaz wê bigirîn
 Wê dil rawestin
 Li wê kela kevn wê bê gerandin
 Ê pişt re wê rev dest pê bike ji jîyanê
 Wê bibe mîna zerbûna gîhakî xwîsî lê barîyayî
 Kesayetiyên windabûyî
 Her tişt bê daxwazîyek
 Ê sextekarîyek e
 Her dijî û dijî
 Awirên ji tarîyê hez dikin
 Konetîyek rovîtî ye
 Çavên di bêdengîyê winda bûne
 Hêlînek dûmana xayin ya bi mij e

Dil

Sarayek xapînok

Ya derewan lê text vegirtî ye

Yara min

Rahme nebê hiş ji min re

Welleh nikarim hiş bibim

Wê lal bibe zimanê min

Ji hezar cihî wê bişikê

Destê min

Milê min

Wê bibe çûkekî birîndar evîna me

Dilê min wê biarîne nahewim

Wê bibe gula beravêtî evîna me

Ji nişka ve wê biçelmise û biçe

Nikarim bîn bikim

Wê bibe ajek hişkbûyî

Di çavên min rabe wê rehên wê

Nikarim dîsa şînkirin bidim gula evînê

Yara min

Rahme nebê hiş ji min re

Ji alî evînê

Azadîyê

Kedê

Ew bêyî min

Ez bêyî wan nikarim bijîm

Ger temenek be yê ji min tê xwestin

Ji yekî li yê din nagere destê min

Nikarim ji sisêyan bi yekî ve bêm girêdan

Azadîya bê evîn

Evîna bêked vala ye yara min

Jîyan ji min ez ji jîyanê qet nikarim bixeyidim

Yara min

Rahme nebê hiş ji min re

Her bêhêvîî

Ji hêvîyekê re hezar kefen e

Baharê bigire

Zivistanê bavêje

Rastîyê bibîne

Xeyalan biqewirîne

Ji bîr meke ku yên ji bo ronahîyê şer dikin

Divê mîna rojê germ binêrin li jîyanê

Yên bawer dikin ji pîrozwerîya evînê

Xwedîyê dilekî evînşewat in

Lewra ew rengên jîyanê

Di bêdawîya evînê de diberhimînin

Û ji rika bêrîkirinan re her kêlî

Bi coşîna çemekî dikin roj

Dikin şev

Di bêxêrîya çirkên diherikin û diçin

Wê jîyanê bikin gulek bête bîhnkirin

Evîn wê bibe lehîyek xuroş di dilê wan de

Wê biherike biherike bibe robar

Di nava vê jîyana çola hişk de

Wê bibe dengiz di şînahîyên bêdawî de

Miz bide wê gîyanên bûne kevir

Wê di hezar şetîyê de zîndetîyê bîne

Ji nêrînên ziq sekinî re

Yara min

Bi navê hemû evînên hestan vêdixin

Ez li îmajekê digirim

Ji van mel'ûnên nîvzindî re

Ez êloyekî berata xeyal dikim

Ji marên ku jehrê vedirşin

Ez rastîyek tazî pêşkêş dikim

Ji derewên durû re

Ez asê dibim li vê evînê

Dîhn dibin

Bi qeşmerîyan didin kenandin

Jiyana wan ya mexelê lîtavekê

Wan gotinên wan yên bêkêr ku bûne kevir

Bihêle yektaya min

Bihêle

Bila agirê evîna me vêxe

Vê loda sergo bendera gotinan

Yara min

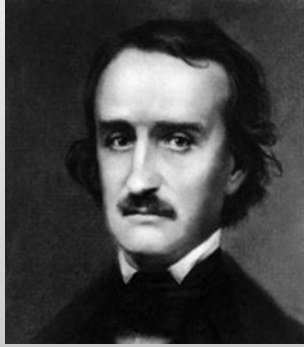
Cemre li şanaziyan ketîye

Hest radest e ji xembarîyan re

Ax yara min ax
 Kê hez kirîye mîna me
 Bêşik û bêderew
 Kê miz daye bi destê dînarîyê
 Li ser pelê dilopa avîyê kê
 Kê kul û xem zêde kiriye
 Li tîrêjên şeveqê yên pêşî kê
 Kê gemara xwe şuştîye bi barana stêran
 Kê avron daye ber kulma
 Ê mêtin daye bi pitika hêvîyê kê
 Ma têkdiçe evîn
 Ji alî ordîyên sawêran
 Bêje ku bira mirina min ji evînê be
 Bira di dilê min rabin tîrên evînê yên herî xafil
 Bes bira ruhê me evîn rapêçe

Yara min
 Rahme nebê hiş ji min re
 Bira sûcê min bibînin û dardakin
 Çavên min derxin û bidin yarê
 Ger bi destê evînê têkevim gorê
 Wê di gîyanê min gul vebin
 Ne ku brîn...

D. Y. A M E R Î K A

EDGAR ALLAN POE

19 Rêbendan 1809 Boston - 07 Cotmeh 1849 Baltîmore

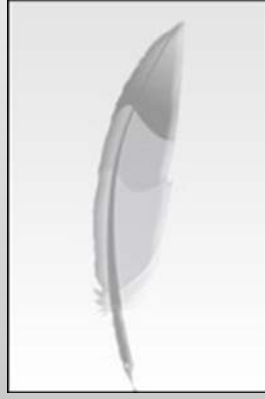
XEYALEK

Di nava dîdara şeva tarî de
 Min xeyala şanazîya wenada kir.
 Lê bi dilşikîn min şîyarkir
 Dîdara jîyan û ronîyê.

Ax! Ma tişteki ne xeyal be heye birojê
 Bi rohnîyek di cavan de ku ji derbasbûnê tê
 Ji bo kesê li dora xwe dinere?

Wê xeyala pîroz-wê xeyala pîroz,
 Gava hemû cîhan şermezar kir
 Mîna taceronîyekê min şanaz kir
 Ya tenê rê pêşî ruhekî dike.

Çi bûye bişev û di bahozê de
 Ger dilerize ronîya li jorêjoran?
 Ma jê zelaltir heye
 Ji stêra biroj dibiriqîne, ji rastîya wê!

EDÎP ÇELÎK

PACEYÊ MAWZERAN XEMGÎN IN

Kon

Mûyê bizinan reş

Çar dîwar

Û bi stûna navîn

Daliqandî disekine çeka me

Me vê çeka

Radest nekîr qet.

Her şoprêçik

Qurmê mazî

Rastê zozana

Dîtin şerê me..

Ji zilmê re sîper sînga me

Lê gula min

Ji zalim re mertal

Me hûnand xelekên zincîran

Agirî

Koçgîrî

Dêrsim

Sason

Zîlan

Bi xwîn derdibe dilxweşîya me..

Di xanîyên ji axê
 Ku me mirin bi derhem ji wan qewitand
 Ku bi herîyê me seyand
 Paceyên mawzeran
 Xemgîn...
 Xencera xayintîyê
 Kun kir parsûyên me
 Encax.
 Di zimanan de stranên me
 Di dest de çekên me
 Destbirakîya me
 Di germîya xwîna teze de ye..
 Xayintî
 Wê ji pişta xwe derbê buxe!..

XANEYÊN DEFTERA MIN (2)

1

Di birîna gandêr
 Ya singoya Osmanî
 Devê mêtinkarîyê yê kor
 Bi kêr
 Bi xwîn
 Di vê dera min de..

2

Erd qelişî ji ezman
 Qûlekî xwedê negot of.
 Kevirên wê li nenûka me ket
 Tu yekî ji me negot ax..

3

Bi qasî ku dûyê pixêrîyên me tevlîhev bibin
 Em nêzî hev bûn
 Bi qasî ku em dengê kuxukên hev his bikin.
 Loma çîya tevlî gotinê min dibin
 Çêrî kevirên sînora dikim..

4

Hesinkiran mîrkut danîn ser sindan.
 Seba rakin em vê îpoteka bêberdêl
 Bê çiqas dem em sekinîn.
 Av radiza, lê dijmin ranediza

5

Dengê blûrê ye ji dûr ve
 Stranên kevn jî tevlê dibin û tê
 Qada Melezgîrt`ê..
 Dayê
 Ax
 Min
 Li wê derka
 Derb xwarîye.

6

Bav gogan dîyarî zarokên xwe dikin
 Lîstokên ji ezman dikevin erda Sason
 Bi xof in
 -ne tirsonek in-
 Zarokên
 Memanîya
 Û
 Celalîyan..

7

Biryara pûşt ya bêbext dizanim
 Jinên me rakirin çiyê
 Ên mirin pitikên me bûn

Ar hey e, namûs hey e
 Em `ê çî bêjin li rûyê dunya û alemê
 Wê çawa rûyê me hilîne!.

8

Pêşde hatin
 Ê jîyanê di tahma wê de bistirên
 Biryar dan:
 Êdî em
 Di pêtîya gullê de

Ne pelek tenik in...

9

Ji her xeleka zincîrê
Min hêvî berda...

10

Reşaşên wan hebûn, reşaşên wan fîşek, fîşek
Topên wan hebûn, topên wan gulle, gulle
Bombên wan hebûn, hunerên wan yên bi bombardûman..
Qetarên me, karwanên me
Kerîyên me, celebên me
Di kozikan, antaqan de
Jinên me, bi lorînên xwe..

11

Dîsa jî gelê min
Ji tehlîyan re tehl derket
Tofanan netewand zendên wî
Tenê evîndarî heband camêrî.

Alên xwe, zer tevî alên xwe kirin
Ji bo ber be ezman bê hildan..
Bi hesreta hev zarok anîn dinyê
Ji bo di mil hev de bimeşin.

EDÎP GALIN

1 Çille 1960 Licê Amed

STRANA AZADÎYÊ

Li goristana azardilî
 Sîya mirinê ye dar û gulî
 Zarotîya min govend girt
 Bi mirovên di şîna xwe de bêdeng man
 Ditirsin
 Ji rengê kefenê rizîyayî
 Kefenê rûyê min dinixwême
 Mirîyên bi xetên stûr
 Li dilê min xetên tirsê kişand

Çend bidome demborî
 Li rûpelan dibe qatqatî
 Wê mîrata rengavêtî
 Çend mezin bibe rastî
 Jîyanê dikêşim nava xwe
 Ji bo rojek nû

Tê sotin
 Qurmê jîyana bihurî
 Ji xak re dibe xwelî
 Katê nû dide
 Êdî ji rehên xwe yên kûr

Li ber sîya Pira Dehderî
 Li ava Dîcle temaşe dikim
 Ji nû de vedibin birînên min
 Dîcle xwîn diherike
 Dîrok di xwînê digevize

Şûrê Bedewî li ser gerdena kalê min
 Yan xak û salat yan xwîn û mirin
 Li dû wan hatin hovên Asya-Navîn
 Xwîn tevî arîya şewata jîyanê bû

Dîcle
 Kevanê xwe yê bi xwîn lêdide
 Li pira dipê têla kemanê
 Bi dûrika xwe ya bi xumexum
 Serpêhatîyek bi jan dibê

Li ser bircên Amed
 Ji bilûra Kurmancekî
 Awazek bi şewat diherike
 Tevlî qîrîna Dîcle dibe
 Ji deng û awaza herduyan
 Strana azadîyê tê hûnan

FRANSA

EDITH THOMAS

23 Rêbendan 1909 Montrouge – 07 Berfanbar 1970

Parîs, di şerê Îspanya yê navxweyî de beşdarî Komariyan bû. Di Şerê Cîhanê Dudoyan 1942'yan de beşdarî Partiya Komunîst bû û seroktiya wê kir.

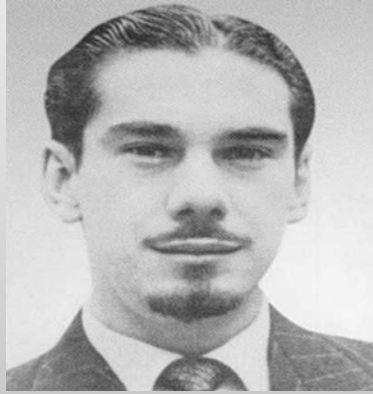
RABE Û BIMEŞE

Gelê mirî, gelê bêziman;
 Gelê hatîye veşartin, gelê birçî,
 Giraniya hîmekî kevir li serî
 Li ser dilên wî;
 Gelê li kuçan, li zevîyan
 Gelên li duvrêzên mixazan
 Bi zikê birçî yê di seqemê de gavan davêjin;
 Bi solên xwe yên darînî
 Yên her roj li metroyê siwar dibin
 Rojek buharê di paca vekirî re
 Mîna ku yên bi rev pirtûkan dixwînin.
 Gelê Fransî, gelê Romen,
 Bulgar, gelê Yûnan,
 Gelê Sirb û tu, gelê Alman,
 Kengî wê dem were?
 Ma qey navê azadiyê nîn e
 Hîn xweşik bû ew her sibe,
 Mîna jinek dihat hezkirin
 Hîn ciwan bû her sibeh.
 Azadiya ku birc hilşand û derbasbû
 Ya das rakirin berjor
 Ê dadweriya sexte li erdê pehn kirin,
 Ma navê azadiyê wenda bû êdî

Vê sibehê ji bo te?

Bêdengîya gelê di bin şikêrê de,
Gelê dev girtî,
Gelê bask û mil şikestî,
Gelê ji qam de ketî,
Di bin solên, li peyarêyê dûr dikevin.
Bi tenê ji we tê keramet
Û mîna gora li Lazar e
Ji we pê ve nikare bêje;
“Rabe û bimeşe...”

KOLOMBIYA

EDUARD COTE LAMUS

1928 Cucuta - 1964 Pamplona

JI BO GUNDÏYEKÎ MIRÎ DÛRIK

Xwendin û nivîsandina te nebû,
 Tenê ziman bû navgînê te,
 Û wanî te behsa erdê dikir,
 Şêrîntir dibû dengê te.
 Dilê te, bi av û ba re
 Te di got qey bi çemekî re diherikî û diçû.
 Û gotina te li ezman vedida
 Û dilgeşîya te rewşen dikir tavê.
 Rojekê, çima û ji bo çi, te nizanîbû
 Mirin hat
 Girt û bir jîyana te.
 Serê xwe hildabû ezman
 Mîna ku deng li te dikir.
 Û şêrînbûn çavên te, bedewtirbûn ji asoyan,
 Nerînek hogirî hebû di çavên te yên mirî de.
 Û piştê,
 Tovek hat çandin di axê de:
 Bêdengîya te bi darekê hat nixumandin,
 Bi vî awayî winda bû şopa mirinê.
 Aniha jîyana te didome di ajên li ser te.
 Di şaxan de bêhnvedanên te gohdarî dikim.

KURDISTAN

EHMEDÊ XANÎ

1650 Xanî, Çêl, Hekarî – 1707 Bazîd, Agirî

ŞERÎETA EHMEDE XANÎ

Ger dê hebûya me padîshahek
Laîq bidiya Xwedê kulahek

Tayin bibûya ji bo wî textek
Zahir vedibû ji bo me bextek

Hasil bibûya ji bo wî tacek
Elbette dibû me jî rewacek

Ger dê hebûya me îttîfaqek
Vêkra bikira me înqiyadek

Rom û Ereb û Ecem temamî
Hem'yan ji me re dikir xulamî

Tekmîl-i dikir me dîn û dewlet
Tehsîl-i dikir me ilm û hîkmet

Ez mame di hîkmeta Xwedê da
Kurmanc di dewleta dinê da!

A ya bi çi wechî mane mehrûm
Bilcumle ji bo çi bûne mehkûm?

Kurmanc ne pir di bê kemal in

Emma yetîm û bê mecal in,

Fîl cumle ne cahil û nezan in
Belkî sefîl û bê xudan in.

Ger dê hebûya me jî xudaneke
'Alî-keremek, letîfedaneke,

'Îlm û huner û kemal û iz'an
Şi'r û xezel û kîtab û dîwan

Ev cins bibûya li ba wî me'mûl
Ev neqd bibûya li ba wî meqbûl,

Min dê 'elema kelamê mewzûn
'Alî bikira li banê gerdûn

Bi navê ruhê Melê Cizîrî
Pê hej bikira 'Elî Herîrî

Keyfek we bida Feqihê Teyran
Hetta bi ebed bimayî heyran...

Helbest

Ez mame di hikmeta Xwedê da
Kurmanc di dewleta dinê da
Aya bi çi wechî mane mehrum
Bîlcumle ji bo çi bûne mehkum
Wan girtî bi şîrî şehre şuhret
Teksîrî kirin bîladê hîmmet
Her mîrekî wan bi bezlê Xatem
Her mêrekî wan bi rezmê Rustem
Bifikir ji Ereb heta we Gurcan
Kurmancî ye bûye şîbhê burcan
Rum û Ereb û Ecem tamamî
Hemiyar ji me re dikir xulamî

Her Dinalim

Her dinalim Şev û rojan, meger ez Eyyûb im ez
Hêstiran her vedimalim, meger ez Yequb im ez

Bigirin dest ji me bêrûn, kul û derdan ku yek in
Wer bi pêçin bi cefayê xwe, ku ez mektûbim ez

Hindekî xem hene daîm li min ew vêk dikevin
Ez nizanim ku bi çav wan çi qewî mehbûb im ez

Xem, telebkarê meye, em xo telebkarê dîyar
Weh tilismê telebim ez, talib û metlûbim ez

Eceb îqbalî ji bo min nihe “Xanî” ku li bal
PadîŞahê xem û derdan, wehe ez merxûbim ez

Textê Dîlberî

Îro li textê dîlberî, ya Rebb! Çi Şîrîn esmer e?
Jê nabitin min dil birrî, ew dîlber e, yan dilber e?

Dil gorîya canane ev, hem dîn û hem îmane ev
Hem lutfû hem îhsane ev, hem law û hem gerden zere

Kakul ji ber tacê bi zerr, ta ta wekî perr têne der
Ser eskerê tîpa teter, serdar e yane serwer e

Ya Rebb hebîna reng feleq, horî teteq dagirt Şefeq
Ya belg û netrik, ya wereq, ya qişt e, yana çenbere

Ew turre, ya keyso ne ew, zencî ne, ya hindu ne ew
Şutrî ne, ya Şeb'bo ne ew, ya toxê Şahê sencer e

Ebrû ne yan cotek hîlal, Hindû ne yan nîŞan û xal
Keysû ne yan Hezret Bîlal, meŞxûlê Ellah ekber e

Çav in gello? Ya serxweŞ in, ya kafir in ya dilreŞ in
Bêmar in ew ya nexweŞ in, yan nêrgiz û cadûkher e

Ruxsar e, ya Rebb! Ya qemer, guftar e ya Rebb! Ya guher

Ew qend e ya Rebb! Ya Şeker,ew suhd e yane xebere

Ew rûn e yan gulbergê al, alal e, yan dêma bi xal
Qendîlê Nûra Zulcelal, mir'at e yana mezher e

Dêm, Şûşe nûra heqq di nav, dev xunçe ya Şirîn gulav
Rux, sorgula rengîn xunav,xal, misk e,nîŞan Anber e

Lêv in gello? Yaqûtê can, yaqûte,ya qûtê rewan
Ya qutîya durca diran, yan hewza ava kewser e

Ya Rebb xetê reyhanî ye ser sûretê Qur'anî ye
Yan xatema sultanî ye, mir'at e, yane menzer e

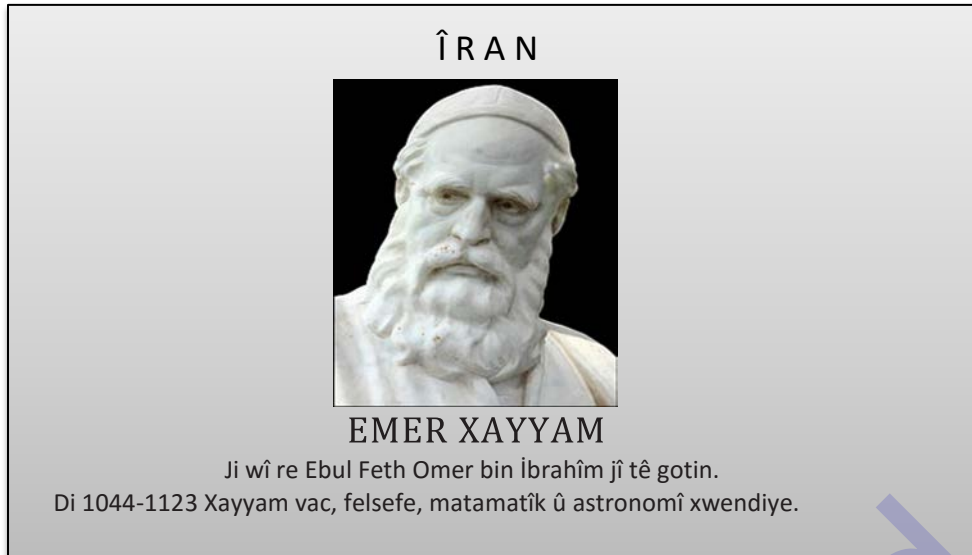
Xal in gello ya fulful in, ew arid in yan sorgul in
Em aŞiqin, yan bulbul in,zîkrê wî werda ehmer e

Ew gerdena Şubhê Şemal, ser çesmeya ava zelal
Qarûreya xemra helal, ya Şîse ye, yan mermer e

Ya Rebb! Qeda zîba ye ev, yan Ke'be ya Îsa ye ev
Yan Mescîdul-eqsa ye ev, yan sidre, yana er'er e

Ya Rebb! Dilê dîwane ye, yan alimê ferzane ye
Yan bulbulê wêrane ye, yan Ûd e,yana mîcmere

Ew Xanî yê dildade ye, meŞreb ji rengê bade ye
Derdê wî, yarek sade ye, lew her zeîf û rengzer e.

ÇARÎN

Mirov dikişîne dikişîne û piştê azad dibe;
Dur û lûl li zîndanên tîn hûnan.
Pere û pûlên te nebe îro, bila xweşî be:
Tasa îro vala dimîne, sibê tije ye.

Kê dîtîye wê bihuşta, wê dojeha?
Kî çûye û anîye nûçeya wê?
Cîhanek kes pê nizane
Ma hêjaye jê tirsandin, bêrîkirin?

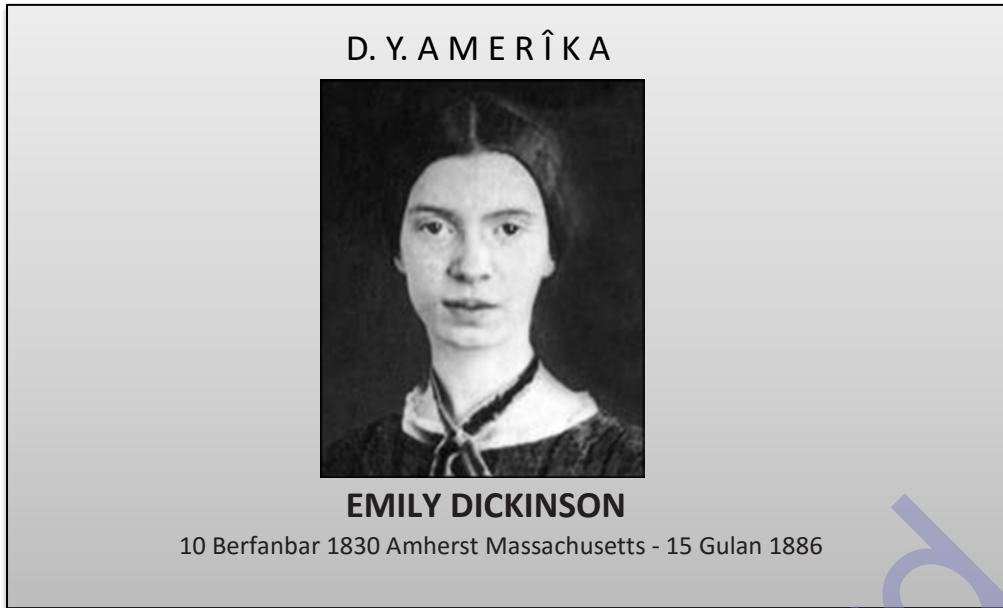
Li ku ye tu? Vay serî hildaye min li ber te;
Di nav tarîyê de me, li ku ye ronîya te?
Ger bi îbadetê destbixim bihuştê
Çi camêrîya te dimîne di vî karî de?

Xwestina pûtan, Kabê: Koletî;
Daxwaza naqosan, azanan: Koletî;
Mîhrab bû, dêr bû, tizbî bû, xaç bû:
Çiye hesreta tevan? Koletî.

Tenê zanebûn bes e ji mirovbûnê re;
Mirov dilsoz e an na, li wêya binêre.
Tê hilbe jorê joran ku tu xwedî derkeve
Li soza ku te daye gel.

Ji kirina neheqîyê bireve, têkeve rêya heqîyê;
Nanê ku tu dixwe bi kesên din jî bide xwarin;
Can nestîne, ji piştta kesî nedebire,
Xistina te ya bihuştê ji alî min: şerabê bîne!

www.arsivakurd.org

PIRANÎYA ŞÊTÎYAN TÊGIHÎŞTINA HERÎ PÎROZ E

Piranîya şêtiyan têgihîştinan herî pîroz e
 Di çavên ku zanin binêrin
 Piranîya têgihîştinan şêtiyek şilfî tazî ye
 Ev li her deverê werê ye
 Piranî hertim giranî datîne
 Xwe bitewîne û piştê bigire, wê bêjin baqil ji te re
 Piçekî di berxwe bide, li hember derê, tu dîhnê tahlûke ye
 Yekser wê li zincîrê bixin dest û pîyên te

MEJÎ JI EZMAN FIREHTIR E

Mejî ji ezman gelek firehtir e
 Herduya bide berhev tu
 Mejî bi hêsanî di hundirê xwe de
 Him ezman, him te bi cîh dike

Mejî ji dengizê gelek kûrtir e
 Dibe şînêşîn be binê dengizê
 Lê mejî dê tavilê wê bimije
 Mîna avgirên ku dewlan dadigre

Mejî, bi qasî giranîya xweda ye

Hilîne, tu dixwaze derhem derhem biwezinîne
Ma qey wê cuda bên dîtin,
Kîte çawa cuda be ji deng?

www.arsivakurd.org

ARJENTÎN

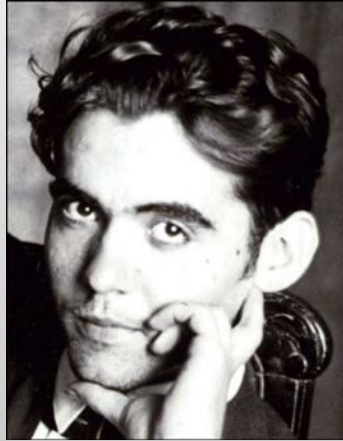
ERNESTO CHE GUEVARA

14 Pûşper 1928 Rosarîo, Arjantîn – 09 Cotmeh 1967
La Hîguera, Bolîvya

NE TIŞTEKÎ DIN

Guman meke ku em`ê bifelişin û belav bibin
Em gulleyên çekan dixwazin ji wan
Ne tişteki din
Gava Emrîka diherike û diçe di dîroka xwe de
Ger bibirin rêça me qeyd û merbet
Bitenê em kefenekî dixwazin
Yê gelan bi hêstirê çavên xwe raçandî
Ji bo binuxême ser gerîlan
Ne tişteki din

ÎSPANYA

FEDERÎKO GARCIA LORCA

Fuente Vaqueros, 5 Pûşper 1898 – Vîznar, 19 Tebax 1936

Lorca di şerê navxweyî yê Îspanya de, ji alî hêzên Franco yên faşîst hat înfazkirin.

JI BO AVA DENGIZÊ BELÎTE

Dengiz

Devlikenîyek e ji derên dûr

Bi diranên pêlan

Bi lêvên perê ezman

Tu çi difiroşe keça behitî

Bi pêşîrên xwe li hember bê

Ava dengizan

Difiroşim

Tu çi hildigire zaroka reş

Tevî xwîna xwe

Ava dengizan

Hildigirim

Dayika min ji ku tê

Van hêstirên bi xwê

Ava dengizan e nuha

Ya ku ez digirîm

Dil vê jana bêsnor
Ji ku çêbûbû gelo

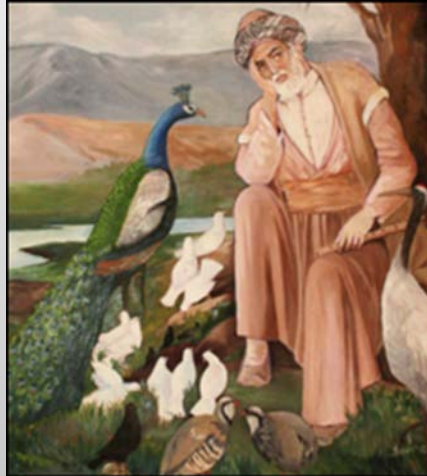
Zehf tahl in
Avên dengizan

Dengiz
Devlikenîyek e ji derên dûr
Bi diranê pêlan
Bi lêvên perê ezman

HOZAN Û MIRIN

Gava bi mirinê re serbiser dimeşîya hat dîtî ew
Bêyî ku ji kêrendîya wî bitirse
Dîsa jî ji barûyê heta barûyê roj
Mîrkut li sindan.
Li sindan,
Li sindanê argûnê hesinkiran.
Dipeyivî Federico
Bi mizdan, bi mirinê re. Mirinê lê guhdarî dikir.
Hîn doh di ristên min de destbirakê min,
Kûlmên te yên zuha dişeqîyan
Hîn doh di ristên min de,
Hîn doh te xûsîya xwe da strana min
Û di lawîja xwe de ezê tûjîya kêrendîya te ya zîvînî,
Ezê te bistirêm, goştê êdî bi te ve nemaye,
Çavên te yên tune,
Porê te yê ba belav dike bistirêm
Wan lêvên te yên sor ku tên ramûsan..
Mirin, qereçîya min ya bedew, tu mirina min e doh jî îro jî,
Ax! Çend hêminim bi te re tenê,
Gava hewa Girnata dikşînim nava xwe,
Girnata min!

KURDISTAN

FEQÎÊ TEYRAN

Mihemed 1563 Muks, 1640 Werezoz

DÎLBER

Ey Dîlbera gerden zerî,
Way nazika dêm qemerî,
Qamet ji mûma fenerî,
Wêran ezim, malim xirab.

Ey Dîlbera gerden letîf,
Way nazika qamet elîf,
Qamet ji reyhana xefîf,
Wêran ezim, malim xirab.

Ey Dîlbera gerden zuzac,
Way nazika mislî zuzac,
Qamet ji reyhana qirac,
Wêran ezim, malim xirab.

Ey Dîlbera qamet misal,
Way nazika dilî hejar,
Te ji xandinê kirim betal,
Wêran ezim, malim xirab.

Ey Dîlberê, way Dîlberê,

Firyad ji destê keserê,
Avik ji ava Kewserê,
Wêran ezim, malim xirab.

Ey Dîlbera gerden zirav,
Dêm şûşeye, tijî gulav,
Ey duxtera bejna zirav,
Wêran ezim, malim xirab.

Çavan ku hiltînî bi meste,
Ew çend ya misrî bi deste,
Li kuştina min te bi qeste,
Wêran ezim, malim xirab.

Tu bi qesta min dikujî,
Tu bi k'ifra di nosojî,
Gelek sotim kirim rijî,
Wêran ezim, malim xirab.

Gelek sotim, kirim kşibab,
Kirye bi min, sed reng xirab,
Ya leytenî kunrû turab,
Wêran ezim, malim xirab.

Ya leytenî kunrû ve xar,
Wey nazika min te ji dûr,
Bêhiş kirim zulfê di hûr,
Wêran ezim, malim xirab.

Bêhiş kirim zulfê du reş,
Biskê siyah, bîhnê di xweş,
Ey duxterê, çapik bi meş,
Wêran ezim, malim xirab.

Bêk'êf kirim zulfê du reş,
Biskê siyah, zulfêd qemer,
Eşq û muhbeta min li ser,
Wêran ezim, malim xirab.

Sotim, biraştim bê hesab,
Lê pirsî bo kirme k'ebab,

Kirye bi min sed reng ezab,
Wêran ezim, malim xirab.

Sibhan ji şahê bi tenê,
Xalik li xala gerdenê,
Ez dîn kirim berdam dinê,
Wêran ezim, malim xirab.

Eşqa mezac peyda bûye,
Îro li min dijwar bûye,
Hîvî dikim heqîqiye,
Wêran ezim, malim xirab.

EZ

Îro ji dest husna hebîb sergeste û heyran im ez
Min eşq û muhbet bûn nesîb sewadê sergerdan im ez

Eşqê gelek sewda kirin bê mal û bê mewda kirin
Nûra çira winda kirin Mûsayê Imran im ez

Mûsa ji dest husna bi nûr şêrîniya xalên di hûr
Secde bire ber Kohê Tûr nêzîkî remzê wan im ez

Remzê ku dê dilber bikin carek bi çeşman seyr bikin
Dê kohê Qaf ker ker bikin mecrûhê pir-kovanim ez

Min ah ji dest kovan û qehran min sebr nayêt li sehran
Şubhetê mewcên di behran qulzemê umman im ez

Qulzem û behrên di heftê agirê eşqê ku keftê
Dê bisojit subhe neftê min diye, pê zanim ez

Min diye muhbet çi reng e sohtim edoja pir-ye'ke
Min mudam dil jê biheng e bi nalîn û efxan im ez

Nalîna teyr û tuyûran kalîna çeng û bilûran
Xulxulên di qesr û qusûran bulbulê xoşxan im ez

Bulbulim daîm dixwînim ez yeqîn ez te bibînim
Dîn dibim sewda dimînim serxoş û sukran im ez

Serxoş û ebter kirim te ji illeta rengzer kirim
Te sotim û ker ker kirim tu agir î bryan im ez

Agir û pêta di dil da me'neyan daxan ku hilda
Ew kitab naçit du cilda hafizê medhan im ez

Hafizê medh û pesendan rohiya mehbûb û rindan
Bê hesab werbûn di findan satiyê bêcan im ez

Soti me qet pêt û nar ne kuştîme derb lê diyar ne
Min demek sebr û qerar ne nexweşê pir jan im ez

Nexweşê reng lê nemayî dest li ser falê nihayî
Wan digot ji çavê giyayî kûştîyê e'ynan im ez

Kuştime herdu 'uyûnan yan kî yêd nisbet ji nûnan
Radikit ew qetl û xûnan girtiyê zindan im ez

Girtî me insaf di mîr ne qazî û muftî ve bîr ne
Qeyd kirim kes bê xebîrne bendeyê hicran im ez

Ma di benda firqeta te canfidayê xid**** te
Da bibînim reh**** te nobedarê xanim im ez

Nobedarê qullehê xo dergevanê dergehê xo
Bîne bîr û agahê xo tûleyê asîtan im ez

Tûleyê dergahê yar im şev û rojan nobedar im
Westayê der întîzar im çavrêyê Sultan im ez

Çavrêyê sirra li pêş im meqseda ezlê feniş im
Hicreta Yûsuf dikêşim Ye'qûbê Ken'an im ez

Kor e bo Ye'qûb ji dînê j'perdeya daxa evînê
Ger dibên veke birînê hewceyê Lokman im ez

Wan digot Lokman tebib e gote min xef 'endelib e
Şafiyê derdan hebîb e pê bawer û îman im ez

Sond dixwim sa'id û destan kevir û seylêd li bestan

Min bi xom li curhan bebestan be rahet û asan im ez

'Aşîqa rahetya kême e agir û pêta dilê me
Çend hezar medhan dibême muhitê esman im ez

Xwezî min sed ser hebûna sed hezar dev pê ve bûna
Ew hemûl'medhên te bûna hêj bi wan niqsan im ez

Ez kiz û zer bûm ji qehrê dê devêk çibkit ji behrê
Yan du çav çibkin ji sehrê bê dîtina eynan im ez

Sed hezar çav min divêna bayekî perde hilîna
Xet û xal min têr bidîna eşqe qûtî can im ez

Her kesê eşq tê eser kit sed hezar perdan di ber kit
Hemuyan dê ker be ker kit tazî yû 'uryan im ez

Perde çû ez mame tazî dil sirra mehbûb dixazî
Min ibadet eşq û bazî bê mey û meyxan im ez

Xaniya bade û mey tê mexnî yû hem çeng û ney tê
Min ji eşqan heye-hey tê serxweş û sukran im ez

Serxoşê ava heyatê meclisa reqş û sematê
Dê çî kim bi sewn û selatê b'kûzê û fîncan im ez

Ew meyê gerden dirêjan şîşe û wan bade rêjan
Min nema hiş li nivêjan li deftera dînan im ez

"Mim" û "Hê" aqil vederda sicleya eşqê û derda
Lew qelem anî bi ser da me'fuyê Xufran im ez

Î R A N

FURÛH FARROZZAD

Forough Farrokhzad 5 Rêbendan 1935-13 Sibat 1967 Îran

SITRANA EVÎNÊ

Şevên min bi xeyala te di nav rengan de dibiriqe, evîna şêrîn
 û bi giranî bîhna te ya li ser çiçikên min.
 ez pêjna te di çavê xwe de hildigirim, evîna şêrîn.
 Ji janê bêtir kamiranîyê bide min.
 Mîna barana erdê dişo
 Tê jîyana min paqij bike.
 Di laşê min î dişewite de tu lêdana dilê min î;
 Di sîya bijankên min de tu pêtîyekî agir î.
 Tu ji zevîyên genim bi berkettir,
 Ji şaxê zêrînî fêkîyekî bi bertir î.
 Li hember êrişên gumankarên tarî

Tu vekirina rohnîya rojê yî.
 Gava li ba te bim ji tu janê natirsim
 Ji bo min jana bi tenê jana kamiranîyê ye.
 Ma ev dilê min î xemgîn û zêde sivik
 Qey dengê jîyanek ji binê gorekê ye?

Çavên te mêrgên min in, evîna şêrîn
 tîrên awirên te kûrahîya çavên min vêdixe.
 Ger tu berê dilê min de bûya, evîna şêrîn
 Di ser te re min tu kes nedihewand.

Ax ev çî kederek tarî ye, ev vîna bêmirad;
Li meydanê, bi hewlên vala xwe biçûk dixê;

di serê meriv bi dilekî reş xerabîya veşartî hebe;
bi nefreta kevnar sînga meriv diherime;
ji dêvla destekî bi şevqet tu marekî his dike;
li pişt bişirîna hogirane jaremar tê dîtin;
tu dibe perê hûr di destê sextekar de;
ku di nivê bazarê de wenda dibe.

Tu di binê çermê min de veşartî yî
Diherikî her çavîya canê min,
Bi mizdana destên te porê min vêdikeve,
Li dêmên min î bi haz şewata rojê dimîne.
Tu, evîna şêrîn, ji kirasê min re bîyanî yî
Lê ji zevîyên min yê tazî re zêde aşîna yî.
Ew rojhilata rohnî û bêdawî,
Tava demsala başûr ya no,
Tu ji şeveqa nuh jî tezetir î,
Ji avîya biharê jî tezetir û paqijtir î.
Ev ne evînek duvdirêj e, teqîna ronîyê ye,
Lempayek di nivê bêdengî û tarîyê de vêketî.

Ji cergî evîna te di dilê min de şîyar bûye,
Hestên min hemû bi te ve hatîye girêdan.
Êdî ev ne yê min e, ne yê min,
Ax valahî bi salan di dilê min de bû.
Lêvên min gorîya ramûsanên te ne, evîna şêrîn
Çavên min li bendî hatina ramûsanên te ne.

Tu di laşê min de lerza coşê yî,
Mîna kirasekî, kêsima şemala te min dipêçe.
Ax ez mîna xunçegulekê vedibim,
Bextewarîya min bi yek carê dibe keder.
Ax bi hêvîya çeng bibim ser pêyan,
Û mîna ewrekî hêsiran dibarînim
Ev dilê min î xemgîn û wek pêtî dişewite?

Di eywana perestgehê de bi awazên çeng û lîr?
Di vî ezmanê vala û bi van firan?
Vê şeva bêdeng û bi gelek sitran?

Awirên te mîna lorîyek bi efsûn e, evîna şêrîn,
Ji bo pitikên bêaram dergûş e.
Hilma te surek nîv-xewî ye
Hemû kul û kederên min direvîne;
Ew bişirîna pêşerojê vedişêre,
Ew di kûrahîya cîhanên min de noq bûye.

Bi coşa helbestê re tu gihîşt min;
Agir bera nava sitranê min dide,
Bi arê evînê dilê min wek çirayê vêdixe,
Loma hemû ristên helbestên min diçirisin, evîna şêrîn.

BULXARÎSTAN

GEORGI DZHAGAROV

14 Tîrmeh 1925 Biala, Sliven - 30 Mijdar 1995 Sofia

PIŞTÎ LÊPIRSÎNÊ

Dirêjbûna çavîyê du gav, berê wê jî...
Gava duta bû tu ji qeşê sartir.

Tu dirêj dike milê xwe; dîwar.
Tu radike serê xwe; banî.
Û çolên bêdawî hene, hinek ji te wêde
Çemên kûr

Rêzeçiyên

Li ezman dengên baskan

Ango niştîmana te

Û rêyên mirov hildigire

Û dibe deverên dûr.

Heval henin, hinek ji te wê de

Xeyal

Perên dengizan...

Û te

Parast

Vana tev

Hemû hemû

Li cîyekî du gavî

FRANSA

GUILLAUME APOLLINAIRE

26 Tebax 1900 Roma – 09 Mijdar 1918 Parîs. Navê wî bi giştî Wilhelm Apollinaris de Kostrowitsky ye.

GIRÊDAN

Benên ji qîrînê

Dengên naqosan ku seranserê Ewropa dagirtî
Sedsalên li sêdarê

Rayên neteweyan girêdidin
Va ye li vir em du sê kes in
Ji hemû girêdanan vilitîne
Em des bidin hev

Barana bi xezeb li dûyan direşîne
Ben

Benên hûnandî
Kabloyên noqavê
Bircên Babîlê ku bûne pira
Tevna dîndaran
Hemû yarên bi girêdanekê bûne yek

Piştî girêdanên şidîyayîtir hatîne hûnan
Tîrêjên roja gewrik

Girêdan, hevgirêdayî

Tenê ji bo we şîyarbikim dinivîsim
Hey pêhesno, pêheskirên delal
Dijminê bîranînan
Dijminê hewesan

Dijminê poşmanîyan
Dijminê rondikan
Dijminê her tiştên hîna jê hezdikim
Hey pêhesno, pêheskirên delal.

S W Ê D

GUNNAR EKELOF

15 Îlon 1907 Stockholm – 16 Adar 1968 Sigtuna

Wî berhemek xwe jî li ser mîrekî Kurd ku li seraya Osmanî
ku di tewla hespan de zincîrkirî û her du çavên wî bi şîşa sor rijandî nivîsandîye.

YA BI PAYIZÊ RE HAT

Bitebite zaroka min, bêdeng be û li bendî bimîne,
Bimîne, li bendî kerameta bi teban re tê
Bimîne, li bendî rûxîna gerdûnên me
Heta tê de tu tehm nemîne tiştê jê re tê gotin dem.
Wê xwe bera xwar bidin hemû stêrên vemirî yek bi yek
Berbe giravên razayî
Heta roja hilê, heta roja biçe ava.
Hah wê gavê, ne dibe ya rojê ne jî ya şevê;
Wê ro têkeve erdê, hîv nava keviran.
Wê stêrên vemirî bîne, keştîyên ji komirê.
Wê demê, axx lê wê demê
Wê xwe ji her îmkanê re veke derîyê bi xwînê derbûyî,
Wê bi tamamî bên girtin derîyên bêxwîn.
Wê rûyê erdê bigirin gavên nayên dîtin.
Wê ezman dagire dengên nehatine bihîstin,
Wê betanên guhan biteqin di bin avên kûr.
Wê bajar hilweşin, naqos bêdeng bimînin.
Û bi kerameta ku malan mist bide û derbas bibe
Wê kedera nayê pîvan ku dema bêdawî bibe

Di nerînên mirîyan û tîrêjên tevîzî de.
Tu zaroka min, tê dîsa bimîne li hêvîya
Guhertina gerdûnê, bêdeng, tengezar
Bêlivandina mûyekî heta roja hilê,
Bêlivandina mûyekî heta roja biçê ava...

www.arsivakurd.org

HASAN HUSEYIN KORKMAZGIL

1927 Sêwas – 26 Sibat 1984 Ankara

TAHLÎ BI ME BÛ HINGIV

Binêre li bedewîya van pitikan
 Birû destan, çav destan
 destê wan di xwînê de
 Nabêm kor bibe, kor nebe tu
 min bibîne.

Li banî em bi hev re razan
 Me ga bi delalî girtine
 Ne mîh, li van çiyana
 Guman bike, me xwe ajotîye

Ma me di bin xwe re dît morî
 Me baskê çûkê şikand
 Ma me kara hevûrî kuşt
 Çawa wê li mirov bigere destê me?
 Çawa wê li mirov bigere destê me?

Ger tu nebe, kuştin çima
 Rizîn çima di zîndanên de
 Hesret çima, ciyawazî çima
 Xela çima, xizanî çima
 Bêkar û xebat geryan çima
 Divê roj bi rojê re li hev were

Bi xweh û biratî li hev rûnin
Hev bîhn bikin, bi hev bişêwirin
Bi tirs û xof jîyîn çima

Ma lêdana min rizgarî ye
Nabêm kor bibe, kor nebe tu
min bibîne.

Xwîn der bûn, em bûn ax
Hil bûn, em bûn al
Weşyan, em bûn pel

Gehîştin vê rojê em!

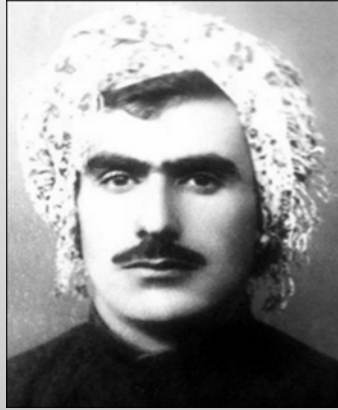
Nan bi me bû hingiv
Sirat bi me bû rê
Tehlî bi me hingiv

Gehîştin vê rojê em!

Bên çandin em'ê zad werin
Bên hêran em'ê ard werin
Yek biçin em'ê hezar werin

Ma lêdana min rizgarî ye
Nabêm kor bibe
Kor nebe tu... Min bibîne.

KURDISTAN

HEJAR MUKRÎYANÎ-EVDIREHMAN ŞEREFKENDÎ

9 Pûşper 1920 Bokan-22 Reşemî 1990 Kerec

HER KURDIM

Bi dero dero bim, li mala xwe bim,
 Li axa Ereb bim, li îranê bim,
 Kinc lêkirî bim, rût û tazî bim,
 Koşka min deh qatî be, wêranmal bim,
 Aza û rizgar bim, şadman û xwenda,
 Yan zincîr li mil , li goşê zîndan,
 Sax bim, cahil bim, guh lê giran,
 Yan zar û nizar li nexweşxanan,
 Rûnê m li ser textê xûnkarî,
 Yan li kolanan bigerim bi hejarî,
 Kurd im û li rîya Kurd û Kurdistan
 Ser û pê didim ser destan,
 Bi Kurdî dijîm, bi Kurdî dimirim,
 Bi Kurdî didim bersîva qebra xwe,
 Bi Kurdî dîsan zêndî dibim,
 Li vê dinyê bi Kurdî hel diçim.

STRANA ŞAGIRTAN

Em lawên kurd in, bo niştimana xwe
 Serê xwe em datînin, dibexşînin canê xwe,
 Li rêya lehengî emê xûnê birêjînin,
 Ala azadî pê birenginin,
 Şerm e ji me ra kurd azad nebin,

Gelê me wek gelan dilşad nebin,
 Xûna mamê me li Agrî rijîya,
 Hişê xûşka me li Dersimê pijîya,
 Bavpîrê me li çîyayê Şîrîn çalkirine,
 Li binya Mehabad`ê bavkê me kuştine,
 Birayê me li Bexdadê darda kirine,
 Gelek malê xizmê me dan ber bomban
 Gelek pêwîst e zanist û xwendin,
 Bo serxwebûn, bo tole standin,
 Gelê xwendewar be, qet bin dest nabe,
 Li ber bîgana serî pêl nabe.
 Nivşê teze yê kurd bi xwendewarî,
 Wê bilind ke ala rizgarî.
 Em nivşê xwendewar in
 Pêşrevê rîya rizgar in,
 Remz û karê newestan in,
 Fidakarê Kurdistanin.

FIRMÊSK Û MEY

Ew qas ne hêja ye dunya, xema wê bixwî
 Bi emanetî hatîye, divê zû herî
 Jixwe, bi taybetî di rojên pîrî
 Baş e, tê xwe bigrî li quncika tarî?
 Bi bêxemî bijî, bi bêxemî bimire
 Xwe li quncika tarî ya meyxañê bigire.
 Bi mestî bimire, bi mestî rabe
 Heta roja heşrê mestîyek besî te ye
 Ey sofî bese êdî, hew rastîyê li xwe ke
 Were cem min firrekî vexwe
 Ev der li gor wir weke mezra ye
 Ji dûvikê riha te çî jê dernayê
 Ku li vir çawa bî, tê her wisa bî
 Ger li vir rûxweş bî
 Li wir jî tu yê rûxweş bî

FERXIKA NIŞTÎMAN

Nêçîrvanê bêbext, xwînrejê xwînwar
 Tu bi Xwedê kî, bes e êdî zilm û zor

Vê carê jî wext û mecal bide min
 Gedên min î şêrîn di xewa şêrîn de

Di bin baskên min de tîra neweşîne
Hêlîna me li serê me nerûxîne

Li xwîna xwe dilê min fikar nake
Lê ditirsim ku tîrê te xwar biçe

Ne ku li min, li zaroyên min kevî
Ji xewa şêrîn bibirî kezeba min

Devê şûşeyê, şûşeya ruhê me
Xet û xalên wê, xata ruhê me

Tu ne bê xeberî ji êş û jana min
Ji ser dilê min derîne hilma sar

Ji diya xwe bipirse, dê ji te re bêje halê min
Hingê were tam bike jiyana min a tehl

Bi min xweş e ku bimrim, ne ku ferxikên min
Biêşê û bitevize benikê dilê min

Hejar, ferxika niştiman î tu
Wisa ji te hez dike ku dilsozê wê bî tu
Kurmancîkirin: Muhsîn Ozdemîr

VÎETNAM

HO CHI MINH

19 Gulan 1890 – 02 Îlon 1969

Ho Chî Mînh, qahremanekî rizgariya neteweyî yê sedsala 20'ân e.

JI “ROJANA ZÎNDANÊ”**Sibeh**

Ro her sibeh bilin dibe di ser dîwaran re
 Di derî de dibriqîne, lê derî venebûye hîn.
 Li hundir, li zîndanê, dirêj dibe tarîya xemcivîn
 Lê em dizanin ku li derve hiltê ro.

Heyveron

Li zîndanê ne gul hey e ne jî şerab
 Wê çî bike mirov werê delal be şev?
 Diçim ba pencerê, dinêrim li heyveronê
 Dinere heyv li hozan di nav tilfîyên hesin re.

Bilûra Girtîyekî

Bi hesret digirî li zîndanê bilûrek
 Keder xurt dike, zêde dike şewata dengê wê.
 Li dûr, ji çem û derbandan wê de, jinek bi tenê
 Bi xemek bêbinî, dertê barûyekî, ji bo li hawîr binere.

Qeyd û Lele

Ecêb tiştên pir ecêb dibin carna li vê dunyayê

Hevdû dahf didin mirov, ji bo bîn qeyd û merbetkirin lingên wan kêlî berî
kêlîyê

Gava tu bê kîlîtkirin carekê, tu kare xewek hêsan hêvî bike êdî
An di wê xirecira dojhê de çawa ser û bin bête razan.

Hinbûna Kîşik

Hêzên her du hêlan jî beramber û tayê hev in
Lê dawî serketin wê para lîstikvanekî tenê be.
Pêşde, paşde, bi bawerî pêkbîne stratejîya xwe
Encax wê gavê wê bê gotin serdarekî mezin ji te re.

RÛSYA

ÎLYA EHRENBURG

27 Rêbendan 1891 Kiev – 31 Tebax 1967 Moskow

LI NAGAZAKÎ BARAN

Li Nagazakî dilefîne baran, bi hêrs, bi ern
Keça biçûk di dest de bûkikek kor bi tirs digire

Baranek nayê xwestin ev, jê hez nakin dar
Qeresî kulîlk dane, weşîna kulîlkan jî dest pêkirîye
Baranek bi xwelî ye ev, baranek bi mirina bêdeng tijeye

Kor bûye bûkik, wê kor bibe sibê keça biçûk jî

Wê jahr bê çêkirin ji textikê tabûta zarokekî
Biharat wê bê çêkirin ji xemê û ji xerabîya dûdirêj
Mîna baranê ye xerabî, rev û veşartin bêmedal e jê

Har dibin masî, ji ezmana dikevin erdê teyrik
Kevok wê dest bi derxistina dengê qijika bikin bîstek din
Wê dest bi gezkirina hev û zûrînê bikin masîpankên bêdeng

Wê diranê xwe di goştên mirovan derbas bikin kulîlkên çolan
Wê binale di sîngê de ba, wê dil bimije, wê bikoje, bikurisîne
Mîna vê baranê, li hember xerabîyê jî taqeta Nagazakî nîne êdî

Bêdeng namîne em ji mirina te re Nagazakî!
Ey zarokên li parkên bajarên bêdeng, bi şînkahî û dûr

Ne bawerkin yan nebawerkirina tişteki ye li vir êdî ya tê gotin

Bi wateya xwe ya herî vekirî, jîyana mirov e ya li vir tê gotin

Bira veke ev baran, li qeresîyan nebare carek din...

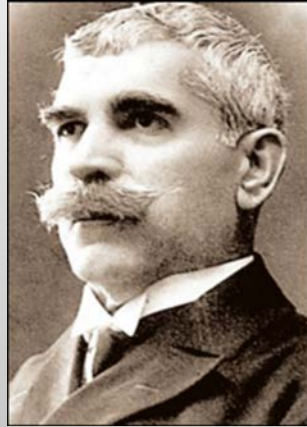

ALÊN AŞÎTÎYÊ

Alên aşitîyê,
tevé rengan
gel in,
tevé gelan jî, mirovahî –
tevé gelan dimîne û dipê
li bendî dengê hezkirinê,
hezkirin
ya laşan dipêçe,
ramanan dike yek.
Tên li joran, di ser seran re,
bi jan û şewat
gava li ba dibin bi ba re,
mîna çingînekê dilefîne
dengê mirîyan.

Alên aşitîyê,
tevdê rengan,
silava gelê cîhanê.

BULXARÎSTAN

ÎVAN VAZOV

27 Pûşper 1850 Plovdiv – 22 Îlon 1921 Sofia

TENÊ ROHNÎ YE YA BÊDAWÎ

Bi şadî nava me diçirisîne ro
 Piştî demên bi ewr.
 Lê ew hîn jî bi şeng e
 Gava di qelşek teng re dadiwerive zîndanê.

Rê pêşî keştîyek mezin dike
 Di tarîya şevê de stêrkek biçûk.
 Şewatên mîna ecêban carina
 Vêdixe pirîskek, biçûçik.

Yên ku di pêtiyên Engîzîsyonê birijîn
 Şeva cîhanê ronak kirin.
 Hîn bêtir bi ewrengî dibiriqîne –
 Di şeva reş de brûsk, hîn bêtir ronak e.

Tiştê ku tu car qet venemre –
 Zalimno! Hêza we têrnake vemrîne.
 Wê ronîya hûn dixwazin bifetisînin
 Wê mezin bibe û bi pêtiyekî volqan we daqurtîne.

Lewra tenê ronî ye ya bêdawî
 Di valahîya gerdûnê ya bê ser û ber.

Wê, bi gerdûnê da zayîn, cîhana me,
Gerdûn bi wê, bêdawîtî qezenc kir.

Ewê hîn bêtir bi şewq biçirûse di tarîyê de
Nikare wê vemirîne, gora ku we ew xistê.
Ronîya di Prometheus de hat kuştin
Di Voltaire de bi hêzek nû diçirise.

Û ger winda bibe ji nişka de ro
Wenda bibe û neçirise carek din
Ji me re, ji bo ronîyê, ji dogehê
Bi misogerî wê derê yekî biçê pêtî bîne.

FRANSA

JACQUES PREVERT

04 Sibat 1900 Neuilly-sur-Seine – 11 Nîsan 1977
Omonville-la-Petite

HEZKIRIN DIBIŞIRE

Gava şêrê biçûk xwarinê dixwe

Şêra mê ciwan dibe

Gava agir para xwe dixwaze

Ax sorîkur dibe

Gava mirin behsa hezkinê dike

Jîyan vediciniqe

Gava jîyan behsa mirinê dike

Hezkin dibişire

LETONYA

JANIS RAINIS

11 îlon 1865 Varslavani, Dunava – 12 îlon 1929 Majori

KANIYA TAQETA MIN

Bêhêvîtî direve ji stranên min
 Li wir cîh nabîne ji xwe re mirin.
 Li wira hêvî, berxwedan û taqet
 Agir, kerb û rik.

-Çawa te bir serî vêya, di van rojan
 Ku jan derî bi derî di gerê de ye?
 -Ya min disitirîne ramana pêşerojê ye
 Gelê kedkar e yê taqetê dide min.

ÇEKOSLOWAKÎYA

JAROSLAV SEIFERT

23 Îlon 1901 Zizkov (Austria-Hungary) – 10 Rêbendan 1986
Praag

BÊNAV

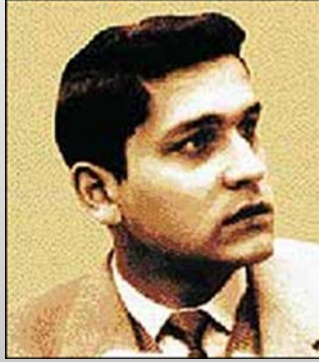
Belkî jî wek îro qet
Me his nekir di mista xwe de
Germîya destên sorbûyî
Ji me re azadîyê tîne.

Hîn neçûye ji guhên me
Gurmîna çekên kevn.
Milên merivên me yên li kuçan
Dîsa vekirîne ji himbêzkerinê re mîna berê.

Li rûyên me ewqas hêstirên rasteqîn,
Gava paxilê vedike ji mirîyên xwe re axa me,
Hêstirên me hîna germ û bi şewat in.
Belê, dibêjim vêya ji hemû cîhanê re!

Û bi hemû dilê xwe dikim qîrîn li we:
Ma çî dibe birîndar nekin vê evînê!
Li welatê me yê xwedîyê xeyalên parçe parçe bûye
Tenê ew kare hilgire ewqas jan.

PER Û

JAVIER HERAUD

19 Rêbendan 1942 Miraflores-Lîma – 31 Gulan 1963
Madre de Dîos

GOTINA GÊRÎLA

Welatê min delal e
Mîna şûrekî berjor de li bakirî
Hîn berjortir e,
Hîn jî delaltir e,
Bi canê xwe diparêzim wê.
Çi dibêjin bira bêjin
Yên firotî,
Bi hêstirên ji pola me rê girt.
Perê ezman yê me ye niha.
Nan yê me ye.
Me erd çand.
Me zad hilanî,
Zad û erd yê me ye,
Û tim û tim yê me be wê
Heta û hetanî
Derya
Çîyan
Û teyrik.

ALMANYA

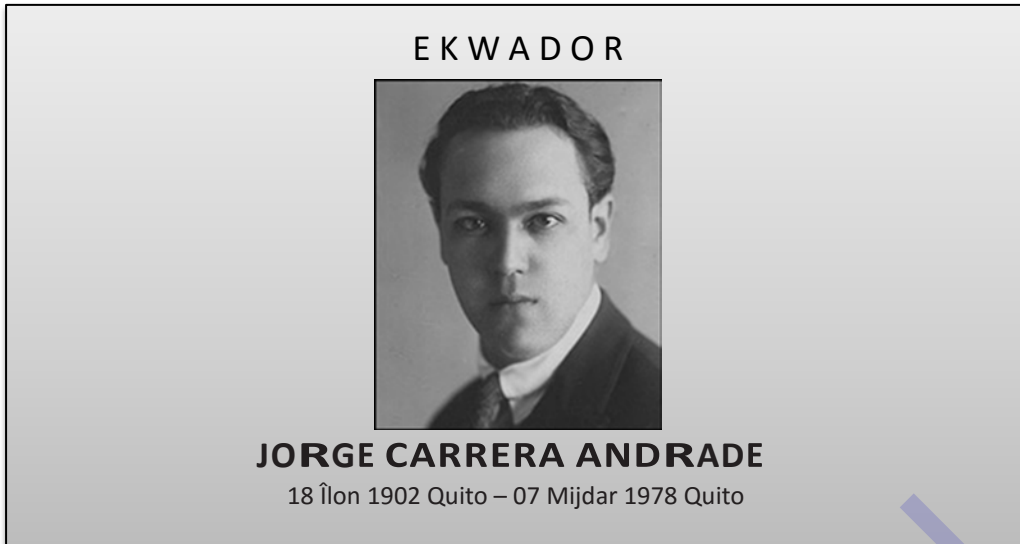

JOHANN WOLFGANG VON GOETHE

28 Tebax 1749 Frankfurt am Main – 22 Adar 1832 Weimar

NÊZÎKBÛNA YARÊ

Li te dihizirim, gava tîrêjên rojê li dengizê şewq vedide
 Li te dihizirim, gava çîrûskên heyvê li kanîyan dide.
 Li te dihizirim, gava li ser rêyek dûr axpînk radibe,
 Di şevêk tarî de, gava li pirak textikî teng rêwîyek dilerize.
 Li te dihizirim, gava li wir bi gufeguf pêl bilind dibin.
 Ji bo gohdarîyê ez li dehlê me, gava demên hertişt wer bêdeng dimîne.
 Tu li dûr be jî ez li ba te me, tu jî li nêzî min e.
 Roj dihere ava, gavek din, wê min bibiriqînin stêrk
 Ma wê çi biba li vira tu li ba min ba

JI BO ÇIVÎK BI KAR BÎNIN SERPÊHATIYA JÎYANÊ

Di mirina sedsala gulê de çêbûm
Makîne, ji zûde bera melean dabû
Li derbasbûna gerdêleya dawî dinêrî Quito
Tevlî gerdêleyê derbasbûna daran
Derbasbûna devîyan
Xaniyên nû dihatin cîyên wan
Di şemûga sedsalê de bûn em
Kayina bêdengîyê tanîn mangan
Ba, li hespan dida galûka

Dayika min roja ber êvarî li xwe kiribû
Ciwaniya xwe xistibû hundir gîtarek kûr
Hin şevan bi muzîkê bi şewlê bi bêjeyan xwe dinixwamt
Û bi şanîdana zaroyên xwe qîma xwe tanî

Min ji av-nivîsa baranê hez dikir
Ji mêşên zer yên dara sêvê
Ji beqan jî min hez dikir
Ji beqên li naqosên darînî didan

Bê rawestan dinepixî babira mezin ya bê
Bendên çiyar perê ezman bûn
Nişka ve bager destpêkir gava li defa xwe dixist
Dest bi êrîşê dikir tûmenên wê yên şilbûyî
Piştî sibeh bi nijdeyên xwe yên zêrînî

Wê bêdengîya zelal tanî zevîyan dîsa

Min li mirovên ceh kulm dikirin dinerî
Li siwarîyên di ezman de wunda dibûn
Û min dinerî li vagonên bi mangên diborîyan tijî
Yên diçûn li delavên mango bîhn didan
Way li wir bû gelî tevî çewlîkên xwe

Ji dikan dadiwerivî tarîyek reşbelek
Li rojava hêdî hêdî li ba dibû
Direfşa levenê şeker û kakao
Di sindoqekê vedişart gencîna xwe ya nepenî
Bi qaşilê xwe yê bi bîhn xwe dipêça ananasê
Mûza tazî çitayê hevirmêş li xwe dikir

MOZAMBÎK

JORGE REBELO
1940 Lourenço Marques

HELBESTA TEKOŞEREKÎ

Vay e, dayê
Tufengek min hey e ji hesin
Vay e, ez kurê te
Ka rojekê te dîtibû ku
Kurê te li zincîrê hatibû xistin

(tu girîyabû,
te di got qey birîn kiribûn
dest û pîyên te
zincîrên min)
Rizgar bû êdî kurê te
Tufengek kurê te heye ji hesin

Wê bişikîne tufenga min
Hemû zincîran
Derîyên zîndanên wê veke
Wê tune bike hemû zaliman
Wê erdê bide gelê me

Çi tişteki delal e dayê
Ji bo azadîyê şerkirin!
Di beradana her gulleya min
Bangewazîyek hey e dayê
Mîna teyrikan şîyar dibin

Xewnê pêşîyan

Şerkirin çi tiştêkî delal e dayê
Gava şer dikim di enîyê de
Nêz dibe xeyala te
Min himêz dike

Hîn bêtir ji bo te şer dikim
Dayê
Ji bo tije nebin carek din
Çavên te bi rondikan

K Û B A

JOSE MARTI

José Julián Martí Pérez 28 Rêbendan 1853 Havana –
19 Gulan 1895

DIXWAZIM BI HEMAN HÊSANIYÊ BIMIRIM

Dixwazim bi yek hêsanîyê bimirim
Mîna kulîlkek li çolê, bêdeng, bêmirês
Bila di şûna mûman de stêr biçirûsin li ser min
Bila bêdeng dirêj bibe rûkê erdê li bin min

Ez dînarê ronahî û azadîyê me
Bila xayina veşêrin di bin kevirekî sar de
Bi rastî jiyam ez di berdêla vêna de
Rûyê min bi alî roya hiltê ezê bimirim

GAVA BIMIRIM

Mîna zarokekî bi kêf diçe dibistanê
Gava tije dibe dilê min bi tiştan
Ez zerdeloka zer ya çavê wê ewçend reş
dihizirim.
Gava bimirim ez ji rêya xwe dûr
lê bêefendî.
Ez dixwazim hûn qevdek kulîlk
û alekê têxin gora min.

FRANSA

MAURICE DRUON - JOSEPH KESSEL

Maurice Druon 23 Nîsan 1918 Parîs – 14 Nîsan 2009 Parîs
 Joseph Kessel 10 Sibat 1898 – 23 Tîrmeh 1979 rojnamevan û romannivîs bû jî.

PARTÎZANINO / STRANA RIZGARIYÊ

Hogirê min, tu his dike
 Li ser deştên me
 Difirin kelaxurên beratan

Hogirê min tu his dike
 Qîrînên bi xeniq
 Yên welatê li zincîrê xistî

Heydên partîzanino
 Karkerno, gundîno
 Defa hewarê lê da, lê dide

Wê dijmin vê êvarê
 Bêt xelatkirin
 Bi xwîn û hêstirên çavan

Derê ji hêtûn
 Hevalo, heydê
 Dakeve êdî ji çîyan

Bira derkevin bombên destan
 Ji nav gîhan
 Reşaşe û tufengan

Heydê bikujin

Bi gulleyan, bi kêran
Zû bikujin!

Hey hevalê hilweşvan
Agahdar be li barê xwe
Barê te dînamît e!

Em`ê bişikînin bi misogerî
Ji bo birayên xwe
Zincîrên zîndanê

Li pey me kîn
Û yê me dehf dide
Birçîtî û hejarî ye

Welatni hene
Nav livînên xwe yên germ de mirov
Dikevin xeyalan

Em li vira, tu dibîne
Em dimeşin, ew lê dixin
Em dimrin li pey hev

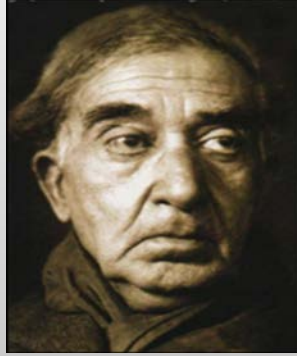
Li vira herkes dizane
Bê çi dixwaze, bê çi dike
Çi gavê derbasî refan bûye

Hogirê min, ger tu bikeve
Wê yek derê ji sîya te
Wê bistîne şûna te

Sibehê, xwîna reş-î qîr
Wê zuha bibe li ber royê
Li ser rêyan

Biramin hevalno...
Azadî di hundir şevê de
Li me gohdar dike ...

YÛNANÎSTAN

KONSTANTINO KAVAFIS

29 Nîsan 1863 Alexandria (Îskenderiye) - Misir – 29 Nîsan 1933 Alexandria

DÎWAR

Bê guhdan, bi dilhişkî, bê fedî
Dîwarên mezin û bilind li çarhawîrî min pêçan.

Vaye rûdinê m bê hevî
Vê çarenivîsa dikurîsîne mejîyê min, tiştêkî din nîne li hişê min;

Çi li der hebûn ku me bikira.
Ax, gava dîwar lêkirin çawa min nedît?

Min ne dengê lêkiran bihîst, ne pêjna wan.
Bê his li min girtibûn derîyên dunyayê!

LI HÊVÎYA BARBARAN

Li bendî çine em werê li cîyê bazarê civîyane?
Îro barbar tên vira.

Çima liv nîn e ji senatoyê?
Senator çima bê zagon-çêkirin rûdinên?

Çimkî barbar tên îro.
Çima senator zagon çêbikin?
Heger barbar werin, ewê zagonan çêbikin.

Çima werê zû rabûye keyxanê me,
li derîyê herî mezin yê bajêr çima li textê xwe rûniştîye,
li serê wî tac, ji rêûresmê re amade?

Çimkî barbar tèn îro,
derketîye pêşwazîya serekê wan keyxanê me.
Bi ser de fermanek giran amade kirîye
ji wî re paye, navnîşanan dibexşîne.

Du balyoz û dadrêsên me çima werê
Xeftanên sor, neqîşandî li xwe kirine û hatine?
Çima werê bazinê yaqût, gustîlên zumrud
Yên dibiriqin û bi semyan li xwe kirine?
Çima di dest wan de darên werê,
ji zêr û bi zîv neqîşandî heye?

Çimkî barbar tèn îro,
çavê wan alû dike xişlên werê.

Ka gotarvanê me yê navdar li ku ne
çima mîna hergav dest bi gotaran nakin?

Çimkî barbar tèn îro,
ew qet guh nadin gotinên delal.

Çima ev şaşbûna nedihat hevîkirin, ev tevîhevî?
(Çawa jî daliqiya rûyê herkesî)
Çima werê zû valadibe kuçe û meydan,
çima herkes bi fikar vedigere mala xwe?

Çimkî dinya tarî bû, barbar nehatin.
li gor saloxdêrên ji ser sînor vegeîyane,
kesek bi navê barbaran nîn e êdî.

Baş e, niha emê çi bikin barbar tune bin?
Şêweyekî çareserîyê bû ew ji derdên me re.

ALMANYA

KURT TUCHOLSKY

09 Rêbendan 1890 Berlîn – 21 Berfanbar 1935 Goteborg,
nivîskar û rojnamevan.

ARAMÎ Û SAZÛMAN

Bi mîlyonan kes kar bikin, lê nejin

Dayik, tenê ava şîr bide pitikan –

Ev sazûman e

Kedkar deng derxin: “Me bihêlin ronahîyê!”

Yê kedê didize derdikeve dadger –

Ev bê sazûmanî ye

Yên bi janazirav bazdin dezgehên tornê

Sêzdeh kes bîponijî di odakê de –

Ev sazûman e

Lê yek biqetîne zincîra xwe û biqîre

Bixwaze temendarîya xwe têxe bin ewlekarîyê –

Ev bê sazûmanî ye

Maldarên mîratxur kêf û şahîyê bikin

Li ser berfên Swîsre û havînê di avên Comer –

Wê gavê aramî hey e

Lê di her tiştî talûka guherînê hebe

Ji nişka de qedexe bûbe bazirganîya parsêlan –

Wê gavê bêaramî hey e

Ya baş: guhnedana birçîyan

Ya baş: nexerakirina sazûmana kolanan

Bila deng derneyê, bes e
Di demê de her tişt dibe
Bi geşbûniyê wê her tişt bigehê we jî
Vay nûnerên we bi ser vê rastîyê vebûn
Ji bîr nekin heta wê dema hûn tev pêya radin
Ji xwe çawa be wê bê nîvîsandin li kevirên gorên we:
Hertim ew di hundir sazûmanî û bêdengîyê de jîyan

D. Y. A M E R I K A

LANGSTON HUGHES

01 Sibat 1902 Joplin, Missouri – 22 Gulan 1967 New York
Helbestvan, şanonivîs, ceribîner, bêjenivîs, romannivîs.

REŞİK IM EZ

Reşik im ez
Mîna şevê
Mîna kûrahîyên Afrîka reş

Dîl bûm herdem
Pêlingên serayan paqij kir min li Roma kevn
Niha pêlavan boyax dikim li Washington

Kedkar bûm herdem
Yê li Misrê Pîramîd avakir ez im
Ez im yê xerca ezmandevan tev da

Stranvan bûm herdem
Min belav kir stranên xwe ji Afrîka heta Mîssûrî
Li her derê dike zingîna dûrikên min bi keder
Wê ahenga tamtaman

Qurban bûm ez herdem
Bi qamçî li min dan li Kongo
Û niha tîm lînçkirin li Teksas

Reşik im ez
Mîna şevê
Mîna kûrahîyên Afrîka reş

LOKMAN KURTAY

Di 1974'an de li Qosar a Mêrdînê çêbû. Li Zanîngeha Mersînê dîrok xwend.

GOTIN

Di xetimandina kulekiya gotinan de hevokên wî aşt bike tune bû.

Peyva kulek û di sikratê de
mîrateyek ji pêşîyên wî mabû jê re.

Di valahîya xwe de serxweş bû.

Hêvî, li ser dermannameya di hişê wî de tevîzî bû qaltaxek Qaltaban
bû

Tîpên bi xumam di dilê wî re derbas
dibûn divîyabû bi aheng birijîya kîmyaya hibrê

Ji dilê wî,
ji dilê wî pêlên bi xem belav bûn çemê jîyanê.

Gotin,
"TENÊ" tazî bû.

Kedera wî ya xwiyanî û bi xumam a ji pênuşê rijîya
li pey hev çû.

Li heft demsalan û çar waran çû secdeyê.

Ji her demsalê
ji her warî deng sitend / bext sitend
pîrozwer kir tûjbûna pênuşa xwe.

Gotin avêt êgir / di êgir de kuta.

Heftê hezar car pîrozwer kir / hat pîrozwerkirin.

Peyv di hoqeyê de

bû bizot,

bû rastî,

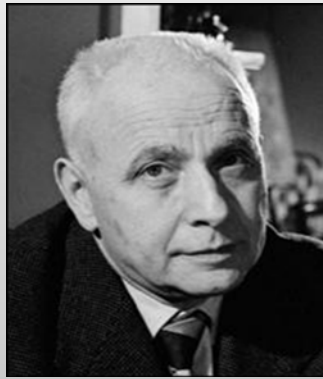
bû gotin

Bû xuşîna tofana tîpan
Di bêdawiyê de GOTIN ma

MIRIN

Rojekê qeyda sûcên mirinê hat girtin.
Ji naleta hezar salan ya bi bahoz hat ceribandin
bêdengîya ji hestên mirdar çêdibû...
Di nebûna xwe de bi gotinên neqane dilîst.
Li cîhê xalî,
Zarokên bi trawman xwedî dibûn
bi jenek hîsterîk ku dihatin sitrandin çêdibûn
Yezdanekî demên kevna bû yê dikuliya
Li ser zimanê nebûna rêwiyê Lalik...
Kir îskîn li alûsiyê bi derbasbûna xwe a bi weba.
Bêtir tune ye.
Li ser zimanê wî Îblîsekî Bêdîn
bi zimanê yeksaniyê meşîya
Bi vîna dînbûnê û bi kêfa tirsehêziya serhildanê

FRANSA

LOUIS ARAGON

03 Cotmeh 1897 Parîs – 24 Berfanbar 1982 Parîs

DI BIN ÎŞKENCÊ DE BALADA YÊ SITRANÊ DIBÊ

Ji nû de hewce biba jîyîna min
 Ez`ê biçûma dîsa di rêça berê
 Minê behs bikira tenê ji pêserojê
 Dengê bilind dibe ji nav hesinan

Li gor gotinan di çavîya wî de
 Îşev du mirov xwendine
 Di guhê wî de, radest bibe
 Ma tu bêzar nebû ji ewçend îşkencê

Tê bijî, tu kare bijî
 Tu kare bijî mîna me
 Bêje, gotina te rizgar bike
 Raweste li ser çongên xwe bijî

Ji nû de hewce biba jîyîna min
 Ez`ê biçûma dîsa di rêça berê
 Minê behs bikira tenê ji pêserojê
 Dengê bilind dibe ji nav hesinan

Bi yek gotinê wê vebe derî
 Tê derkeve, yek gotinek
 Dertê ji eyarê xwe celat jî

Dawî bîne êdî li êşên xwe

Yek gotinek, yek derewek
Wê ji nişka ve bê guhertin qedera te
Biponije, baponije, baş baponije
Di bêdengîya sibehê de

Ji nû de hewce biba jîyîna min
Ez`ê biçûma dîsa di rêça berê
Minê behs bikira ji mirovên pêşerojê
Dengek bilind dibe ji nav hesinan

Min got her tiştê bê gotin
Mînaka Qral Henrî
Ji bo hespekî Qraltîya min
Ji bo merasimekê Parîs

Tiştê bêt kirin nîn e, diçin
Bi ser wî de dinuqute xwîna wî
Ew tê de nîşana jîyanê ya dawî bû
Wê bimire vî bêguneha jî

Ji nû de hewce biba jîyîna te
Ma tê biçûya di rêça berê
Dibê belê ezê sibê jî biçim
Dengek bilind dibe ji nav hesinan

Ez dimirim, Fransa dimîne
Evîna min û berxwedariya min
Hey dostên min, ger bimirim
Eger xwanê ye helbet

Ji bo birinê hatin
Yên bi Almanî dipeyvîn
Ser de jî wergêr hey e, werdigerîne hîna
Ma tê radest bibe

Ji nû de pêwîst bibe jîyîna min
Ez`ê biçûma dîsa di rêça berê
Bi guhnedana pahnîyên wan yê hesin
Bi strana pêşerojê

Stran got li pêş gulleyan
 Bi xwîn rabû, ristên wî digot
 Cara duyem berdanê
 Ji bo tam biqedînin karê wî

Stranek din bilind bû
 Wê gavê ji lêvên wî
 Qedand Marseillaise
 Ji bo temamê mirovahîyê

AFÎŞA SOR

Daxwaza we ne serketin bû, ne jî hêstirên çavan
 Ne orga xemgîn, ne jî duayê keşîş yên dawîn
 Yanzdeh sal çî ye, ma yanzdeh sal
 Kirina karanîna selehên xwe bûn
 Mirin natirsîne çavên partîzan
 Dardabûn rûyên we li hemû dîwaran
 Hûn tarîya şev û rîhê bûn, melûlîya bi xof
 Hûn afîşek bûn mîna lekak xwînê ya sor
 Gotina navê we werê zorbû ku
 Xwestin, tesîra şopgerîne têxin dilê yên diçin û tên
 Mîna ku kesekî we Fransî nedidît
 Ji sibehê heta êvarî mirovan bênerîn derbas bûn
 Hinek tilî nesekinîn, lê piştî tarîkirinê
 "ji bo Fransa Mirin" nivîsandin li afîşê
 Sibehek herî cuda bû, ya wê rojê dest pê kir
 Di her tiştî de hebû, rengê xûsarê yê yeknesaq
 Dawîya sibatê bû, demên we yên dawîn bûn
 Yek ji we peyivî, bêdeng, hêmin
 Ji her kesî re dilşadî, ji yên mane re evîndarî
 Gava ku dimirim kîn nîn e di dilê min de, ey gelê Alman
 Bimînin xweş gulno, bimînin xweş kêf û tehlî
 Bimînin xweş jîn, ba, ronahî
 Û tu bizewice, şa bibe, tim û tim min bifikire
 Rojekê tê di nava hemû bedewîyan de be
 Gava her tişt biqede li Rewanê
 Roja zivistanê ya delal, gir dide rohnîkirin
 Dilê min dişewite, li bedewîya xwezayê

Hey evîna min, sêwîya min, li pey mana min
Şa bibe, mêr bike, zarokan bîne
Gava tivingan kulîlk vekirin, bîst û sê meriv bûn
Bîst û sê dilên xwe bi tûmî dan
Bi qasî di rêça wê de bimirin, dildarên jîyanê, bîst û sê meriv
Fransa yek gotin bû, di devê wan de
Û ketin erdê li pey hev

K A N A D A

LOUISE GAREAU-DES BOIS

1934 Montreal, Quebec

WELATÊ MIN YÊ ROJANE

Jina welatê zivistanê me ez
 Destê min girêdane
 Bi benên ji qeşê.
 Jinek e, li cenderê hatime xistin ez
 Li welatekî giramgir
 Ku hîn li navê wî digirim.

Ez zanim vêya, his dikim
 Bi serê tilîyên xwe yên sar,
 Ji nişka ve bi lerzan
 Agirek dipijiqe
 Û çiyayên ji qeşê jê dike
 Vedike destên min yê şaşmayî.

Bi destpelka tarîyê
 Vedibe destên min
 Li gerdûnek nû hatiye dîtin.
 Navekî
 Hîn doh min nizanîbû
 Ew dibên ji min re.

Ax welatê min yê rojane
 Meriv mecbûrê kişandina jana çî sebrek dirêj e
 Ji bo hînî hezkirina te bibe...

PER Û

LUIS NIETO

Luis Nieto De Gregori, Cuzco 1955

EV STRAN JI MÊRXASÊN ŞOREŞÊ RE HATIYE GORÎKIRIN

Ar bi devançeyên kirêkirî hatin xistin ji nişka ve
 Hê mina do bû, bi xortanî weşîyan
 Kenekî kamiran hebû di lêvên wan yên vekirî de
 Xet xet azadî bû diçirîsî, ya di rûyên wan de

Wer binêre carekê, hê ji nêz ve
 Hê mîna do bû, ji nişka de hatin lêdan
 Belkî bîst nig bûn belkî hîn bêtir
 Lûle fedî kiribûn, lê mirovan fedî nekiribûn
 Lûle behitî bûn, neçar, bêmecal mabûn

Ketin erdê bi serbestî, bêtirs
 Ne dengê gulakê bû, yê kenînek evîndar bû
 Ketin ripîrast, serbest, saltgîr
 Mirin, lê pir bûn bêmirin

Were, carek ji nêz de binêre li van mêrxasan
 Hê mîna doh bû, bêînsaf hatin wergerandin
 Daxwiyaniyek reş bû, xwîn li sîngên wan
 Mirin tehl bû, wan şêrîn kir

Divê ji nû de bêt afirandin dengên artêşan
 Yê ji asoyan, xet xet fireh dibin
 Divê cengan pir bikin, ji bo sazûmana bilind

Ji bo xew nerevin carek din
Neyên mêtin van destên zarok

Bi wan mirîyan nakevin hêstirên çavan
Ji wan re kefenê herî hilaw divên
Da ji nû de em vekêşînin rika xwe pêtî pêtî
Da bi stranên şoreşê em bikin qîrîn li wan

Namirin ew, ji xwe ew namirin
Yên firotî nizanîbûn ku vê rastîya nayê încarê
Ew şahdamarek bûn di dilê gelan de
Di şevan de stêr stêr vêdiketin

Ji bîr meke, bahskirin nîne ji hêstirên çavan
Niha bihêztir hatin vekêşandin kevan
Ji bo sibê sîng, sîng me xwe pêça di şevê de
Di şevê de, hêza herî nayê têkçûn, di me de pir bû
Mirî bezîyan artêş artêş ji çîyan
Ji nişka de mirî, di nava me de, zînde bûn

FILISTÎN

MAHMÛD DERWÎŞ

13 Adar 1942 Al-Bîwah – 09 Tebax 2008 Houston

STRANA KÛBA

1.

Nîn e dema min vê gavê
 Serpêhatîya gernasana bêjim
 Dema min nîn e
 Lêv bi birîn
 Lêv parçe parçe
 Bi xwîn der dikin hundirê min
 Lê tu megirî
 Xwîna min piçek dohn
 Wê vêxe arê azadîyê
 Megirî
 Li ser pîya ye welatê min lo!

2.

Şerm e dayê
 Ji gernasê dijî re
 Hêstirê çavan
 Dua bike, bila bide şînkirin erdê
 Bila nan bide zarokên te
 Bila bibin efendîyên welatê xwe dîsa
 Yê sax mane, dua bike
 Nanê xwe min nexwar
 Hey dayê
 Neyar tê xwar

Wê goştê min binikilînin sibê
Kelaxurên reş yên daristanan
Lê nan û Kûba
Wê bimîne
Ji Kûbayîyên azad re

3.

Gora min, hey dayê
Gora min ne xwanê ye
Li her derê dijîm ez
Dimeşim lingên min nîn in
Dipeyivim zimanê min nîn e
Dibînim çavên min nîn e
Ez li her derê dijîm
Yezdanê vê sedsalê me ez
Hey dayê
Zaroka êş û janê me ez

FILISTÎN

MAHMÛD SOBH

Sibat 1936 Safad Celîle

ÊVARÎ GUNDÊ MIN

Êvar daket, dengên tivingan di gewrîya gun de bilîya û ma
 Bêdengîyek bi ronak, dengvedana windakirî kuçe dagirt
 Berbe erdê ve xwar bû mijek tenik, da mijandin hezkirina xwe
 Dûvre xanî nuxamt bi xêlîya xwe ya tarî, bi jehr hişk kir nalîna wî

Gurzîya mirinê ya tirsehêz herikî damarên gund
 Bêdengî birçîtîya xwe şikand bi vê gurzîyê, robaran jî têhna xwe bi rondikan
 Şev dihat, mîna sawirên guran ku didan pey kerîyan
 Şaş û behitî mabû gund, di perpitî û dima

Xwest kuçan saxtî bike dêya min, bi tirs çû berbe derî ve
 Lê nerî min negot çirk, kêlîyek bêdeng bû, tirsehêz û kurt
 Bi lempa gazê ve ma çavê min, bi tîrêjên wê yê melûl hatim nixumandin
 Perçakî çeşê bû êdî xwîn, û dêya min digot:

Mêrên me mirin, kurê min, teba tîn berbe mala me
 Mêrên me mirin, kurê min, bi destê min girt, dest bi revê kir
 Xwedayên mirinê, him jî birek, meydana gund girtibûn
 Li hawîrdor cendek û bêdengîya di teqînan de difetisî

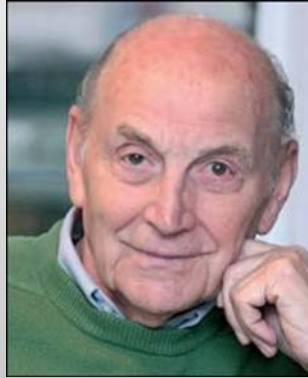
Tarîya ku daket, gava dinuxamt rûyê qurbanan bi qumaşên sor
 Kerîyê qurbanan, yên ji mirinê direvîyan, ketin rêyan
 Ê mirin ji paşve digehîşt, bi artêşa xwe ya bi hezaran leşker
 Ez û dayika xwe direvîyan, li pey me xwîn û mirin

Gava me rizgar kirin ji mirinê lingên me, ji westanê re em dîl ketin
Sîya xwe dinepixîne sawîr û dide dûv me, di bêdengîyê de, bi veşartin û
vegirtin

Pirs di nava min de dikelin bi puçe puç: dayê... kanî? Kanî?
Kanî bavê min, bavê min, dayê? Û rondik herikîn ji çavên min

Ket destê neyar gundê me; yên li gund tev mirin kurê min
Tenê bêxîretî filitî û nifirên çarenûsa bêyom
Werê li gundê me dinerî wê ji dûr ve, pêtîyên kînê pekiyan sînga min
Ka em bimeşin, ling westîyayî û bêtaket in, bila ling rêka xwe dewam bikin

ÎSPANYA

MARCOS ANA

20 Rêbendan 1920 Alconada. Ji ber xebatên siyasî di 1961'ê de ji alî rejîma Franco hat zîndankirin û bi xebatên Rêxistina Lêborînê hat berdan.

JİYAN

Ji min re bêje dişibihe çî dar?
Gava teyrik di ser re bifirin,
Çawa ye sitrana çemekî?

Deryayê ji min re bêje. Ji min re bêje
Bêhna zevîyan ya bêdawî.
Stêran. Hewayê.

Asoyan ji min re bêje,
Mîna holika belengazî
Asoyên bêkilît, qufle.

Çawa ye maçîkirina jinekê
Ji min re bêje. Di bîrbîne hinekî jî
Navê evînê: nayê bîra min êdî.

Ma bîhn didin hîna şev,
Bi bîhna evîndarên di hîvronê de
Bi kamiranî dilerizin?

Naxwe bi şûnde nemayî tiştek
Di vê çala, di şewqa vê gora
Û ji xeynî strana kevirên min yên meşînê?

Tam bû bîst û du sal... Min ji bîr kir
 Çawa bûn dîmenên cîhanê,
 Çawa bû bîhn û rengên wê...

Ji berevkî dinivîsim: “derya” û “boran”an.
 Dibêjim “daristan”, lê min ji bîr kir êdî
 Çawa bû bejn û bala darekê.

Dipeyivim, ji tiştên di xeyala xwe de zînde bikim
 Tiştên salan ji çavê min paqîş kirîye.

(Domandin bêîmkan e êdî: çimkî
 His dikim, dengê lingê gardîyan.)

ŞÎROVE DIKIM

Bexşîn filan naxwazim. Naxwazim
 derhemek ji dengê rûzerbûyî,
 bexşînek ji barê jîyana li piştta min.

Nefret dikim ji dengê qels yê secde dibe
 û ji dilê çong dide bi lîçik û girêz digirî,
 nefret dikim ji enîyên di xwelîyê tên dan
 û ji wê ronîya ramanên wan yên dibin hezar perçan.

Bexşîn filan naxwazim. Nadim ser hev
 ji bo lavan destên xwe yên dilerizin.
 Di gotinên min rêlên fêzê vêdikevin
 ji bo derîyên tolhildanê yên tarî birûxin
 ji bo mirov rizgar bibin ji çarmixên xwe
 gava – bê girî û bê lava – di berxwe didim.

Bexşîn filan naxwazim. Şanî didim
 vay di dest de bivirek di jîyana mirovan
 ew berata sitemkar ya serwerîyê dajo,
 û aniha jî ji bo bibe mînak ji kesên din re,
 dixwaze bigerîne di pozê rimê de, serê min yê jêkirî.

Bexşîn filan naxwazim ez.
 Alayan didim xwedîyên wan.

Vay derbas dîkin dest ji dest,
dilê gelê min yê dîl, yê têkçûyî.

www.arsivakurd.org

AFRÎQA BAŞÛR

MAZISI (RAYMOND) KUNENE

12 Gulan 1930 Durban – 11 Tebax 2006 Durban

Kûnene, ji eşîreta Zûlû ye û li hember rejima nijadperest ya Apartheid tekoşîn daye.

QÎRÎN

Qîrînên hezar mirovên şêt didim we;
 Yên li sitemkaran dîkin qîrîn;
 Yên li ser goran dîkin qîrîn;
 Li ser kakutan, hestîyên bi ser hev de komkirî
 Û ji movikên xwe de şikestî.

Dengê sîsalkekê didim we;
 Ya li ser zevîyên me ku ji ser goşt dizîvire.
 Çavên ji kortên çavan wendabûyî;
 Yên li ser giran bi rêz civiyane
 Û yên li ciyê ku hîvronê ew ji hovîtiyê re terk kirine.

Vî qutikê di nêvî re hatîye çirandin didim we;
 Yê li zevî hatîye hîştin;
 Li dera yên ku hîna ji pêşîran neqetîyabûn, koç bûbûn.
 Bêje min, bêje min
 Kê li xwe kir vîya, berî zivistan bi serde bigire?

Tenê yên radizên didim we;
 Yên bi destên xwe xewnan dipêçin
 Ji bo di şeva mirinê de dinerin ku
 Xewnên wan qet pêk nayên
 Ji bo hûn li cîhanê biqîrin didim we!

K A M E R Û N

MBELLA SONNE DIOKO

1936 Douala – 05 Berfanbar 2009 Tîko

JAN

Pel nedilivîya li parkê
 Mîna qasidekî bi helkehelk
 Heta ku ba hat û got
 Hatina hovan
 Şaxên bi pistepist dipeyvîn
 Ketin gomana naçarîyê

Dixwazim bînim bîra we
 Wê bahoza bi hêrs:
 Ka kulîlkên naçar mabûn
 Bûbûn destegul û xwe dabûn
 Keyxanê xerab yê taca wî bi meteoran xemilandî...

Mîna wan şaxên bêdeng man
 Heta ku bahoz dest pê kir û dûvre peyvîn
 Em jî rawestîyan
 Heta ku bi sarîya xwe ya tûj şûrek
 Li me ket û serê me jêkir

Her perçakî me çû derekê
 Bi ava baranê re herikî
 Her perçakî me
 Dervî xwîna me
 Mîna hingivê kovî di beşenê darê
 Li cîyê xwe ma

M. CAN AZBAY

1961 Amed

NAME

Berxwe bide gula dilê min
 Berxwe bide
 Gehîştin em ber derîyê evînê.
 Bide bala xwe
 Çend bihar derbas bûn
 Ji seholbendan û virde
 Çend koçberî hatin serê me
 Bi fermanên nefîyan re
 Çend kabûs hatin dîtin
 Di pêtiyên tîrmehên wenda de

Binêre hela bi şûnde
 Çendîn mêrxasên te yên nenas
 Keçên te, lawên te
 Bi awazên serketî
 Tariyê diqelêşin

Metirse
 Bikişîne şûrikê derîyê tirsê
 Binêre
 Dengizên bêdeng
 Bi kerbê tije ne

Bi qolincên zayînê
Mîna pelên hewran
Dihejin bircên zulmê
Xwe rapêçe
Gula dilê min
Were ba min

Binêre li çarhawîrî xwe
Tije kelaxur in
Mede bala xwe êdî
Ciwaniya me ya bilez çû
Me katjimêr vedan li berbangên sor
Û di tirafa qewîniya mîrxasan de
Me hêviya xwe sipart
Rizgarîyê,
Azadîyê.

KURDISTAN

MELAYÊ BATÊ-HEŞEN ERTOŞÎ

1417-1491 Batê, Colemêrg

ZEMBÎL FIROŞ

Ey dil werin dîsan bi coş,
 Carek ji caran mey binoş,
 Bikin qîseta Zembîl firoş,
 Da seh bikin hikayetê.

Zembîl firoş lawkê rewal bû,
 Bi kilfet û ehl û eyal bû,
 Husnekî û sîf li bal bû,
 Heq rizaqê qîşmetê.

Qewîn ew lawê feqîr bû,
 Daîme xwedê de bîr bû,
 Pêşê xweda jêre bû,
 Ew bi dest hemû sene'etê.

Şixulê wî selik û tebeq bû,
 Qîmeta selikan wereq bû,
 Dayma ew rast heq bû,
 Pê debirî kilfetê.

Ew bi dest Zembîl bi dest,
 Dibirê bazarê bi qesd,
 Xwarin nan dihat bi dest,
 Razî dibû qîşmetê.

Her dema selkan ku tîne,
 Xatûnek jorda dibîne,
 Bi dil û can dihebîne,
 Dil kete pêla muhbetê.

Muhbetê keç muhtela kir,
 Sur li carîya aşkera kir,
 Lawikî qelbim cuda kir,
 Min ji eşqa xew ne tê.

Law rast bû bi xwedêra,
 Pir ji wê qenca dikêra,
 Go min ji te navê tu zêra,
 Tu min xilaskî ji zehmetê.

Xatûn dibê ev xeber tu nîn e,
 Şerm meke, were nav nivîn e,
 Min bi te day evîn e,
 Da em bibînin hesmetê.

Taw dibê tirsim ji xebere,
 Dev hereme, têne riyare,
 Agirek bi wan da dibare,
 Narî cama şerbetê.

Xatûn dibê tu lawê beyanî,
 Lew dibêm da tu bizanî,
 Min tu ji bo dilê xwe anî,
 Da em bikin misilhetê.

Law bi xatûnê ra debetê,
 Tu mixaziya dil devete,
 Dayim ji heq nekin vehetê,
 Rû spiyin di axretê.

Xatûn dibêje bavêj xeyalan,
 Were ser doşek û palan,
 Bihn ke zulf û xalan,
 Law dibe zilfê herîr e.

Pîroz be lawê mîr e,
 Çi hede lawê feqîr e,
 Tev bide vê misilhetê,,

.....

Xatûn dibê lawê verêvan.
 Were nav reyhan û sêvan,
 Tu şekir bimêj bi herdu lêvan,
 şibhe cama şerbetê.

Law bide tu qenca tamamî,
 Her wekî şekir di camê,
 Bi ser û pê yan tu li min heramî,
 Tirsim ji roja axretê.

QIBLEGAHA AŞIQAN

subh û êvarî şeva tarî şemala kê yî tu
 leyletul qedr û berat in nûra mala kê yî tu
 çiçeka baxê îrem şûx bejn û bala kê yî tu
 bo Xwudê key bêje min kanê şepala kê yî tu
 dêm kitêb e zulf e haşî şerhê xala kê yî tu

dilbera gerdên şeffîf î danuwa durra 'Eden
 nazik û mewzûn letîf î nexliya selwa çîmen
 gullîbas î, gulqiyas î, gulênî guldîrehen
 ahûya deşta Tetarê rehzena aska xeten
 horiya baxê beheştê çav xezala kê yî tu

qiblegaha aşiqan î şengala ebrûzirav
 hate burca şaneşînê sed melaîk çûn silav
 dax û kovana evînê sotî canê min tevav
 extera subha se'îd î reşrihana ta belav
 filfila hindûstanê zulf û xala kê yî tu

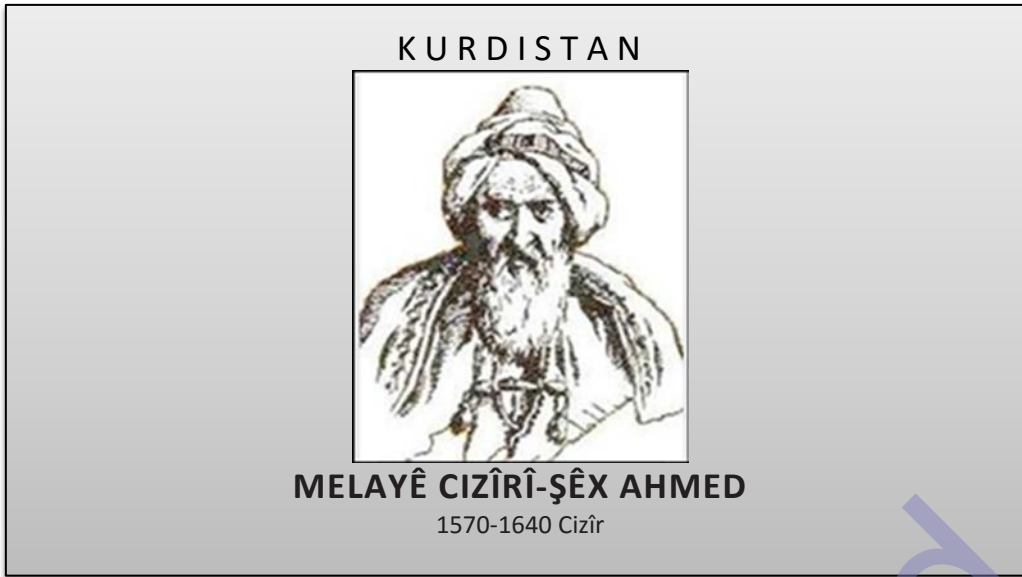
ew çi dême şahebax e gulşena darul qerar
 sed hezaran nal û awazê di bulbul çar kenar
 helqe pê da bes tu hatin 'eqreb û îlan û mar
 nêrgiza şehla şepal î asemîna mêrxuzar

lebxemûş î meyfiroş î dêmpeyala kê yî tu

pêncî salî şehlewendî keftime çaha resed
 min nizamim çerxê dêm e tê heye burca esed
 çengelek avête dil kun kir li min dad û meded
 qelbekî hişk û sufalîn min divêt can tê ebed
 şah li textê dilberê fikr û xeyala kê yî tu

sefhekêşa katibê xeybê ji nûra la yezal
 xaleke wa l'gerdenê mîslê Berê reş mah û sal
 sedhezaran rekbehacî tên tewafa zulf û xal
 netrik û şutrî û îlan dane ber bayê şemal
 laubal î çardexal î çardesala kê yî tu

şehkitêbek min divêt behsê muhebbet bit tamam
 sed tilism û sihre tê da pêkve Suryanî meqam
 ebceda 'eşqê me xwend û 'eql û wendakir we mam
 horiya baxê beheştê tûtiya tawusxeram
 xeyrî batey padîşaha min delala kê yî tu

DÎL JÎMÎN BÎR

Şox û şengê zuhre-rengê
Dil ji min bir, dil ji min
Awirên heybet-pilingê
Dil ji min bir, dil ji min.

Wê şepalê miskê xalê,
Dêmdurê gerdênşemalê,
Cebheta biskan sema lê
Dil ji min bir, dil ji min.

Zulf û xalan nûn û dalan
Wan ji min dil bir bi talan
Goşeyê qewsê hîlalan
Dil ji min bir, dil ji min.

Dên nedîrê bo `ebîrê
Xemrî û gîs û herîrê
Sîne kir amancê tîrê
Dil ji min bir, dil ji min.

Surşîrînê nazenînê
Kuştîm û nakit yeqînê
Wê bi çengala evînê
Dil ji min bir, dil ji min.

Fetl û taban da xuraban
 Ebleq û cuhtê şebaban
 Dame ber pence û kulaban
 Dil ji min bir, dil ji min.

Xoşxeramê, ez xulamê
 Nazikê şîrînkulamê
 Tûtiya eywanmeqamê
 Dil ji min bir, dil ji min.

Mahîrûyê miskîboyê
 Surpilingê şêrîxûyê
 Wê bi zulfa şubhê goyê
 Dil ji min bir, dil ji min.

Her du weşman naz û xeşman
 Kê ji ber wan 'eqî û hiş man
 Sa'eta min dî bi çeşman
 Dil ji min bir, dil ji min.

Mahî-tabê afi-tabê
 Dêm ji roj û şeb nîqabê
 Xweş bi çengel û kulabê
 Dil ji min bir, dil ji min.

Serwînazê serferazê
 Şubhê zêr remza mecazê
 Dame ber çakûç û gazê
 Dil ji min bir, dil ji min.

Bejn û bala tûx û 'ala
 Min kirin vêk ra mutala
 Çîçeka terhîn-i wala
 Dil ji min bir, dil ji min.

Mîrê xazî şûrê tazî
 Vêk-î ran min dî bi bazî
 Kir li me ji xeflet ve gazî
 Dil ji min bir, dil ji min.

Şûr û xişt in zulf û qîşt in
 Hin veşartin hin vehîştin
 Pehlewanan dest vemiştin
 Dil ji min bir, dil ji min.

Rohnîya çahvên Melayî
 Ew tecellaya te dayî
 Ya ji Ehmed dil revayî
 Dil ji min bir, dil ji min.

SABAHUL XEYR

sebahul xeyr xana min, şehî şîrîn zebana min
 tuyî ruh û rewana min, bibit qurban te canê min

te alellah çi(h)zâtî tu çi(h) wî şîrîn sîfatî tu
 ne wek qend û nebatî tu yeqîn ruh û heyatî tu

heyat û rehet a can im "sebahul xeyr ya xanim!"
 were bînahiya çavan bibînîm bejn û balayê

sebahul xeyrî mesta min, letîfa cam bi desta min
 xumar û meyperesta min, tuyî meqsûd û qesta min

ji meqsûdan tuyî bes min bibin ber çerxê etles min
 ji xeyrê te nevêt kes min bi reş toz in muqewwes min

di benda zulfê çewkan im "sebahul xeyrî ya xanim!"
 were bî nahiya çavan bibînîm bejn û balayê

ji wê zulfê ji wê bendê reha bim lê ji peywêndê
 siya çêşmê sipî zendê te sohtim şibhetê findê

şubhê şem' û şemal im ez ji ber hubba te lal im ez
 da'if im wek hilal im ez sîfê goyîn di kal im ez

ve bulbul ra bi evxan im "sebahul xeyrî ya xanim!"
 were bînahiya çavan bibînîm bejn û balayê

ve bulbul ra şev û rojê ser wê terh û bişkojê

enî mahî şefeq rojê te sohtim şubhetê dojê

ku dûr im ez ji wê hûrê tenê carek li ser sûrê
ji wadî eymana torê tecella kir di nîv nûrê

ji wê sohtî dil û can im "sabahul xeyr ya xanim!"
were bînahiya çavan bibînim bejn û balayê

ji husna wê tecellayê yedî beyda û belayê
çi wesfan bîm xeber nayê welê dil cezbêê dayê

ne hişyar im ji wê berqê ji zer tacêli ser ferqê
ji spêde da heta şerqê belê naêxmê ferqê

ji derba 'îşqê nalan im "sabahul xeyr ya xanim!"
were bînahiya çavan bibînim bejn û balayê

zarîfê nazîkê şengê sîfet hûrî perî rengê
bi rojê ra tu hevdengî du reş toz in siyeh yengê

kişandin lê ne wek caran xedengên qews û nûbaran
ji rengê şîr û mukaran reşandin sîne wek baran

jiwê derbê pir êşan im "sabahul xeyrî ya xanim!"
were bînahiya çavan bibînim bejn û balayê

veke carek xet û xalan li ser wan mesned û palan
bixwîne li me 'ebdalan bibînin 'îd û sersalan

Îcazet dê me destûrê perî rengê sîfet hûrê
ji nîva zulmet û nûrê binoşin mey di ferfûrê

ji dil talanê xalan im "sabahul xeyrî ya xanim!"
were bînahiya çavan bibînim bejn û balayê

ji şehkasa ku qerqef tê meya nûrên muşerref tê
nîşanek dîlberê kef tê ji bo min her seher xeftê

ji wê camê dinoşim ez seher lew ney li hoş im ez
ji ' amê lê dipoşim ez bi can her lê dikoşim ez

ku xalib mest û sukran im "sabahul xeyrî ya xanim!"
were bînahiya çavan bibînim bejn û balayê

were pêşber melayê xwe şehîd û mubtelayê xwe
bi şefqet ke liqayê xwe meya nemrit bi dayê xwe

mesîhayê li bîmaran kesên gestî du reş maran
şehîdên şir û mukaran kirî amancê nûbaran

li dîdara te heyran im "sebahul xeyrî ya xanim!"
were bînahiya çavan bibînim bejn û balayê

KURDISTAN

MELA MEHEMED KOYÎ

1876 Koyê-1943 Koyê

DESTÊ HEV BIGIRIN

Milet, qebîlno, rabin, destê hev bigirin,
 Hûn bi şeref in, xwedî wujdan in,
 Li ser çîyan hev bibînin, destê hev bigirin,
 Meriv tenê bi hoz û doz namînin,
 Dewlemend, hinekî ji xwedê bitirse,
 Hal-hewalê hejar car-car bipirse,
 Bira sê qat nebe koşk û sera te,
 Hinek pere bide bira û pismamê te,
 Ku nan bikire bo biçûkan,
 Ku ew jî bibe beşdarê jîn û can,
 Ew bimire, tu jî wê bimirî,
 Bibî agir, kes gun nagire,
 Çend xweş e birçî, têrkî bi nan,
 Xwe bidî kuştin li şerê meydan,
 Dewlemend, nebêje: "ew qisa bê mane ye",
 Nebûna hejar, nebûna te ye,
 Eger hejar şevê te pawan nekin,
 Cerdê her mala te talan bikin.

JIN

Bêjine qewmê kurdan,
 Destê min dawa wan,
 Hey e bi heqê Êzdan,

Jin anîn û telaq dan.
 Jin zeyneta dinya ye,
 Ew emaneta Xuda ye
 Hebîba Mistefa ye,
 Qelat in ji bo merdan.
 Eger jin bi hurmet be,
 Bê zilet û zehmet be,
 Bi terbyet û xizmet be,
 Dil şad û lêv xendan be,
 Kurê jê bibin wek şêr,
 Aqil û zana û dilêr,
 Bê dil xem û çav têr,
 Jina ku der bi der be,
 Dil pir bi xem û keder be,
 Rezil û dest li ser be,
 Li ku ewledê çê li ber be ?

QAZENCA ŞÊXÊ ME

Heta şêxek li Kurdistanê bimîne,
 Umuda jîna te pê nemîne,
 Bi ba da rewnek û ahenga kurdî,
 Hemû bûne sofî, pîr û derwêş,
 Bi bermal, bi sehbe û rişterîş,
 Hemû bê îş û kar û tewezele,
 Zik pan, mil estûr, selk zil,
 Ji Wanê, Erzirûmê ta Cafan
 Tewella bûn ji aqil û ulm û erfana,
 Be wê şol, be wê heqil û temizê,
 Muheqeq qewmê kurd na bi rêzê,
 Be rêşî pan û pirç pir sipî,
 Binga îşê kurdan çawan li hev bê,
 Bi keşkûl û parsê û feqîr û zillet,
 Mihale kake xwe teşkîla dewlet,
 Hemû bê hiş û bê guş û nezan in,
 Îdara milk û dewlet çawan nezanin,
 Umud û qet nabe, kurd bibe dewlet,
 Ji bedbextî ew êsta bûne sê parçe,
 Ewê zana ye, nav cerga wî pelas e,
 Ewê ne zan e, nizane çî bas e,
 Cenabê şêx dibê " Axir zeman e,

Qiyamet radibe her bi van zûyan,
Îradeya Xuda ye, hûnê her wa bin".

www.arsivakurd.org

GANA

Michael Francis Dei-ANANG

1909 Mampong-Akwapim, 1978 New York

BERBI KÎJAN ÇARENÛSÊ EY AFRÎQA

Rûniştîm

Li bin quba ku stêrên ezman ew kunkunî kiribû

Û min nerî

Li hîva bi sebir diherikî

Li seranserê rêgaha xwe

Nedilivîya hîv

Û mîna ku ne xema wê bû

Ji agihandina xwe ya xwezayê jî

Bi bêdengî dibişirî

Û dilxweş bû bi rewşa xwe

Li jor nav ewran

Û piştîre

Ey Afrîqa

Xaka wan pîramîdên fireh

Ku Ferûn`ên mezin

Û qanûnên mîmarî yên bi sir afirandî

Welatê min yê bav û kalan

Ketime ramanan

Ku mîna hîvê

Dibên tu jî derket!

Lê berbe kîjan çarenûsê

Ey Afrîqa

Berbe kîjan çarenûsê?

Ma berbe rabirdûyê?

Berbe dema def û daholan
 Ê reqsên kêf û şahîyan
 Di bin sîya darên xurman
 Ma berbe rabirdûyê de?
 Berbe dema rojên bêparêzger
 Dema ku hîna dest bi keçikê nebûbû
 Ê kurik ji xofa yezdanên kevn
 Dikerihî ji ketina rêya xerab
 Ma berbe rabirdûyê de?
 Berbe dema holikên tarî yê ji qirşên pûş çêkirî
 Ku di wan de aramî
 Ê qencîyê serwerîya xwe didomand
 Ma berbe rabirdûyê, berbe qirnê bawerîyên vala de?
 An jî ma pêşde?
 Pêşde! Lê berbi ku?
 Ciyê lê mirov bi ser mirov de kom dibe
 Ciyê xela û xizanî
 Lê hêlînên xwe yên kul û kederê çêdikin
 Ciyê her tişt lê tarî û tirsehêz e
 Ma ber be kolîtan de?
 Pêşde berbi ku?
 Di aşekî dervî mirovatîyê
 Di hundir sêhrek xerab ya dûvdirêj bêdawî
 Ma berbe fabrîqa ku katjimêrên dijwar dihêre?

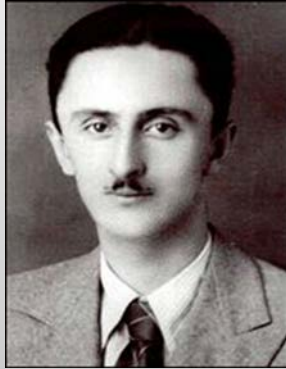
Pêşde! Lê berbi ku?
 Bîhnên gennî yên perok
 Yên sûcên ji serdema navîn de manin
 Bi ser mirovên nîjada jêr de
 Bi bomban û bi gulleyan
 Dema agir dibarand topên devbixwîn
 Yên mirovên ji nîjada arî
 Pêşde, ma berbe HEMDEMÎYÊ de?
 Pêşde, ma berbe ambûrên bi toz
 Ê qezencên çavbirçî
 Nûçegihanên vebirî
 Yên di şerê kujyar de?

Yan ji bo nivê jîndarên cîhanê di erdê rake û bişewitîne
 Bi buhayê belqitîna nivê din
 Berbe qanûnên Adam Smîth
 Yên ne li hev
 Ku ji serî heta binî bazar tarûmar kirin
 Ê dilê mirovan wergerand pola
 Ma berbe pêş de?

An jî berbe şûnde

Berbe kanîya hîmî
Ya xwînên rewiştî
Ma berbe hezkirina mirov
Û tirsî ji xweda
Ya him gişt him serbest him azad
Ku ji dilekî serbixwe bilind dibe?
Hîv
Ji berê de seranserî rêyek aşîkar
Li rûyê ezmanê ku stêran ew kun kunî kirîye
Bi aramî û bêdeng diherike
Li ser rêyek baş hatîye sehêtkirin
Bi gurêzî biherike, ey welatê bav û kalan
Lê berbe kîjan çarenûsê, Ey Afrîqa?
Berbe kîjan çarenûsê?

ALBANYA

MIGJENI (MILLOSH GJERGJ NIKOLLA)

13 Cotmeh 1911 Shkoder - 26 Tebax 1938 Shkoder

EM ZAROKËN VÎ QIRNË NÛ

Em zarokên vî qirnê nû,
 Diqetin ji nîrê bavê xwe;
 Ji bo cengê û serfirazîyê me rakir kulmiskên xwe;
 Ji bo dest bi jîyanek serbest bikin.

Em zarokên vî qirnê nû,
 Yên li van erdên bi hêrs gehîştin,
 Yên di bin nîr û qamçî de kar dikin,
 Nîn e êdî ji me re fetisîna bi zincîran.

Em zarokên vî qirnê nû,
 Birayên di nav tehlîyan de çêbûn,
 Me berê xwe da armancek rast, mafedar
 Hilawtir ji qanûnên bavê me

Di vê cenga cîhanê ya bi xwîn,
 Alîkarê stemkêşa ye serketin;
 Serketina xurt ya germîn;
 Serê serbest, dilê serbest.

Xortên bi hêrs, çalak, xurt
 Nikarin bijîn mîna xulaman, ji niha û pêde
 Lebikandin, îskîn, hêstirên çavan bese

Bese ji zarokên vî xakî re.

Em zarokên vî qirnê nû,
Em`ê têkevin şerên nû;
Bi jîyana xwe ya bi evîn hêşîn dibe,
Berdêla serbestîyê bidin em`ê.

www.arsivakurd.org

BAYÊ GEL MIN HILDIGIRE

Bayê gel min hildigire,
Bayê gel min dibe
Dilê min diçîne,
Belav dike dengê min çarhawîr.

Gava ga ço dibînin,
Bi sernermiyeke hêmin
Eniyên xwe diqermiçînin:
Lê şêr serê xwe radikin
Û ceza dikin
Bi lepên xwe yên bî biryar.

Ji cinsê gacotan nayêm ez,
Ji gelekî
Mexelê şêra me,
Ji refê qertelan,
Ji garana ganêra me
Yên bixîret, qoçê wan bel in.
Li erda Îspanya
Qet zêde nabin ganêr.
Kê gotiye li nîr xin
Hustiyê ganêran?
Kesek kare bahozê bigire

Bi nîr, bi werîsan?
 Qet hatiye dîtin
 Kesî brûsk girtiye kiriye qefesê?

Hûn, Astûryayên mêrxas,
 Baskiyên ji kevirqespê,
 Valensiyên şên,
 Kastîliyên qedirbilind,
 Yên mîna erdê hatine çandin,
 Mîna baskan bi ba ne,
 Endulusiyên ji brûskê,
 Di nava gîtaran de çêbûne
 Li ser sindanan hatine kutan,
 Hêsir rijandine wek lehiyê;
 Estremadûrayên ji dola baçîkê,
 Galîçyayên ji baranê, ji aramiyê,
 Kataloniyên wek kevir,
 Aragoniyên başnîjad,
 Mûrsiyên ji dînamîtê
 Leonî, Navarroyî, hosteyên
 Birçîtiyê, efendiyên bivir, xwêdanê,
 Kanên madenan,
 Keyxanên çandinî û çinînê,

Di nava kokan de, mîna
 Kokên bi qapan mirov biçin
 Ji jiyanê ber bi mirinê ve,
 Ji nebûnê ber bi nebûnê ve;
 Dixwazin we têkin bin nîr
 Mirovên gîhayê xerab,
 Lê hûnê di milên wan de
 Bişikînin wan nîran!
 Ciyê şeveqê xuya dike
 Belekiya şeva gayan.

Gayên di tirsaxur de,
 Bi tiralîyê pêçayî wê bimire:
 Wê qertel, şêr, ganêr
 Ji quretiyê bimirin, Lê ezmanê pişt wan
 Nayê guhertin, dawî lê nayê.

Niqirîskvedana gayan
Rûyekî biçûk rêdide,
Lê niqirîskvedana heywanekî mêrxas
Firehtir dike dunyayê.

Ger bimirim bi serbilindî
Bimirim ez
Mirî, hezar carî mirî,
Devê min li hember firêzê,
Ezê diranê xwe şidiyayî bigirim
Û çenga xwe bi biryar, rakirî.

Bi stranan li hêviya mirinê me,
Bilbilên dixwînin hene
Li ser tufengan
Tam di nîvê şer de.

SÛDAN

MUHAMMED EL FEYTURI

1931 Al-Janina

BÛ SIBEH

Vay bû sibeh
 Û hilweşîyan dîwarên zîndanê
 Ji qelşek teng, ya zîndanî
 Derketin bin şewqa rojê
 Û şeveqa nasnake
 Ne zincîr, ne sînor
 Baskên xwe yên sor, ronak
 Di ser me re bera da
 Û kederê ku nava me
 Bi mirandin şidand
 Cî guhert
 Bi şahîyek
 Ar berda kûrahîya dilan.
 Vay ro jî hiltê
 Û dilezîne
 Li germkirina axê.
 Û li hev rast tîn birayên hev
 Û dinerin
 Li rûyên hev.
 Qirnê lehengan
 Gehîşt qirnê qurbanan;
 Û zahmetkêşên rastîyê
 Radiwestin
 Bi himêzkirina şervanan.

Ji bo her tiştî spas ji we re
Sûdan, te
Tu demê
Dananî serê xwe
Navên lehengên te
Li tevaya cîhanê
Digere li ser baskên rîwayetan.

MUSLUM YUCEL

1969 Harran Ruha

BINÊRIM LI TE

binêrim li te
 li avan bixe ro
 binêrim li serê şaxê aj
 binêrim şiyar bibin ji xew erdên çav li xew
 binêrim rizgar bibe ji koranî
 ji rindîyê re veke derîyê xwe gelê min
 binêrim bi alî min de vegere çerxa demê

binêrim stran
 binêrim kilam
 binêrim helbest birijîn ji ziman
 sibê
 binêrim li te bibe yek kulm gelê min
 binêrim firmêsk digehê tuxum
 mezin dibe wanî
 werê sipehî
 zarokên baranê yên derya nedîne

binêrim li te
 hezkirin bi sawîrîya baranê
 bikeve zevîyan mirov
 aramîya çandî, hêvîya şînbûyî
 binêrim li te, binêrim
 biherike ava ferat

binêrim li te neyê dîtin yemen
 neyê jîyîn dêrsim
 binêrim

biherike
 biherike ava qerecdax

bi xuşe
 xuş

binêrim li te
 binêrim û bê girtin zimanê demê
 binêrim dawî bê lawijên bêdawî
 postên xezalan li odeyên axan

binêrim li te
 binêrim û kor bibim
 nebînim teyrên tên lêdan seranserî tixûban
 ax! ewrên bi ser temenê me datên
 şehîdên azadîyê zarokên halepçe

binêrim li te binêrim
 û di oda xwe ya li gund kelpîçî de bêm veşartin
 guhên xwe bigirim
 dax bikim çavên xwe
 çênabe / çênabe jî
 nasnama xezalek birîndar e welatê min
 binêrim li te binêrim û birijêm
 birijêm kuçên nava xwe

binêrim li te binêrim
 binêrim binêrim
 di tarîya çavên te li çavên te binêrim
 bizdêm

zikê tarîyê li dev
 tarî wê xwe lêxe
 wê xwe li berbangên herî şêrîn bixe
 li avên şêt yên bi berbangên re diherikin

KENDALÊN NÊRGIZÊ

destên min yên hogir himbêz dikir
 werdigerîyan rengên biharê
 bi dengê tîrêjê re rast dibû rûyê min
 bi te re min kulm dikir roj
 di xwîna xwe de min ar vêdixist
 piştire mîna sitêrekê diherikîm sibehan
 li hêla axê ya veşartî xwêdana min
 di çavên min de rojek kevn
 rûyê min yê hînbûyê avan keder kulm dikir
 azadîya min dihat xwendin li ser kursîya çîyan

min hez kir ji mirinê
 ji bo ji nû de çê bibim di çavên te
 wek her tim tu dizane
 xezalek û çar nêçîrvan

 nayê pirsîn çima
 gava tîrêjê birêje pola destên bi huner, evîn ji bo çî
 niha dengê xwe diçînim dilê te
 bi bawerîya min tê stran evîna te
 bejin davên stranên min
 hîn di şînahîya xwe de ji stewandinê re şax temenê me
 gava diherike ji tilîyên me kaniya bêdawî
 şopên xewnê yên ronak hene li kelepçên bi zeng
 tu dizane zevî nayê cotkirin piştî baranê
 tu dizane çavê min li kendalên welatê min yê nêrgizê
 tu dizane bulent ji bîr nake cardin
 ji bîr nake keça xwîn di çongan re davêt

ma qîrîna xewnek din bû zimanê dipeyivîm
 ma pirên rûxandî bûn
 ma hespên sorboz bûn di xewên me re derbas bûn
 bêdengîya min, ma şikestina qamçikê sosinê yê ziravik bû
 û ma bi rastî xwedê bi qasî ku xwe jibîrkin bide dût
 û stêr bi qasî ku ji ezman bên jêkirin nêzîk bûn

pêşî di ava sind fetisîn niqrîskên min
 li girê lîdar bermayek kevn bûm belkî
 sêpî hatibûn kişandin li ser qorika sedsalê ya fireh
 serpêhatiyên min newala çorî tune bû di bin avan

dîsa vegere avan, ji nişka de vegere avan

veşêre lawijên xwe
 lawijên xwe di sêpiya dîrokê de veşêre
 ji darê re çî be kurm, ji mirov re tirs
 zanibe yarê
 lêvên welatê xwe yên nemaçîkirî dixwazim
 vedigerim û li şoperêyên xwe dinêrim
 bi mirovên dipeyivim re dibêim hogir
 hevtayê min hin ji wan hevdem, nîne navnîşana wan
 û her kulîlka min girt ser derîyê wê
 \ pirsiyarni û dîsa pirsiyarni, mirov pirsiyarek
 paşî wê bersîva xwe bide û bi tenê
 ne dûrika şivan ya mest e serpêhatiyên me
 zanibe ku strana darê bi xwişîna pelê hey e\

min got le;
 li her qemçika kulîlkê yê derizî navê wan
 û dem ne tizbiyek fîrûze ye di mista wan
 gava vebû li derîyê sedsalê destê gelan
 wan bi dilê xwe girt ser derîyê azadîyê

hin bûn baran û barîyan
 hin stêr ji ezman qetandin yek bi yek
 ji bo cîhanek ronak dahatuyek bi şewq
 hin li alîyê axê yê veşartî
 û zanibe ey dîrok
 sondên li kevirên goran hatin xwarin ji bîr nebûn
 ji bîr nebûn tiştên bi mirinên ciwan zînde bûn
 û çawa mezin dibin di qalikê îstîrîdyê de durr
 wanî mezin bûn di dilê gel yê hejar de

nepirse yarê, nepirse
 nepirse çima di stranên mahabat keder
 li sûka nînowa şîn
 nepirse û gotinên bi gwîzan seyandî
 dibê çima yara min

KURDISTAN

NALÎ

MELA XIDIR Ahmed ŞAWEYS Mikailî

1797 Qeredax, Şarezor-1855 Îstanbul

EGER NEMIRIM

Eger ez nemirim vê carê bê te,
 Şert be naçim heta vê jêrê bê te.
 Hinavê min xalî ye, mîna ney dinale,
 Hewareke çî pir e, hewar e bê te.
 Qesem bi vî şertî be, dîdara te gulale,
 Şeraba min eynî jehra mar e bê te.
 Li cem te xar û xes gulzar e bê te,
 Li cem min xirmanê gulzar e bê te .
 Çavê min kor in, nabînin tu kes,
 Birûyê min yek-yek tîrê bizmar in bê te.
 Bira li cem te bibin nas û ecnas ,
 Kes li vî şeherî da nîne bê te.
 Hemû rojê ji taw hicrana vê salê,
 Wextê mirna pêra re bê te.
 Heta tu bûyî nasa min, bûne nasê min,
 Ew nika mû bi mû strîye bê te.
 Çavê Nalî hesreta ser û bejna te,
 Du cew in, belkî du robar in bê te.

E N E D O L

NAZIM HİKMET

15 Rêbendan 1902 Salonîka-3 Pûşper 1963 Moskowa

LI SER SERKETINÊ

Bi destên xwe yên tirsehêz mirov bidewisine birîna xwe
 Bi xwînkirina lêvên xwe
 Tê tebatkirin li hember janê.

Aniha hêvî bû qîrînek
 Tazî û dilhişk...

Û serketin
 Êdî bi qasî ku tu tiştêkî nabexşîne
 Bi neynûka wê bê rakirin û jêkirin...

Roj giran in.
 Roj bi nûçeyên mirinê tên.

Neyar sext
 Xedar
 Û fenek.

Bi şer dimirin mirovên me
 -lêbelê çendîn heq kiribûn jiyan-
 Dimirin mirovên me
 -çendîn zehf-
 Dibêjin qey bi al û sitran
 Rojêk cejnê derketin pêşandanê
 Werê ciwan û bêxem...

Roj giran in.
 Roj bi nûçeyên mirinê tên.
 Cîhanên herî delal
 Bi destên xwe me şewitand
 Û di çavê xwe de me winda kir girîn:

di ronîyê de li hev didin baskên xwe yên diçirisîne.
Siwarîyên zendpêtî didin qamçîyan
Hespên xwe yên rabûne ser pêyan!

Êrîş hey e
li royê êrîş!
Em'ê royê dagîr bikin
dagîrîya royê nêz e!

Bila nekevin rê bi me re:
yên li mala xwe digirîn
hêstirên xwe
hildigrin
di hustiyên xwe de
mîna zincîrek giran!

Bila ji dû me veqetin
yên di qalikê dilê xwe de dijîn!

Va ye:

Di agirê
ji vê royê
tê xwar
bi milyonan dilên sor dişewitin!

Tu jî derîne
dilê xwe ji qefesa sînga xwe;
bavêje
agirê
ji vê royê dikeve;
dilê xwe bavêje cem dilê me!

Êrîş hey e
li royê êrîş!
Em'ê royê dagîr bikin
dagîrîya royê nêz e!

Em ji a(gi)r, ji avê, ji axê, ji hesin çê bûn!
Bi zarokên me royê dide mijandin jina me,
ax bîhn dide rîhên me yên mis!
Dilgeşîya me germ
bi qasî xwînê germ,

bi qasî wê “gava” germ
 ya di xewnên xortan de
 dişewite!
 Bi stêran daliqandina çengelên pêlingên xwe,
 Bi pêlêkirina serên mirîyên xwe,
 em bilind dibin
 berbe rojê!

Yên mirin
 bi şerkirin mirin;
 li rojê bingor bûn.
 Wexta me nîn e ji danîna şîna wan re!

Êrîş hey e
 li royê êrîş!
 Em’ê royê dagîr bikin
 dagîrîya royê nêz e!

Vêdikevin rezên sor tirîyên wan çilke-xwîn!
 Kulekên stûr ji kelpîçan
 ditewîne
 diqûre!

Kir qîrîn yê herî li pêşîyê diçû,
 yê ferman dida!

Ev deng!
 Hêza vî dengî,
 ev hêz
 hêza rûberek kişand çavê gurên birçî yê birîndar,
 ya ku wan di cihê wan de
 çikand!
 Ferman bide ku em bimirin
 ferman bide!
 Rojê vedixwin em di dengê te de!
 Dicoşin em,
 di coşe!...
 Di perdeya bi dûman ya asoyên bi şewat
 dibezin siwarîyên rimê wan ezmên diçîrînin!

Êrîş hey e
 li royê êrîş!

Em'ê dagîr bikin
dagîrîya royê nêz e!

Ax mis,
ezman mis.
Biqîre strana yê rojê vedixwin,
Biqîre
Da em biqîrin!...

LÊVEGERÎNÊN LI NEŞE YAŞIN

A-

Neşe

Me bihîstibû ku

Divê ji welatê xwe hez bike mirov.

Yek tiştî dibên bavê min û yê te.

Û em dirêj dikin destên xwe

Li nîştîmana xwe ya bûye du paran

Lê di xwînê tê dan, di têldirkan.

Dîsa jî ez`ê li bendî te bimînim

Sibê di vê katjimêrê de,

Ez`ê qerenfîlekê dîyarî te bikim

Di rojbûna te de

Lê ez nikarim wê bi porê te vekim

Di ser têldirkan re ez`ê wê bavêjim ji te re

Ji bo bîhna xwînê jê neyê

Wê gula gelek dişibihe dilên me

B-

Te duparçebûna welatê me nivîsand

Di nama xwe ya paşî de

Û tu ji min dipirse

Divê mirov berê ji kîjan parçeyî hez bike

Neşe

Tu parçe neke

dilê xwe;

bike kevokek azad

Ya ku karibe biçe her derê
Teyrekî bêpasaport

www.arsivakurd.org

BERÎ MIRINÊ

Şerekî bêgem, bêinsaf e ev
Bêserî, bêdawî, mina destan.
Wê yekî din dagire rêza ji te vala bibe
Li vira ma hesabê yek merivî dibe!...

Dana ber gulleyan; pişt re genîbûn...
Her tişt tazî, bi vac, mîna jîyanê.
Lê bi hev re bin em`ê di bahoza mezin de
Gelê min, çimkî me hezkir ji te...

STRANA EVÎNÊ

Mîna kûpekî barûdê dikeve ser me
avahiyek ji betonê, ecêbek.
Di dilên me de himîna cengê,
di nava me de serhildan, ar û xwîn.

Dibînim vê serhildanê niha jî
di pixêriya fabrîqan de,
di soringa rojava de,
li ezmanê şîn yê sayî.
Gava teng bû li van deran pêçana tirsehêz
nêzî min bibe, were bêje,
ma sûc e vêya ku ez dikim:

di dilê xwe de ciyekî ji evînê re vediqetînim?

Ma sûc e naxwe, were bêje,
gava bi hirmegirman diçelqin fabrîqe,
ku bi mîtralyozan tê reşandin û tê qusandin navder
ma sûc e ku bêjim "ji te hezdikim" ?

Cîhana evîna me zêde teng bû,
ma emê çi bikin, yarê, ev rastiyeke e!
Loma ez vê stranokê dişînim ji te re
pêşerojek ku di çavên min de diçirûse!

RÛSYA

NIKOLAY ALEKSEEVICH NEKRASOV

28 Mijdar 1821 Nemirov – 08 Rêbendan 1878 Petersburg

BIZARVAN

Ey kesên zaniyarîyê diçînin li zevîyê gel

Ger hûn ne ewle bin bi wê axê

Ku tovê hûn diçînin lawaz be

Bawerîya we hindik, taçeta we kêmbê

Wê rûyê we nekene di roja çinînê de

Ji pûçderketina beran re amade bin

Li ku ne hûn ey kesên mêrxas, rû zînde?

Yên dînemêr, biryarkar, bîrbir?..

Herne pêş!...

Yên pispore, qenc û bêdawî biçînin

Biçînin û temaşê bikin

Bê kare çî tiştan biafirîne gel...

STÛNA ALA MERASIMÊ

Stûna ala merasimê îro tazî, vala
Di navbera darên Eidsvoll`ê yên şîn dibin
Lê tu demê wek aniha
Me nizanîbû azadî çî ye.

Aniha li ser tevê welat stranek
Bi zarê xwe deng li serketinê dîke
Bi lêvên girtî pispisa ramanekê
Di bin nîrê biyanî.

Bawerîyek ku di nava me de bi cîh bûye
Dibê ji hev naqete jiyana û azadî
Werê pêwîst e ku ev
Ji bo bêhnvedana bi mirovî.

Loma xofa dîlîtîyek bi xeniq
Aniha em heya kezeba xwe his dikin
Mîna di keştîyek noqbûyî de mabin
Û em naxwazin mirina werê.

Ji bajarên dişewitin xerabtir
Vê cenga ku kes nabîne
Belav dibe mîna rûberekî bi jehr
Ser mêrgan, berfan, daran

Kirêtiya toqînê û namerdîyê
Tu dibê qey mîrata webayê ye di mala me de
Lê dunya ku em xeyal dikin herî cûda ye
Ya ku em bêrîya wê dikin, ya em ji bîr nakin..

*Roja "Cejna Azadîyê û Qanûna bingehîn" ya Norwêç`ê.

www.arsivakurd.org

MEKSÎKA

OCTAVIO PAZ LOZANO

31 Adar 1914 – Mexico City – 19 Nîsan 1998 Mexico City

KÛZÊ ŞIKESTÎ

Li hundir vegeîn tê pêşandan, cîhanek sergêjîyan û pêtîyan çêdibe li enîya xeyalker:

Royên şîn, girênekên kesk, nikilên tîrêjê, yên stêrên dişibihin hebê hinaran bi nikilandin vedikin,

Berberoya bejî, çavên zêrînê yên di nivê berwarekî şewitî difitile û dimîne, Rêlên qirîstal yên dikin çingîn, rêlên pêlan, bersivan, dengvedanan, peywendîya hilûyan,

Ba, di navbêna dîwarên gerdana avpijênêkê yê dirêj re bi çargavan av,

Hesp, kevirê-ezman, rokêta ku dilê şevê qul dike, pûrt, kanî,

Pirç, ji nişka ve vebûna meşalan, mûman, basikan; nijdeya sipîtîyan,

Çivîkên giravan yên li enîya xeyalker dixwînin!

Çavê xwe vekir min li ezman nerî, min dît bi stêran girtîbû şev;

Giravên zînde, ji giravên vêketî bazin, kevirên dişewitîn, bêhn vedidan, komên keviran yên sipîsax,

Wan kanîyan hemû, ronîyên zelal, gizvanokên dirêj yên xwe bera ser milekî tarî didan,

Çiqas zêde robar, cîranê agir dengê avê yê ji dûr ve tê, ronîya tenişta sîyê!

Çeng, baxçeyê çengan.

Lê bitenê bûm di zevî de ez:

Kaktus bûn, sinc û stîrî bûn, latên mezin bûn yên li ber royê diderizîn.

Kêzikên çirçirkan bêdeng bûn.

Bîhna ixlamûrê û tovên şewitî yên serberdayî hebû,
 Mexelên çemên zuhabûyî bûn kolanên gund,
 Wê hewa bi hezar perçan bela biba ku bang bikira yekî: kî ye ew`ê diçe?

Girên şor-ax, çiyakî agirî yê sar, kevir, di bin vê debdebê de helke helkîn, dara
 Sekoya, tahma tozê,
 Di tozê de pêjna lingên xwas, di nivê zevî de darek dirêj, tu dibê qey kanîyek di
 cîh de bûye kevir!

Bêje min, Sekoya, axa şewitî, axa hestîyên veşartî, bêje min, heyva êş û xeman,
 Ma av tune ye qet,

Ma tenê xwîn hey e, ma ax hey e, ma tenê şopên lingên xwas hey e li kelem û
 sitirîyan,

Ma tenê pertal hene, ji kêzikan re xwarin, ma xewarî hey e di bin navroja bê-
 ol,

di bin wî serokê bi zêrikî de?

Li ser latên rexên çeman yên mezin, sawî dibiriqîne, ma hespên ku dikin şîrîn
 qey tune ne,

Di avên zelal, di bin tîrêjên pelan yên şîn, di bin hoqînên mêr û jinên di şeveqê
 de xwe dişon ?

Yezdan li ku ne, yezdanê garis, yezdanê kulîlkan, yezdanê avê, yezdanê xwînê,
 Dûşîze,

Ma tev mirin, ma qey çûn, kûzê şikestî yê li cem kanîya xetimî ?

Ma tenê beq dijî ?

Ma di şevê Meksiko de tenê beqa kesk dibiriqîne ?

Ma tenê serokê Cempoala yê qelew bê mirin e ?

Yê li bin dara Yeşmê ya pîrozwer ya bi xwînê hatiye avdan diarime,

yê ku du kolê ciwan lê bawêşînê dike,

Yê ji merasimên mezin re pêşdarî dike, bi xwesipartina xaç; him ya çekê, him
 ya gopalê xwe,

Di bin cilên cengê, di pişt maskekî ji kevir hatîye kolan,

yê dîyê desteyên îdamê dikişîne nava xwe, mîna bixûrek hêja,

Yê ku piştî hefteyên dirêj derbas dike li birca xwe ya li ber peravê, bi yarika
 xwe re,

bi xişlên yarika xwe ya neon re.

Ma tenê beq dijî ?

Bi devê xwe yê ji kêran, ji camên tûj li wê erna kesk ya sar binêre,

Binêre li sehê bi birçîtî dizûre,

Li pincarê sebrê yê ku napeyive, li kaktusa bi sitirî, li kulîlka xwîn bûye, xwînê
 diherikîne binêre,
 Li kulîlka xwedîyê hendesa bê eman ku dişibihe hacetekî îşkencê ya narîn,
 Li şevê binêre, li şeva bi diranên xwe yên dirêj, bi çavê xwe yê dide qamçîyan,
 li şeva bi kevirê nedîtî çerm diguro,
 Li diranên dike xirme xirm gohdar bike,
 Li hestîyên hestîya dişikîne gohdar bike,
 Li hestîyê kemaxê yê li defa çermê mirov dixê,
 Li pahnîya har ya li defa sîngê dixê,
 Li roya şêr ya li tamtama betanê guhan dixê,
 Li toza mîna keyxanekî zer bilind dibê binêre, ya her tiştî hildike û diqetîne,
 toza bi tena serê xwe direqise û dikeve,
 Mîna darek ji nişka ve rehên wê hişk bûbe, mîna barûyekî bi yek derbê
 hilweşe,
 Li mirovê dikeve, radibe, tozê dixwe, bi erdê re dikeve binêre,
 Li kêz-mirovê latê parçe dike, yê sedsalan parçe dike, yê ku ronahîyê dibîne
 diranê xwe diqirîçîne,
 Li lata şikestî binêre, li mirovê şikestî, li tîraja şikestî.

Naxwe ma yek tişt e ku em çavê xwe vekin jî, bigirin jî ?
 Raman kelehên nava me dişewitînin û dirûxînin, ji bo ku yekî din bilind bibe li
 şûna wan,
 Di nava pêtiyan û pirîskan de,
 Tovekî xeyalê yê qahfê serî biterikîne, mezin bibe û bibe dar,
 Ji bo bêjin lêvên li gotinê digerin.

Kevirên pîrozwer kişand kanîya mirov ya kevnar,
 Sedsalên kevirên li kanîya mirov civîyane, salên kevirên goran, deqeyên
 kevirên laşgiran
 Ji min re bêje, Sekoya, kevirê ku ji alî dema bê diran tê sîqalkirin, birçîtîya bê
 diran,
 Toza ku ji alî diranên ji sedsalan çêbûne tê hêran, sedsalên ji birçîtîyê çêbûne,
 Ji min re bêje kûzê jikestî yê di nav tozê de, ji min re bêje,
 Ma rohnî, ji bo mirov hestî di hestî bide çêbû, mirov di mirov, birçîtî di birçîtîyê
 de,
 Heta prîsk, qîrîn, gotin bipeke,
 Heta av biherike, heta dara fireh ya pel-lacîwerd bilind bibe?

Divê mirov bi çavê vekirî razê, bi destên xwe têkeve xeyalan,
 Xeyalên robarê li mexelê xwe digere, xeyalên roja cîhanên xwe xeyal dike,
 Divê mirov bi dengê bilind têkeve xeyalan, stranan bêje,

heta ku stran reh bidin, heta beşen, şax, teyrik, stêrkan bide,
 Divê mirov stranên bêje, heta çêbibe simbilê sor yê ji nû de çêbûnê, di nava yê
 radizê de,
 Ava jînê, kanîya em jê vedixun, ya me bi me dide naskirin, dide başkirin,
 Ya ji me re dibê ku çima em mirov in, ava di şevên bi tena serê xwe dipeyive,
 ava bi navê me gazî me dike,
 Kanîya peyvên dibê ez, tu, ew, em, heykelê baranê yê zînde li bin dara mezin,
 Ciyê me cînavên xweş lê digot, bi xwe zanîbûn, bi bawerîya navên xwe,
 Divê mirov bi beropaş de têkeve xeyalan, ber bi kanîyê, ber bi sedsalên bihurî
 sekanan bikişîne,
 Ji zarotîyê û wê de, ji destpêkê û wê de, ji avên mêrûnê û wê de,
 Divê meriv birûxîne dîwarên navbêna mirov û mirov, divê mirov perçan
 bigehîne hev,
 Ne cîhanên dijber in jîyan û mirin, em yek çiqilê ji cotek kulîlkên cêwî ne,
 Divê mirov wê gotina wenda bibîne, têkeve xeyalan ber bi hundir, ber bi derve
 de jî,
 Divê mirov deqên ku li rûyê şevê hatiye kutan ji hev bigerîne,
 li rûyê navrojê binêre, maskê wê biçirîne,
 Divê mirov di tava rojê de bê şuştin, fêkîyê şevê bixwe, nivîsên sitêran, çeman
 hîn bibe,
 Divê mirov di bîr bîne: bê xwînê çî digot, hîlbûn û dahatin, ax, beşen,
 divê mirov vegere xala ciyawazîyê,
 Ne hundirê wê, ne dervê wê, ne serê wê ne binê wê, xaçerêka hemû rêyên jê
 dest pê dike,
 Tîrêj, bi dengê avê re strana xwe dibê, çimkî av, bi dengê pelan re,
 Şeveq bi fêkîyan tije ye, şev roj di aştiyê de, bi hev re diherikin mîna çemekî
 bêliv,
 Şev û roj bi hev şa dibin mîna jin û mêrekî evîndarê hev bin,
 Mîna yek çemî bêdawî diherikin di bin kembera sedsalan re demsal û dîrok,
 Berbe navenda zînde ya serkanîyê, ji dawî û destpêkê wê de.

JI BÎRKIRIN

Bigire çavên xwe, wenda bike xwe di tarîyê de
 Di bin pelên sor yê pêlûyên çavên xwe de.

Di dengê dike vizînî werbe
 Di nava xelekên dengê dikeve
 Û di yê li dûrahîyan dengvedide
 Mîna şîpek bêziman,

Li ciyê ku dahol lêdidin

Xwe berde nava tarîyê,
 Di nava goştê xwe werbe,
 Di dilê xwe;
 Hestî, wê brûska mor,
 Bila biteyisîne çavên te, kor bike,
 Bila sînga xwe ya şîn rêbide ronîya êvarê
 Di nava kendav û newalên bi sî de.

Di xewa wê tarîya rohn de
 Şil bike tazîyê xwe;
 Kî zane bê kê danî delav
 Laşê te, wê tentena kefê ji bîrbike.
 Jîna bêdawî, xwe wenda bike
 Di bêdawîya kesaniya xwe de,
 Mîna dengizek digehê dengizek din
 Xwe ji bîrbike, min ji bîrbike.

Lêv, ramûsan, evîn, hertişt ji nû de diafire
 Bi wê bêmirina, wê ji bîrkirina tazî re:
 Keçikên şevê ne sitêrk.

LI DERNÎ JI EVÎNÊ JÎ WÊ DE

Hertişt bi me re destpêkir:
 Demê, qet kir
 Ya ji paşeroja min dirêjî pêşeroja min dibe
 Qetên zînde
 Mîna satorê li mar dikeve;
 Çirûsk diçirisan din,
 Lênerîna kor ya ziqmayî;
 Gotinên, tora ruh ya kun kunî;
 Navên me, şîyarkirina tiştên di navbêna min û te de
 Valahîya dîwaran tu borîzan nikare bihejîne.

Ne gelê ku xeyal û hêvîyê wî şikestî
 Ne gotinên nehişî ne kefên pêxemberî
 Ne hezkirina bi diran û naperûşkan, besî me ye.
 Ji xwe wêdetir,

Li sînorê navbêna hebûnê û pêdebûna li derekê,
Bangî me dike jîyanek ji jîyanê zîndetir.

Li derve bêhn vedide şev, xwe berdide,
Bi pelên xwe yên mezin û germ serxweş,
Bi neynikên bi hev re şer dikan:
Bi fêkî, naperûşk, çav, şax û gulîyan re.
Bi milên dibiriqîne,
Bi laşên di nava laşan ji xwe re rê vedikin.

Vekeve li vê perava vê kefê.
Mîna tu xwe berde, bê zanîn, li hemû delavê vê jîyanê;
Belav bibe, ey sipîtîya bîhn vedide,
Bihêle hisbikim perpitîna dilê te, hey stêra belavbûyî,
Ax tu çam, ax berbe perê şeveqê ve
Nanê ji mêzîne girantir tê,
Tu bêhnvedena xwîna navbêna vê demê
û demek din ya bêsinor.

JI BO WE

Ji bo we, xwîşk û birayên min yên mirov,
 Her tişt ji bo we;
 Şev jî ji bo we, roj jî;
 Bi rojê şewqa royê, bi şevê şewqa heyvê;
 Di heyveronê de pel;
 Di pelan de meraq;
 Di pelan de aqil;
 Di tava rojê de bêhejmar kesk;
 Zer jî ji bo we, pembe jî;
 Gehîştina can ya kefa dest,
 Germaya wî,
 Nermaya wî;
 Xweşîya di razanê de;
 Demxweşî ji bo we;
 Ji bo stûnên li sitargehê kil dibin;
 Navê rojan,
 Navê heyvan,
 Boyaxên beleman ji bo we;
 Ji bo we lingên namevan,
 Destê pîrot;
 Xwêdana ji enîyan diherike,
 Gulleyên li bereyan tîn xerckirin;
 Ji bo we goristan, kevirên goristanan,
 Zîndan, kelepçe, cezayê dardakirinê;
 Ji bo we;
 Her tişt ji bo.

KURDISTAN

OSMAN SEBRÎ

1905 Narincê, Kolik, Semsûr- 11 Cotmeh 1993 Berkevir

MERŞA AŞÎTÎYÊ

Xortê çak rabe zû me divê dilşadî,
 Serxwebûn, aşîtî, serbestî , azadî,
 Van tiştan her divê pîrr xebat, west û xwîn,
 Berî me sed hezar, sed hezar têda çûn,
 Koledar bûne har, wan divê ceng û şerr,
 Di vê rê pîrr didin dolara zêrrê zer,
 Agirê şerr dadan, Korîya bû dogeh,
 Tang û top qumbele xwîna wan dirêje,
 Ev hemî di reya dewlemendên çillek,
 Dimirin keç û kurr, mêr û jin lek bi lek,
 Mehêlin şerr bibe, aşîtî ol û jîn,
 Em bira tev hemî, bo çî ev qirr û kîn,
 Sor û gewr, reş û zer em yek in, tev bira,
 Hemîyan yek rê ye, yek raman, yek çira,
 Mesîhî, Musewi, Misilman hemdem in,
 Mecûsî, Ezdî tev kurrên Adem in,
 Me divê aşîtî naxwazin şerr û bend,
 Bimirin koledar şerrxwazên dewlemend,
 Her bijî aşîtî, aşîxwez bijîn,
 Serbilind, serfiraz her wekî baz bijîn.

DURÛ

Ho reha çepel .' tev grêk û xar,
 Ji ruçikên çak hemîyan bê par,
 Ola te qelsî, bawerî, derew,
 Dilê te qirêj, bes ziman derew,
 Ramanek ne rast bû rêberê te,
 Ji rûmet vala maye serê te,
 Naşî bibêjî, tu gotina rast,
 Dikarî bêjî: "Reş e rengê mast" .
 Dikî, dibêjî her tiştê kirêt,
 Xwe jê didî paş bê şerm û fihêt,
 Ji bo demekê têyî veşartin,
 Ji terra pîrr tişt têne spartin,
 Lê dawî a rast wek royê tê der,
 Ew dibî rûreş, her serî di ber,
 Hinga tê zanîn tu çi hêsanî,
 Ji dûr va meriv rengê sa nî,
 Zuka biqeşe her ji pêş me,
 Em bêhn teng dibin bi dîtina te,
 Rûyê te yê çil navên bibînin,
 Ji ber kirên te tev dil birînin,
 Sed hezar xwelî li nav çavê te,
 Ji hinda pirtir para bavê te,
 Ku li pê xwe hişt kurekî durû,
 Bi sermesarî cîhan berda çû.

NEWROZ

Newroz çiqas delalî
 Her dem û gav di balî,
 Her sal di vê çaxê da
 Bi kêf û lîz û govend
 Gul û kulîlk û çîçek
 Çem û cobar tijî tîn
 Berf li çiya dihele,
 Wekî çînên reşbelek
 Rûyê erdê ji rûkî,
 Nêrgiz, gupik û çîçek
 Di van rojên şîrin da
 Çi keç û xort û mindal
 Dikin cejna sê rojan
 Derdikevin ji malan
 Ew hildigirin digel xwe
 Hinek bi saz û sowet
 Cîh cîh li hev dicivin
 Hinek ji wan genimgûn
 Hinek ji wan çavreş in
 Gehîştina destê wan
 Li ber çem û çîmenan
 Direvin û dikenin
 Li ser gul û çîçekan
 Her dadinin û radibin
 Dema ji wan dîyan bin
 Dibe pîrçe-pîrqa wan
 Dawî di hev dibanin
 Hinek dibên dîlokan
 Bisk û zilfên zerîyan
 Li ser dêm û rûyên gewr,
 Dilê xortan ji evîn
 Bi nêhrîna zerîyan
 Kal û pîrên qerçimî
 Demên borî dibîrin
 Lê çi feyde, nayê dest
 Vedikujînî derdan,
 Tuyî cejna me kurdan
 Bîst û yekê Avdarê,
 Me digihînî beharê ,

Dibişkivin di baxan,
 Heta perav û şaxan
 Bes dimînin belekî,
 Dilgeş dikin gellekî.
 Giya dertê kesk û şîn,
 Ji her alî didin bîn,
 Welatê kurd ser û bin,
 Kal û pîr û bûk û jin,
 Bi xweşî û ken û bang,
 Bi xirroşme qîr û bang,
 Nan û den û sîranî,
 Hinek bi sergiranî,
 Keçên xweşik û dîlber
 Hinek jê çûrr û gulîzer,
 Kezî dirêj gewr û boz,
 Divê gelek daw û doz,
 Di nava bax û bostan,
 Cihan dibe gulistan
 Ew surperî weke hing,
 Tekra dikne vinge ving,
 Xortên çeleng û şapik
 Dibin çiman wek xezal .
 Vedigerin çend bi çend,
 Dibe dîlan û govend.
 Ji duzanê der tîn,
 Dipengizin, dehrin tîn,
 Tijî dibe, dike coş,
 Tev dibin gêj û serxoş,
 Her ew didin keseran,
 Dixwezînin dîlberan.
 Emrê çûyî carek din.
 Wekî gula çilmisî,
 Dilê xwe yê perritî
 Wê birîna bê derman
 Dijwarîyek mezin e
 Bizan gelek kirêt e,
 Hersê rojên cejna xwe
 Tev kêr û saz û sowet
 Divîya bû tişteki bêjim
 Zanîna min hinde bû
 Belgê wê dikevin bin,

Bi hezringa dax dîkin,
Bi xeyalan sax dîkin.
Qelsîya xwe bîrbirin,
Pirr jê xweştir e mirin,
Derbas dîkin bi başî,
Reqs û dîlan di xweştir,
Çend gotinan di newroz
Gelo cejna we pîroz.

ALA RENGÎN

Min divê her tu bilind bî
 Ala rengîn kesk û zer.
 Him xweşî him ceng û rûmet
 Tên zanîn ji sor û gewr
 Dûr, nêzîk ezê te hildim.
 Tu yî xemla banê min.
 Ger bi vê derman mirin bî
 Bo te gorî canê min!
 Sê salan bi te kêfxweş bûm,
 Agrî, Zîlan, Tendûrek,
 Li pêş suhna te bûne ax.
 Leşkerên Turk lek bi lek
 Dêrsîm û Sasun û Pijder
 Bo te xwînê dirêjin.
 Herçî xort in, herçî Kurd in
 Bo te lavjan dibêjin,
 Leşker im bot e ala min.
 Min divê gurmîn û şer
 Duwanzde mîlyon bûne pandî,
 Bo te Kurdên pir huner.

Osman Sebrî, 1936

BERÎ HATINA FIROKÊN KU BAJAR ŞEWITANDIN

Van zarokên di bin şeveqa leylankên vekirî bimirin heger
 Heger van dîwarên di bin hîva kevzeh bimirin
 Ji bo tehlîyê nekişine bi me, divê her tiştî binerd bike tu
 Bêdeng gorevan

Jibîrkinê daxwaz dîkin kulav û mêxik ji te
 Gava li mêrgên şil datanîn pinpinîk
 Ji bo mirîyan maçî bikin

Dîwarên dirûxin wê kî his bike gorevan
 Wê kî his bike qîrîna zarokên tîen eciqandin
 Naxwe ma qey tê şeveqê jî binerd bike
 Di gora mij û moranê de

Gava her tiştê di bin wê hîva kevzeh ya dûr bimirê
 Ji bo tahîyê nekişine bi me, divê her tiştî binerd bike tu
 Bêdeng gorevan

Zarokên genim bîhndidin ji bîr meke zinhar!
 Zinhar ji bîr meke dîwarên dîrok bîhndidin!
 Şeveqa bilûra birîndar bîhn dide ji bîr meke zinhar!

WELATÊ MIN KA EM BIÇIN

Rojekê xwe gihand welatê min azadî
Di rêçika sibehê destpêkir ji nû de
Kulîlkên hêvîyê hebûn di destê zarokan de
Di her simbilê ku taqetek veşartî şîyar dibû
Min bi destan girt û meşîya welatê min yê bi jorketî.

Ji bo te ez strana pêşerojê qîrîyam
Çîrokên herî berketî min ji bo te gorî kir
Ji bo tu bibîne min pêşkêş kir çavên xwe
Mirovên teze yên ciwan can dan ji bo te
Wê berxwedariya pîrozwer bû ya alê bir
Ji çîyan hatin bi jorketin berbi pêşerojê.
Bîranîna navê te mîna jîyanê bû
Bîranînek ji xeman, ji êşan, ji îşkencan
Di dozek bilind ya ku têgehîştinan zêde dike
Bi her kenî re berxwedariya min bisûn.

Tu xeta ku lê rojhilat şîyar dibin
Şervanên ku ji şevên bi jan diweste
Evîn e tu, bi jorketîye tu, tu welatê min e
Berxwedana taqeta min ya li hember pênûsên firotîye tu
Tu xof e ji caşan re, tu têkçûn e ji zordariyê re
Bi navê te gumreh dibe serhildan.

ŞÎLÎ

PABLO NERUDA

1904 Parral– 1973 Santiago

HIN TIŞTAN EŞKERE DIKIM

Hûn`ê bipirsin: leylaq li ku ne kanî?
 Metafizîka bi pelên batînokan li ku ye?
 Barana ji gotinên te re qunên hûrik vedike
 Û wan direşîne li ku ye?
 Çivîk li ku ne kanî?

Ez`ê her tiştî bêjim.

Dervî bajêr dijîyam,
 Dervî Madrîd`ê, bi naqosan re,
 Bi saetan re, bi daran re.

Ji wê dera dihat dîtin
 Rûyê Kastîlya ê zuhabûbû
 Mîna okyanûsek ji çerm.

Ji mala min re digotin mala kulîlkan,
 Çimkî di dîwarê wê re
 Derzîlokan didan der
 Malek delal bû
 Bi sehên xwe, bi zarokên xwe.

Hat bîra te Raul?
 Refael hat bîra te?
 Hat bîra te Federîco?

Di binê erdê,
 Hat bîra te, di şaneşînên wê malê
 Tava Hezîranê devê wê tije kulîlk dikir
 Birayê min, birayê min!

Her tişt,
 Wan awazên stûr, xwêya dezgehan,
 Firneya ku nanê hilatî derdixist
 Ê bi heykelê xwe bazara Arguelles
 Te di got qey hibirdankek zuhabûyî bû di nav xapînokan de:
 Rûn diherikî kevçîyan,
 Terpîna lîngan û destan ya kûr
 Mezin dibû li kuçan,
 Metre, lître, bîngeha pîvana jîyanê,
 Komê masîyan, kîremîtên bi roja xwe ya sar
 Ku baperwane jî dida behitandin,
 Tenikî û sipîtîya kartolan ya harbûyî,
 Pêl bi pêl firingî digindirîn dengizê.
 Sibeyekê vana tev vêketin
 Ji bo daqurtîne hemû jîndaran sibeyekê
 Ji erdê pijiqî
 Agirê şahîyan,
 Çek hebû êdî,
 Êdî barûd hebû,
 Xwîn hebû êdî.

Bi firokên xwe keleş hatin,
 Bi gustîlên xwe, bi xanimên xwe keleş
 Bi keşîşên xwe yê reş ku teqdîs belav dikirin
 Keleş hatin jî perê ezmana ji bo zarokan bikujin,
 Xwîna zarokan herikî li kuçan
 Ripîrast xwîna zarokan herikî.

Wawîkên ku wawîk jî ji wan dinefirin,
 Kevirên ku devîyên hişk jî tif wan dikir,
 Marên ku mar jî didan xelandin!

Gava rû bi rû hatim bi vana re
 Min xwîna Îspanya dît,
 Hildibû
 Ji bo we bifetisîne di pêlek şeref û kêran de!

Generalên xayin:

Mala min ya mirî bibînin,
 Binêrin li Îspanya`ya tar û mar:
 Madenê helîyayî diherike ji her malê
 Di şûna kulîlkan de,
 Ji her korta Îspanya
 Îspanya bilind dibe,
 Ji her zarokê mirî tivingek bel dibe,
 Tivingek ku dibîne,
 Gulle çêdibin ji her kuştinê,
 Wan gulleyana rojek ji rojan
 Wê ji duwanzdan de li dilê we keve

Hûnê bipirsin: helbesta wî çima
 Xeyalan nabêje, pelan
 Û çiyayên agirîn yên mezin yên bav û kalên wî
 Werin bibînin xwîna li kuçan.
 Werin bibînin
 Xwîna li kuçan.
 Werin bibînin xwînê
 Li kuçan.

DI DIL DE JI ÎSPANYA

Birano pêş de
 Pêş de di erdên ajotî re
 Di nav rezan re pêş de
 Kevirên sar bicûn
 Di şeva zuha de pêş de
 Di şeva bi niqre û ya bê xewn û bi pestîn
 Silav silav bidin pey, ji dengê zivistanê tûjtir
 Ji pêlûya çav hesgîrtir
 Ji brûskê ewletir
 Mîna elmasê lezgîn tam
 Mîna ava erdên naverast ya bi tehlî şervan
 Li gorî şerabê û kulîlkê
 Li gorî dilê erdê yê lefandî
 Li gorî kokên hemû pelan
 Li gorî berên erdê yê bi bîhnên bêhejmar
 Silav leşkero, şûvên sor, nefela hişk
 Silav gelên ketiye ber pêtiyên brûskê
 Silav silav silav
 Pêşde pêşde pêşde
 Li madenan, li goristanan, dilbijîna mirinê ya tirsehêz
 Berî vemirîna terora xayinan
 Gelê bi bandor dil û tufeng
 Tufeng û dil pêşde

Wênekêşno, madenkirno, karmendno, rêhesinkirno
 Birayên komirê û kevir
 Bav û kalên mîrku
 Cejnên şadiya daristanên windakirî, pêşde
 Cengdarno, serdarno, çawîşno, qomîserên sîyasî
 Pîlotên gel û yên di şevê de şer dikin
 Yên di dengizê de şer dikin pêşde
 Li pêşiya we tiştêk nîn e ji xeynî zincîrek mirî
 Hîna nîn e tiştêkî din ji xeynî çalek masîyên genî
 Tiştêkî din nîn e hîna li vira ji xeynî mirîyên can didin
 Avzêlek sawêr ya ji nêma û xwînê hey e
 Nîn e dijmin, Îspanya pêş de
 Pêş de naqosên gel
 Welatê fêkîyan
 Pêş de direfşa geniman

Pêş de sertîpên agir
Li çiyê û di şeveqa îsota tûj hilgirtî
Di cenga li ser pêlê û li mêrgê
Hûn zincîrek nayê qetandin hildigrin
Û zayînek bi berdewamî

Di vê demajoyê de
Ji bo li bendî serketina madenî bimîne
Koka kûr û çeleng bêdeng bilind dibe
Her pergal, her tekerê sor
Her destikê xîzarê, her hesinê hewcar
Her tiştê ji axê tê kişandin û derxistin
Her lertzîna xwînê dide ser şopa te
Ey artêşa gel..

LÎWAYA NAVNETEWÎ* YA KETÎNA MADRÎDÊ

Di sibehek heyvekê ji heyvên sar
 Di sibehek heyvek azarde bi herî û dûmanê qirêj bûye
 Heyvek ji çongên xwe û berjêr de nîn e
 Rojên xemgîn yên bi gemaro û bêhêvîyê tije
 Li seranserî mala min û camên şil dihat hiskirin
 Dengên wawîkên Efrîqa
 Yên bi çek û diranên xwe yê bi xwîn dizûrîyan

Wê demê

Ji dêvla hêvîyê tenê me barûd xeyal dikir
 Gava me raman dikir ku gerdûn bi kesên har
 Bi dêwên çavbirçî tije ye

Wê demê

Bi
 Qelaştina mija Madrîd`ê ya sar
 Di mijên şeveqê
 Bi van çavên xwe min dît, bi vî dilê xwe
 Min dît hatina neferên mêrxas
 Qolên tenik, dijwar, leheng, agirmend û ji kevir

Kêlîyek bi şîn bû wê gavê
 Tişteki tirsehêz bû, tirsehêz
 Tirsehêz bû, mîna komirek zînde bizê
 Zayina jînê ya tunebûnekê
 Û mirîyên Îspanyolî hene
 Tehltir û notir in ji mirîyên din
 Di ser zevîyan re difirin, heta bi genim
 bi rûmet bibin

Xwîna mirovan ya qurifî li kuçan
 Têvlî ava ji dilê malên hilşiyayî diherike, dibe
 Hestîyên zarokan yên hûrhûrî bûne
 Bêdengîya dilşikên ya di şîna dîyan
 Dîsa nema vedibe çavê wan yê hatîye girtin, bêgunehên
 dest û mil girêdayî
 Mîna xem û wendabûnê bûn, mîna bexçakî hatibû tifikirin
 Yên cardin zindî nebin, bawerî û kulîlkên mirî bûn

Hevalno

Piştire

Min we dît

Hîn jî niha bi serbilindî dinêre bîbokên çavê min

Seranserî sibeyek bi mij ku layiqî enîya başnîjad ya

Kastîlê

Bêdeng, hêmin û tebût

Di hilatina rojê de hûn mîna naqosekî bûn

Bi giranî û çavên xwe yên şîn hûn ji derên dûr

Dihatin

Ji niştîmana xwe, ji welatên xwe yên winda, ji xewnên xwe

Hûn bi çekan û bi xwînsêrînîyek şewitî hatin

Ji bo parastina vî bajarê Spanya

Azadîya li vî bajarî hatiye dîlkin

Dibe bikeve û bibe xwarin ji teban re

Birano ji niha û pêde

Dilpaqijîya we, taqeta we û serpêhatîya we ya bilind

Bila zanibin zarok, bila jin û mêr zanibin, bila kal û pîr zanibin

Bila bigehê herkesê bêhêvî maye, li jêr

Yên di madenan ku di dûmana zacê de diqedin,

Ji pêlingên nemirovîya koletiyê,

Loma bila hemû stêr, loma bila

Hemû simbilên Kastîl`ê û cîhanê binivîse

Navên we yên mîna darek berû xurt û gerdûnî

Û şerên we û serketinên we yên bi jan.

Û ji axê

Bi fedakarîya we çê bû

Baweriyên winda ji nû de,

Li rûyê erdê ewlekarî, dilê kuta bûye,

Di nava bereket, başnîjadî û miriyên we re

Wek di nava rojê ji latên hişk yên bi xwîn

Wî robarê ewreng bi kevokên ji pola û bi hêvî diherike.

*Lîwaya Navnetewî (International Brigade); di şerê Spanya yê hundirî de,

hêzeke ji bo alîkarîya komarparêzên Spanyolî hatibû damezirandin. Ev hêza, ji

canfedayên welatên cûr bi cûr ava bûbû.

HER TIM

Vê meydanê hezar salî bicûn jî pê
Nikarin paqij bikin xwîna ji wan rijîyayî li vira.

Bi hezaran deng vê bêdengîyê
Behitî bihêlin jî
Wê kata hûn ketin
Nade jibîrkin
Di meydanê û di nav keviran re baran
Belkî kare bifetisîne baran kevirên meydanê
Lê nikare vemrîne navên we yên bi pêtî

Bi baskên reş bi hezaran şev wê bikevin vira
Lê wê paqij neke roja ji alî van miriyan tê hêvîkirin

Gelek gelên ku li vê dunya mezin wê roja hêvî dikin
Roja janên dawîn.

Di roja dadmendîyê ku bi şer hat destxistin
Û hûn, birayên di şer de ketin, hûn
Bi bêdengîya xwe,
Di wê roja bi qudret hûn`ê bi me re bin
Di wî şerê bêdawî, mîna wê roja bêdawî.

STRANA GENIM

Gel im ez, yê nayê hejmar bi tiliyan
 Di dengê min de hêzek ronak hey e
 Bi kêrî qamdana di tarîyê
 Xerakirina bêdengîyê tê

Mirî, mêrxas, sî û qeşa, çi hebe
 Dibe tov ji nû de
 Ê gel, di bin axê de
 Dibe tov li derekê
 Genim çawa zîl bide
 Derê ser rûyê erdê
 Bi destên xwe yên sor û delal
 Kun dike bêdengîyê mîna xilçekî

Em gel in, ji nû de çêdibin ji mirinan.

YÊN NEYAR

Hatin bi tivingên xwe yên tije barûd,
 Fermata teqandinê dan bi dilhişkî,
 Li vira rastî gelekî sitran digotin hatin,
 Gelekî bi hezkirin û bi evîna vatiniyê bûbû yek,
 Û keça ziravik tevî ala xwe ket,
 Û li rex wê ket
 Xortê ciwan yê dibişirî,
 Di hundir kerb û janê de dît
 Tirsra gel ketina mirîyan
 Lê li vira
 Vî cîyê ku mirî lê ketin
 Ketin erdê al ji bo bi xwînê bîn şuştin
 Û ji nû de hatin hildan berbi rûyê kujeran de

Ji bo van mirîyan, ji bo mirîyên me,
 Dixwazim heyfê hilînim.
 Ji yê ku welat di xwînê dan,
 Dixwazim heyfê hilînim.
 Ji celatê ku vê fermata mirinê da
 Dixwazim heyfê hilînim.
 Ji xayinê ku bi sûcî werê bilind bûye
 Dixwazim heyfê hilînim.
 Ji yê fermata vî şerê mirinê daye
 Dixwazim heyfê hilînim.
 Ji yê vî sûcî diparêzin
 Dixwazim heyfê hilînim.

Ez naxwazim ew destên xwe, yê xwîna me mêtiye
 dirêjî min bikin.
 Dixwazim heyfê hilînim.
 Naxwazim ew li mala xwe ewle rûnên
 Yan jî wek balyoz bibînim,
 Dixwazim li vir bibînim wan, li vê qadê,
 Li vê dera, ku hatiye darizandin.

Dixwazim heyfê hilînim.

FRANSA

PAUL ELUARD

14 Ilon 1895 Saint-Denis – 18 Mijdar 1952 Parîs

AZADÎ

Li defterên dibistanê
 Li masa xwe li daran
 Li xîzan li berfan
 Dinivîsim navê te

Li pelên xwendî
 Li rupelên sipî-boz
 Kevir, xwîn, kaxet an xwelî
 Dinivîsim navê te

Li wêneyên zêravî
 Li topan tufengan
 Li tacên keyxanan
 Dinivîsim navê te

Li rêlan û çolan
 Li hêlînan, li sosinan
 Li bîranînên zarotîya xwe
 Dinivîsim navê te

Li şevên ecêb xweş
 Li nanê gewr yê rojan
 Li demsalên bi dergîstî
 Dinivîsim navê te

Li ezmanê belek
 Li birka bi efnika royê
 Li golên heyva zêndî
 Dinivîsim navê te

Li zevîyan û asoyê
 Li baskên teyran
 Li aşê sîyan
 Dinivîsim navê te

Li her bêhnvedana şeveqê
 Li dengizê, li keştîyan
 Li ser çîyayê asê
 Dinivîsim navê te

Li kevza ewran
 Li xwêdana bahozê
 Li rerşêşka barana dexezar
 Dinivîsim navê te

Li kêsimên dibiriqîne
 Li zengilên rengan
 Li rastîya xwanê
 Dinivîsim navê te

Li şiverîyên şiyar bûne
 Li rêyên dirêj dibin
 Li qadên xuroş dibin
 Dinivîsim navê te

Li lempa vêketî
 Li lempa vemirî
 Li odayên tenişt hev
 Dinivîsim navê te

Li fêkîyên du parî
 Li oda xwe û li neynikê
 Li nivîna xwe ya şelte
 Dinivîsim navê te

Li sehê xwe yê xure
 Li guhên wî yê bel
 Li lepûşkên wî yê lawaz
 Dinivîsim navê te

Li şêmûga derîyê xwe
 Li firax û folên xwe
 Li pêtiyên tifika xwe
 Dinivîsim navê te

Li her canê tê pêşkêşkirin
 Li enîya heval û hogiran
 Li her destê dirêj dibe
 Dinivîsim navê te

Li camên behitî
 Li lêvên giramgir
 Li ser bêdengîyê
 Dinivîsim navê te

Li stargehên rûxandî
 Li fanosên vemirî
 Li dîwarên azardilîya xwe
 Dinivîsim navê te

Li nebûnek bêdaxwaz
 Li tenêtîya şilfîtazi
 Li pêlika mirinê
 Dinivîsim navê te

Li xweşîya rindbûyî
 Li tahlûka nemayî
 Li hevîya bêbîranîn
 Dinivîsim navê te

Û bi hêza gotinek bi tenê
 Vedigerim jîyanê
 Ji bo te çêbûme
 Ji bo gazî te bikim

GABRIEL PERI*

Mirovek mir
 Tiştêkî wî nebû xwe pê biparêze
 Ji xeynî milên wî yên li jîyanê vebûyî
 Mirovek mir
 Nebû rêya wî ya pê de biçê
 Ji xeynî rêya diçe aşitîyê

Mirovek mir belê
 Didome hîna şerê wî
 Li hember mirinê li hember jibîrkinê

Çimkî me jî xwest
 Tiştên wî dixwest
 Aniha jî em dixwazin
 Û em dibêjin ku
 Bila kamiranî biçirise
 Di hundir çavan de, di hundir dilan de
 Bila dadmendî biçirise li rûkê erdê

Tu zane gotin hene, mirov didin jîyandin
 Gotinên paqij delal zela
 Gotina germîyê, mînak gotina ewlekarîyê
 Gotina azadîyê, dadmendîyê, evînê
 Mînak gotina zarok, gotina nazikîyê
 Hinek navên kulîlk û fêkîyan
 Gotina mêrxasîyê, gotina xebatê
 Gotina xûşk û bira, gotina heval
 Û navê hinek welatan, gundan
 Navê hinek jinan, hogiran

Perî yê me jî yek ji wan e
 Perî mir, di rêya tiştên me didin jîyandin
 Kunkunî bû sînga wî
 Lê me wî çêtir nas kir
 Me dît ku hêvî dijî
 Sipîsax

* Nivîskarê Fransî û mirovê dewletê (1902-1941). Li hember dagîrîya Alman, tevî Teverga Berxwedana Welatperwer bû. Ji alî Gestapo hat girtin û kuştin.

RONAHÎ

Tu demê bi tûmî ne tarî ye şev
Li ser xwe ceribandîye min
Guh bide, guhdar be
Li dû her tengasîyê paceyek vekirî hey e
Paceyek ronî
Tiştêkî bê xeyalkirin hey e
Daxwaza bête cîh
Birçîbûna bête têrkirin
Dilekî camêr
Destekî vekirî ku dirêj bûye
Çavên zînde, zînde dinerin hey e
Jîyanek hey e, jîyan
Ji parvekirinê re amade

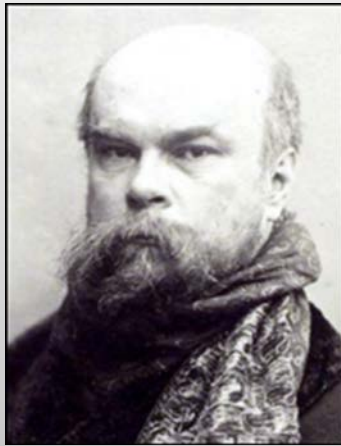
XÛŞKÊN HÊVÎYÎ

Hey jinên wêrek hey xûşkên hêvîyê
 We got kevir biqelişe em`ê bihevgehînin
 Evînê û qencîyê li hember mirinê

Hey xûşkên min yên sax manin sipîsax
 We got ne xema me ye mirin
 Divê jîyan bidome

Vay ew roj hat û tê
 Hey xûşkên min yên pîroz
 Vay ew roja li vira
 Ma Şer çî ye xizanî çî ye
 Wê kulavek bê kişandin ser hemû xeman
 Kulavek bû û çû
 Wê rojê tevê mirovan mistdan hey xûşkino
 Wê rojê tevê mirovan hezkirin heq kirin

FRANSA

PAUL VERLAINE

30 Adar 1844 Metz (Moselle) – 08 Rêbendan 1896 Parîs

EZMAN WERÊ ŞÎN

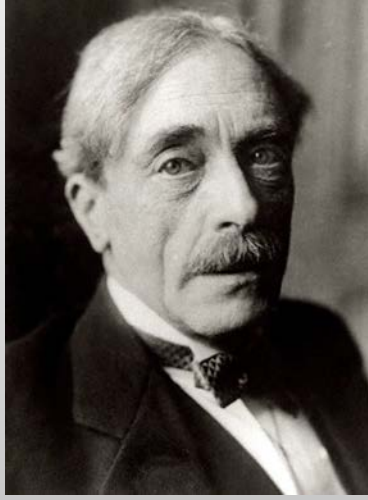
Ezman werê şîn, werê bêliv
 Li ser banîyan
 Bira şaxek şîn kil bibe, bilive
 Li ser banîyan

Vediciniqîne rûyê ezman bi carekê
 Naqosek dike çinge çing.
 Çivîkek li ser wê darê dixwîne;
 Strana xwe dibê.

Vaye jîyan! Çavê xwe veke bibîne;
 Binêre çiqas xwerist e.
 Gurrîna her roj ya aram
 Ji bajêr tê.

Hey lê tu ku hertim digirî,
 Tu li çongê xwe dixê;
 Were bibê ji min re te çi kir,
 Te çi kir bi ciwanîya xwe?

FRANSA

PAUL VALÉRY

30 Cotmeh 1871 Sete - 20 Tirmeh 1945

DARISTANA DOST

Em tiştên pak hizirîn, pîrûpak;
 Seranserê rêyên dirêj, bi hevre;
 Destên me di hev de, li rex hev, bê deng;
 Li dora me kulîlkên tarî.

Tikîtenê, li çolê, di şeva kesk de;
 Em dimeşîyan, mîna dergîstîyan;
 Li ezman heyv, mêmakî di çirokê de;
 Me par kir, wê mêwa efsûnî;

Û em mirin li ser kevzan,
 Dûr, tenê, bi wê nalîna,
 Li bin sîyên wê daristana dost.

Piştî li ezman, bi nûran pêçayî,
 Min te dît, çavê min tijî hêstir,
 Havrêya min yara bêdeng.

KURDISTAN

PÎREMÊRD-TEWFÎQ MAHMÛD HEMZE

1868 Gwêje, Silêmanî-15 Pûşper 1959 Silêmanî

NEVROZ (Sorani)

Em rojî salî taze ye, Newroze hatewe
 Cejnêkî konî Kurde, be xoşî û behatewe
 Çend sal, gulî hîway ême, pê pest bû, ta ku par
 Her xwênî lawekan bû, gulî alî newbehar
 Ew renge sûre bû, ke le asoy bilindî kurd
 Mijdey beyanî, bû gelî dûr û nizîk ebird
 Newroz bû, agirêkî wehay xiste cergewe
 Lawan be 'eşq eçûn, be berew pîrî mergewe
 Ewa rojhelat, le bendenî berzî wilatewe
 Xwênî şehîde, be rengî şefeq şewq edatewe
 Ta êste, rûy nedawe, le tarîxî milleta
 Qelxanî gulle, singî kîçan bê, le helmata
 Pêy nawê bo şehîdî weten, şîwen û girîn
 Namirin ewane, wa le dilî milleta ejîn

NEVROZ (Kurmancî)

Eva roja sala taze ye, Newroz hatîye
 Cejna kevne kurd e bi xweşî hatîye
 Çend sal e, gula hêvîya me, pê eciqî, heta par
 Her xûna lawan bû gula ala nû bihar
 Ew rengê sor bû ku li asoyê bilindî kurd
 Mizgîna sibehê bo gelê dûr û nêzik bir

Newroz bû, agrekî weha xiste nav dilan
 Lawan bi eşq diçûn berbe pîrê merge
 Wa roj hilat li bedena berze welat
 Xûna şehîd e, bi rengê şeveqê şewq vedaye
 Heta niha rû nedaye li tarîxa miletan de
 Mertalên gullan sîngê keçan be hember êrîşan
 Dûv şehîdê weten navê şîn û girîn
 Nemirin ew, wa li dilê miletan de dijîn.

ŞEHÎD HATIN

Hatin şehîdêd bi cilê sore xûnin,
 Dayka weten, de rabe, silava wan hilîn,
 Şêx Qadire li pêşê û ser qaflê ewan,
 Çiqas ciwan e, xûn û rîşî spî, pîr û nûciwan,
 Seyrî van ke, hemû kurdê sef şekîn,
 Canê xwe pêşkêş kirin û gotin: bijî weten,
 Qurbana te berêze, ku xem li ber nebe,
 Bo me mirdine, eger azadî ser nebe,
 Megrî, menale, ku bi xefet dilşkest nebin,
 Hinekî li cem te bimîne ber bihuşt herin,
 Ez wa dixwezim, ku heşir bigrim, xûn berkeve,
 Bi eşqa milet, bi kizîn û sozîna cergeva,
 Ew agrê ji dilê min ber be, kefen nakim,
 Heta dijmin neke zoxal, şert be pif nakim.

TENÊ DILSOZÎ

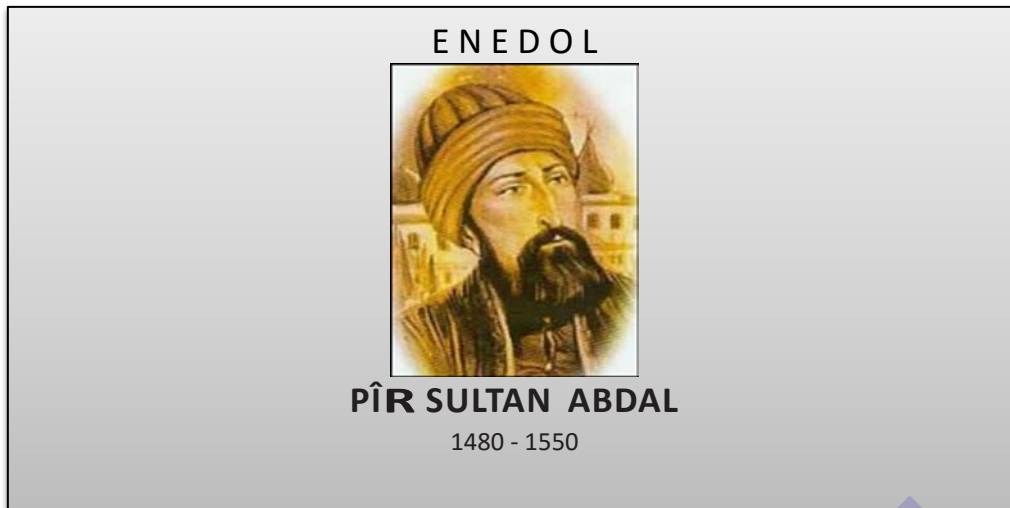
Rengê zengê putê siruştî,
 Qalibê min î kurdî têda riştî,
 Heta bimirim wê bimîne,
 Ku wusa ne, wê çi bê serê min,
 Belê, her kurdim, kurdê ser çil,
 Pejarê hejar kirme jêr gil,
 Herze girêkim li ser yalê,
 Serî datînim ser berd bi dev nalê,
 Dibînim her çi bange, ez dikevimê,
 Devê min girtî bo hevdemî,
 Eva qewma mîna peza bê ziman,
 Dû her kesî ket, ne birne nav wan,
 Bi hurî û şûr dest nayê hildanê

Bo goşt serê pez nayê birînê,
 Nika destek peyda bû, xeybûn,
 Dengê wan heye, rengê wan nabînin,
 Ketne xola bilind perwazî,
 Bi rîşîyê baba ketne nav bazî,
 Bi baskê xeyal û bi belaf û kezaf
 Em hilfirîn ser banê qaf
 Em li axa Îraqê da dijîn,
 Çawan em bo hello jê der biçin,

Îraq zûda hatîye xulqandin,
 Toxmê du qewman tê da hatîye çandin,
 Çawan tê da here rîya bîgana,
 Bikeve nav van cî û mikana.

BESTEKA KURDÎ

Wa beyanê gizînga tavê derket,
 Nema şevê bi tîrêja rojê ser ket,
 Xunçegul xwe xuyan kir li dara,
 Bilbilî jî şêwra xwe kir nav gulzara,
 Lale taraye, li ber perê çîyan,
 Hênika can e bayê leylexan,
 Dema êvarê sîbera baxan,
 Xweş e bo yarê bayê ser şeher,
 Ev tirana gul û milê can e,
 Bê te li cem min jîna zindan e,
 Cejn û şaya min hergav girî ne,
 Ez û bilbil cote zar û hejar,
 Hînî hesra me, gulala dewrim,
 Wa ji daxa te bêwefa bimirim,
 Çaverîya min ke, wa tîm ser qebrê,
 Bi hêwa te zêndî bibim du carê..

VEBIN ZÎNDAN

Xizir Paşa me li sêdarê xist
Jêkir milên min li tawigê xist
Hezkirên ku bihîstin her xwîn girîyan
Vebin zîndan em herin dergahê pîr

Deriyê kelê ji kevir û hesin
Kêlekên min riziyan ji şilî û baranê
Kesî min nîne ku delal bidim bangkirin
Vebin zîndan em herin dergahê pîr

Deriyê kelê ji kevir rê nade
Paceya wê li Şahê bilind nanere
Bi mirina min tenê cîhan narûxe
Vebin zîndan em herin dergahê pîr

Dertêmin dinerim ji serê kelê
Momin û musulm diherin karê xwe
Tenê ez ketime tatoleka canê xwe
Vebin zîndan em herin dergahê pîr

Ez Pîr Sultan Abdal im hey Xizir paşa
Çarenûs çi be tê serê mirovê dijî
Te min hesret hîşt ji qewm û bira
Vebin zîndan em herin dergahê pîr

KURDISTAN

(HECÎ) QADIR KOYÎ

1815 Qoreqeracda, Koyê-1892 Îstanbul

HETA KU LI HEV NEYÊN QEBÎLÊ KURDA

Heta li hev neyên qebîlê kurdan,
 Her wê ewha bibin xirabe mal ,
 Hemû dinya mezin û biçûk,
 Xemîlîye bi milk ke wek bûk,
 Yek berg in, yek ziman û yek reng,
 Bê xeybet û bê eyb û ar û bê deng,
 Dinya bi tiran dixun û didin,
 Her çi meremê wan e, dîkin,
 Her kurd in, tenê bi pakî merd in.
 Pamalî zeman e, mexsusî kurd in.
 Her mane bê deng û mezlûm,
 Mîna erdê xerabe zarê mesûm.
 Ger bahsê vê dipirsî kîjan e,
 Şertek e ku bû, hemû temane.
 Ew şert e bi kullî îtfaq e,
 Ger Mereş û Wanê, ger Iraq e,
 Qesrek e awaxî ew îtfaq e,
 Ger wa ne be, her bi taqe.
 Sed şêx û mela û mîr û xanî,
 Bo lezeta îş û zindeganî,
 Li vî alî wan, bi hîlebazî,
 Li wî alî wan, bi teqlebazî,
 Qir kirin hemû li welat da,
 Heta milk û re`ya fewta

Çi te kir, wan ne kird,
Xema wan nî bû ku mirin hemû kurd.

TU WERE HÎNÎ FEN BE

Tu were hînî fen be, çî te li wî ye,
Gawur e, Hind e yaxût Cihû ye,
Di vê esra dirîxda,
Şûrê min qelemteraş e,
Û kalanê min qelemdan e.
Hesinê sar bi fû nerm nabe,
Bi tirane jî hemam germ nabe,
Eger karekî nekin li vê navê bi zû,
Tu yê wextekî bibînî welat ji dest çû.
Merg û jîn wek sîber û tav in,
Awa baqî bimînin, her bi tav in
Çimkî çî li dara dinê ye,
Tê û diçe, hemû wek ba ye,
Sed şahînşa û padîşah mirdin,
Seyr ke, kurdê me her Kurd in.
Her ji Cafî heta bi Goranî,
Hesreta min her ew e li dinê da
Hacî wê bimre, nagîje dewra wan da,
Çi menşûr û gire-girê kurdî,
Çi bi nazamî û kitêbê hurdî,
Sadî heyama xwe mabû pê nanî,
Wek min bû gerok û bê xanî,
Nika xelq ji hesretê dimirin,
Beytên wî bi zêr û zîv dikirin,
Axirê rojekê jî wê bê û ehdî,
Xefetê bo min bixûnin weku Sadî.

HER KURD E QISA BAVÊ XWE NIZANE

Ger kurdek qisa bavê xwe nizane,
 Muheq dayka wî hêz e û bavê wî nizan e,
 Were, bo te bikim bahsa nîhayet
 Tifin xweş e, ger tu çakî bizanî,
 Salahedîn û Nûredînê kurdî,
 Ezîzanê Cizîr û Mûş û Wanî,
 Mihelhel şerda şêrê Deysemî şêr,
 Qubad û baz û mîrê Erdelan,
 Evîn pakê wan kurd in nihayet,
 Ji ber bêdefterî wunda bûn û Xanî,
 Kitêb, defter û tarîx û kaxez
 Ger bi kurdî bihata nivisandin bi zemanî,
 Mela û zana û mîr û padşayê me,
 Heta mahşer dema nav û niştîmanî.

HER KURD E LI NAV HEMU MILET

Her kurd e li nav hemû millet
 Bê behr e ji xwendin û kîtabet,
 Bîgane ji tercima zimanî,
 Esrarê kitêbê xelqê dizanî.
 Yekser alim, mezin û çûk,
 Nexwendine qet du herfê kurdî,
 Ustadê xetên ji van her sêyan e,
 Wek gund zimanê xwe nizane,
 Mumkîn e der here ji binçengî,
 Heta reqem û Xeta Frengî,
 Bo çi kifrê bi zimanê me nûsîn?
 Miletê bê kitêb û bê nûsîn
 Xeyrî kurdan tune li rû zemîn.
 Qazî, nesir û muftiyên nîzam,
 Wê ta bigehên ta medres û alim
 Bo nesîheyê zimanê kurdan e,
 Şîerên min delîl û birhan e.

HAKIM Û MIRÊN KURDISTANÊ

Hakim û mîrên Kurdistanê
Her ji Botan heta Baban,
Yek bi yek hafizê şerîyetê bûn,
Seyda û şêxê qewm û millet bûn,
Seyda û şêx ji tirsan wan
Ew ku mirin, rê ketî ber wan,
Seyr ke çawan bûne pûş û agir û neft,
Yek li vî alî rû dike ber bi Ecem,
Yê din li wî alî dibine dijminê hev.
Ka axa Cizîr û Botan,
Ka welatê Kurdistan?
Ka ew dema kurd azad û serxwebûn?
Siltanê milk û millet û xudanê çî û erfana bûn

DADÊ

Buhara jiyîna min bê te payîz e, dadê!
Bo min dîyarê cenet bê te faiz e, dadê
Çêlkewa lingsikestî li pê hevalên xwe ma
Çêlkew ez bim û negrîm ma qey caiz e, dadê!

Dadê, pir kûr menal, te ceger li min ne hişt,
Dewsa ken û lorînê, ah û zarîna xwe hişt
Girîn tirsê dide min, xerab dîke sîng û pişt,
Êdin xwîn, kême dizên kanî û karêzê, dadê.

Her çend pot û pertalên ji ber xanûmanan man,
Gelek qenc girê bide li birînên xwe eman!
Bijîşkên me çêdikin ji bo derdê te derman,
Hinek ji wan Sekban in, hin jî Nafîz e dadê!

Daw ne ma me maçkir, paqij ne paqij be dest
Her kê ev halê me dît gotin "parsekî ye, geşt",
De wer ji ber vî derdî me be perîşan û mest,
Ne 'eqil ma, ne şîûr, ne jî hafîze, dadê!

Xwarin, vexwarin tune, hebe jî me sond xwarî,
Parîyek bi hêsanî di qirika me narî,
Dîtina te miyeser meke xudayê barî,
Gav û demên me hemî, rojî ... pehrîz e, dadê!

Ji ber kêmaniyên xwe, li cem te şermisar in
 Tenê tu kûr menal e, em ji te hêvîdar in,
 Ji çavên me yên melûl hêstirên xwîn dibarin,
 Jana zirav tov meke, eman! Pakîze dadê

DI ŞOREZAREKÊ DA

Ez û hevalekî xwe li ser rêkê da dimeşîn,
 Em ji kêra hatine, kuda diçin dipirsin,
 Ji halê xwe dizanim em rêwînin qedîm in.
 Çiqas zeman dibore, xwe bê mal dibînin,
 Sol di lingê me neman, peritîne cilê me,
 Neynûkên me dirêj in, bûne gulî porê me,
 Tenê tiştê bi mera ku wekî berê mane ,
 Keşkul û gopalên di me, ewan bi mera wefa ne,
 Histiriyên çavbeloq carna diket lingê me,
 Êşa di van mîratan davêt ta ser dilê me,
 Gava dibû zivistan diricifî canê tazî,
 Ku havînan germ dihat bêfêde bike gazî,
 Hêdî -Hêdî canê me qeşm û qetîş derdixê,
 Ber afatan hîn dibin, bivê nevê xwe bi xwe,
 Bi vî halî em diçin bi aqilê xwe bi şîûr,
 Ev rêya me bê dawî, pêva diçû dûr bi dûr ,
 Rojek dîsan ji rojan qet hal di me ne bû,
 Ne gund û ne gundîyek, ew cîh pêda tenha bû,
 Çima şunda hinek deng hate ji nagihanî,
 Lê bala xwe didimê ew deng pir kûr dinalî,
 Min dil kir ku bibêjim: Mêze bike bê kî ye hevalo,
 Meger ew jî bihîst, ku gotê :
 - Ey delalo, ev çi deng e, dinale, gelo li vî cihê ha?
 Nebe ew jî weke me keramperê ber bi ba,
 Wusan derket texmîna hevalo jê niktedan
 Bextreşekî kurdmanc bû, dikir ax û ox û aman,
 Min jê ra got: -Ey bira te çi hal û hewal e?
 Çima wusan li erdê veketî û dinale?
 Wî jî li min veğerand û got : "Derdê min giran e,
 Çîroka min dirêj e, bêt nivîsîn roman e ,
 Ez ji kurdên serhedê, Milazgêrd e gundê min,
 Ez derketî heft sal e, bi hiş û bi dilê min,

Zimanê me bû sebeb, bû telûke ji bo me,
 Merovên çavsor hatin, jê ra digotin rom e,
 Zimanê me î delal "yasax" kirin bi zorî,
 Zimanê xwe î di xwar bo me kirin mecbûrî,
 Edîn curmek mezin bû bi kurdmancî xeberdan,
 Guhnedanî hedê kê, heps û sungî û zîndan,
 Edîn wusan ne dibû, me çendekan xwe kar kir,
 Li hemberê dijmin, me hespê xwe pir xar kir,
 Lê felekê bi me ra ne bir serî, em qela man
 Weke nokên li kevir, em li deran bê kes man,
 Dê û bavê min hemî bi tevayî wunda ne".
 Hevalê min î ewil xwe avête nav-
 - Gelo tu qet nizanî li kîjan alî ma ne?
 - Lo birao, zinaro, çima tu min nas nakî,
 Ez Ferzendê bira me, em in ji dê û bavekî!
 Herdu bira himbêz bûn, bi kul û girî û keser,
 Erd û ezman hejîyan, agir kete dar û ber!

REŞBELEK

-Ji xortên Cezîrê re –

Gerçî ez dûrî we me, îro, erê..
 Lê bi dil ez ba we me, mîna berê.
 Hûn dizanin ez ji bo çî dûr ketim,
 Herçî zana dizane ku dabû cegerê.
 Ez hevalê we me, ger dûrî we bîm,
 Para min bêtir dibe ji kederê.
 Yek roja ku min bi wer derbas dikir,
 Ne dianî bîra min salê berê.
 Yek nêrîna Mêrdîn û Burca belek,
 Bi Xwedê nadim bi (eswed hecer)ê.
 Neynûka yekî ji we na guhêrim,
 Bi hezar (Zêd) û bi hezar (Ûmer)ê
 Ez glî û gazinan ji kê bikim?
 Nijdevanê me bûbûn swarê kerê.
 Lê bizanin rojeke min jî heye,
 Qelesa niştir ji kalan ê derê .
 Hingî hîsab û kîtab tete kirin,
 Ji cewrên wê dêlika derbederê.
 18/3/1943

GULA SOR

Gula sor ;
Hilbû jor ;
Bîn da dor,
Gula sor ...
Gula sor
Li paş çayê Qaf şîn bû,
Alem jê ra evîn bû,
Gula geş,
Bi me xweş,
Da me heş,
Em bi bîna wê sermest,
Em pê şabin serbest.
Nazenîn ...
Xemrevîn ,
Xemilîn,
Pê zemîn,
Guleke bê kelemê,
Di nav baxê îrem e.
Gula sor,
Em li dor,
Bicivin,
Bîn bikin
Dor bi dor.

Şam 1943

KARWANÊ ME

Em hîç ne westîyan û nawestin

Li ser vê rêya dûr

Ser vê rêya dijwar

Em diçin û emê biçin

Ber bi armanca xwe

* * *

Ser deryayê bi xwîn

Ji çiyayên dar û devî

Deştên bi kelem û histirî

Newalên teng û tarî

Em derbas bûn

* * *

Li bin baran

Li ser berfan

Ba û bager

Li şikeftan

Di bin dilopan

Bi lingê xwas

Bi can tazî

Karwanê me diçe

Ber bi armanca xwe

* * *

Bi kovîyan re pence pence

Bi dêwan re rû bi rû

Me ceng kir

Wan em kuştin

Me ew kuştin

Em ne tirsîyan

Ne bezîyan

Karwanê me diçe

Ber bi armanca xwe

* * *

Em gehiştin çiyayê qaf

Nizîk bû, nizîk bû armanc

Xuya kir, xuya kir behiştê Kurmanc

Ah...

Ew ne xweş gîyan

Ew kulîlkên ji karwan

Bi şûn da man

Ew rebenên bêçar

Man, ji beheştta me bê par

Şam 28/9/1959

ZÎNDANA MEZÊ

Li zîndanê şoreşa me

Bi dengekî me zîndana we hejand
 Bi qîrînek me kela we helweşand
 Hûnê derbê me bibînin celadno!
 Ji paş hesin me heybeta we şikand
 * * *

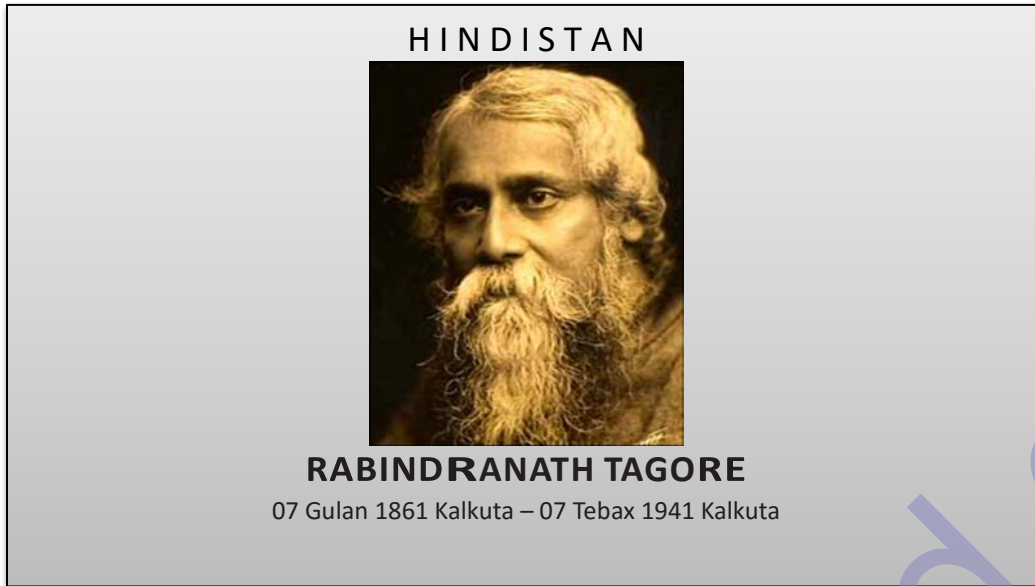
Di nav postê şêran de wek rovîyan
 Zar û zêçê me bizdand van kovîyan
 Digotin qey ji meydan mêr kişîyan
 Destê bi zincîr maske ji rûyê we kişan
 * * *

Me bala xwe, bi wer gelek dirêj kir
 Lê roj bi roj we dilê xwe qirêj kir
 Çend dilopên xezebê ser we rêj kir
 Geştta kerameta we, pê xesiqand
 * * *

Me serma dî, dilê me hîç sar ne bû
 Di bin barê bermîla, serxwar ne bû
 Îşkenceya bi şev û roj, kor ne bû
 Bi vîna xwe, dev û lêvê xwe çîrand
 * * *

Bijî yekîtiya şêrê qefesan
 Hevalê me perwaz dîkin li ezman
 Em in ronahîya tarîya cîhan
 Lênîne me tovê aşîtiyê çand .

Zîndana Mezê 7/11/1960

JI MIN RE BÊJE HÊSÎRO (LAWIJ)

“Ji min re bêje, hêsîro, yê te girêda kî bû?”

Hêsîr, “Efendiyê min bû”, got.

“Min got qey ezê bi maldarî û desthilatiyê
li ser rûyê cîhanê di ser herkesî re bim
û pereyên keyxan di xezîna oda xwe de min civand.
Gava xewa min hat, ez li ser nivînê
ku ji efendiyê min re hatîye amadekirin dirêj bûm;
gava şiyar bûm min xwe li oda xwe ya xezînê hefsî dît”

“Ji min re bêje hêsîro, kê vê zincîra ku nayê şikandin kuta?”

Hêsîr, “Vê zincîra min bi destê xwe kuta” got,

“hêza min ya têk naçe serbestiyek hêsan da min,
min got qey kare alemê hêsîr bigire.

Loma bi agirên niwaze û bi lêdanên bê însaf û hişk
li ser vê zincîrê bi şev û roj xebitîm.

Gava xelex qediyan û nema dihat şikandin
û dawîn kar xelas bû,
min xwe pê ve hişk girêdayî dît.

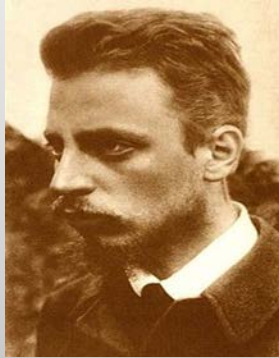
STÊRK

Çirûsandina hemû stêrkan his dikim di nava xwe de.
 Mîna lehiyekê tije dike jiyana min a dunyayî.
 Di laşê min de kulîlkan vedike.
 Di dilê min de hemû ciwaniya erd û avê vêdikeve
 Mîna bixurekî.
 Ê bi deng dike mîna bilûrekê ramanên min
 pêjna hemû tiştan.

WENDANEBÛN

Zanim, vê jiyana,
 ji stewardina hezkirinê bêpar,
 bi temamî wenda nebû.
 Zanim, bi hilatina rojê re çilmisandina kulîlkan,
 çemê li çolê zuha bûn
 bi temamî wenda nebûn.
 Zanim, çi tiştê bi şûnde ma,
 di vê jiyana ku hêdî hêdî dimeşe, b
 i temamî wenda nebûn.
 Zanim, hîna pêk nehat xeyalên min,
 stranên min nehat gotin,
 lê tev li ser têlên tembura te digerin,
 bi temamî wenda nebûn.

ALMANYA

RAINER MARIA RILKE

04 Berfanbar 1875 Prag – 29 Berfanbar 1926 Montreux

ROJA PAYIZÊ

Xwedêyo: niha dema wê ye. Havîn gelek dijwar bû.
Siya xwe bera ser katjimêra rojê bide,
û bilefîne bayê zevîyan.

Fermana sitewandinê bide mêweyên dawîn;
Du rojên din yê başûrî bide wan,
wan vexwendî amadebûnê bike
û bide dewamkirin tama şeraba giran ya dawîn.

Yê niha mala wî tunebe, wê ava neke piştî niha.
Yê niha tenê bin, wê hê gelekî tenê bimînin,
wê binêrin, bixwînin, nameyên dirêj binivîsin û
li papûrê geh berjêr geh berjor bi diltepîn
wê bixerbin, gava ber bê dikevin pel.

LAWIJ

Ax çawa her tişt ji zûde ji holê hatiye rakirin
 û ji zûde tune bûye.
 Zen dikim ku roniya stêra ku li rûyê min dibiriqîne
 ji hezar salan de
 mir û mirîbû.

Min xewna keştiyek ku derbas dibû dît
 û min hinek deng bihîst bi endîşe.
 Seetek li zengil dixist min bihîst ji malek dûr...
 Belê li kîjan malê?...

Ez bi hisreta aramkirina diltirsiya xwe me
 û bi hisreta sekna bin perê ezman.
 Bêriya kirina dia dikim...
 Ê ji stêran yek
 belkî hîna dijî.
 Zen dikim ezê zanibim
 Kîjanê bi tena xwe
 xwe ragirt,
 û kîjan disekine
 mîna bajarekî sipî li dawîn
 gurzê roniya li ezmanan dibiriqîne.

E N E D O L

REFIK DURBAŞ

10 Sibat 1944 Paşinler-Erzerom

QELAÇO

Çiyayên hêviyê wêran, ava wê şikestî
 Ku bi janê hatibe dan baca evîne
 Di vê şeva mahkûm qelaçoya biharê de
 Di dilê te de şitlên xwîne yê can ba
 Û xeynî hilberandina sewdayên hefsî
 Ji bo tebata tenêtîyê te çi kir.

RÊNAS JÎYAN

Di 1974'an de li Qoser a Mêrdînê

JANYA

xwedê û wext xelet hatiye xitimkirin

naqosên dêran kerr...

minare kin...

doktrînên dekolte li xwekirî evdal... sarincên ku ji baranên

derengmayî, derengbarî hatibû damezirandin, bi derbeke neşterê

ya dirinde, şolî bûne... barûyên ji evînen nukleerî, di serdabên ku

ji krîstalên rokoko hatibûn kemilandin qîtîk-qîtîkî bûne...

ji xewnên bêxwedî xeyîdîme, pekiyame û hatime janya,

ji nalînen min re vokalîstîyê bike

(ji qevmê pezkoviyana re xew heram e)

peykerekî antîk, derîzî û mîtolojîk im, nêma ji min dihere... li

ezmanê hundirê min, qaqlîbaz firrînen kamîkazeyî li dar dixin...

kovanên genimî li ber aşên êşan, kêliyekê jî aş nebin, aj nabin,

hûr dibin û hey hûr dibin... ji alfabetan tîpek kêma

dibe gava ku dimirim... weeeey waweylê janya kezeba min

dike di devê min re derkeve ji qehra!...

çiças êvarên şînboz bihurîn û çûn ji keştiya xeyalan

çirûskek serzer peya nebû, li peravên hestên min

ên hestî û çerm mayî... pêxemberekî sexte di nav kirasê xwe yê

gewrîboz de bi derewan be jî dest dirêjî min nekir,

min venexwend cemaeta xwe... ferîşteyêke fahişe sîng venekir...

maran jî ji kom û refên xwe ez aferoz dikirim...
 bi qasî yezdanekî bêqûl tenê dimam... mezhebên şêx û mirîdên
 wê ez min diafirandin di çarmixan de, min her çavê xwe
 li destmalka bi xwîn a destê weronîkayê digerland...
 bi îske îske zengarî mîna guran tim dizûrriyam,
 hosteyê dînîtiyê mam.
 goştê hov ji te ricifeke ruhî divê,
 nêrîneke şêtiya şûran divê,
 ez heta qirrikê niştecihê tîrbê...
 hilnayêm janya
 hilnayêm porrkurrê
 di tirban de hilnayêm ha!!!

a ku li enîya te nivîsî ne çarenûs e, soneya serpehatîya temenê
 min e... dengê min diêşe, weha bi sewteke berz û perritî
 min dilê xwe têr rehet nekir li qîrîniya navê te...
 çirrek e şîr didoşim ji ewrên spîboz ji bo çivîkên çavên te...
 xwezî janya min îmana te ya rewnak bihebanda...
 xwezî berxê, ji xeynî te pê ve bi tu fikaran min tahma hişê xwe xera
 nekira...

bê xem min tu li suqulîka xwe bikira û sûk bi sûk bigerenda...
 di şaneşînên nêgiz û nesrînan de
 min devê te bikira zîndana zimanê xwe
 lê xwedê û wext xelet hatiye xetimkirin
 ez hêmayeke heyama hewaran,
 di şeran de nîşangeha rîman
 serî gog, çav xwar, zik çirriyayî

fermo janya êdî tu dikarî xwe bikujî!...

CEWHERÊ REŞ

Gava royê zuha kir xwêdana xwecîyan
 Û azwerîya zêr ya ji nişka de li bazarê
 Gava zuha kir dilopa xwîna xwecî ya dawî
 Gava di kanan de tevî nebûnan bû xwecîyê dawîn
 Dema serlêdana çemê masûlkê yê Efrîqa hat
 Diviya nobeta belengazîyê bihata guhertin êdî

Êrîş destpêkir
 Bi ser wê koma goşt ya dewlemend û bêdawî
 Rev destpêkir bi helkihelk ji çirûska nivroja reşik

Û bi dengê tevirkan re bû gurmîna erdê
 Li cewherê reş dihat xistin
 Dest bi xebatê kirin kîmyageran di vî madenî de
 Ji bo amêjenekî nû û hêja biafirînin

Jinan beroşên ji Seneglîyan çêbûyî xwestin
 Çaydankên ji Antîlîyan çêbûyî xwestin
 Naqosên ji xwîna reş darêjbûyî xeyal kirin keşan
 Û gava di sersalê de dîyarî belav kir Kalê Noel
 Hizirî ku leşkerên zrêç yê reş bikişîne tawiga xwe
 Serbazên gernas xwestin şûrên xwe bi vî madenî bisûn

Bi lêdanên tevirkan hejîya erd
 Xwe bera kûrahîyên gelê min dan

Xwe bera mexela masûlka reşik dan
 Bi sedsalan ji çendîn kûrahîyan
 Taqeta nîjada reşik ya şaşmî hat derxistin

Ey cewher - gelê min
 Reha xûsika mirov ya bêdawî
 Çendîn keleşên derya tê rakirin xencerên xwe
 Di tarîyên xalî yên laşê te
 Ê di rêyên te yên ronak çendîn talanker
 Şax û dirî birîn û pêşde çûn
 Golên firmêskan afirandin li dû hev

Hey gelê ji serî heta pîyan hatiye talankirin
 Ji bo têr bikin bazarên cîhanê yên mezin
 Mîna axa bi halet mirovên hatine serûbinkirin
 Ji şeva veşartî ya laşê xwe re veşêrin arê xwe
 Bira kesek topan û drafên ji zêr darêj neke êdî
 Bi madenê ji kerba lehîya we ya reş hatîye afirandin

AZERBAJCAN

RESUL RIZA

Rzayev Resul İbrahim oğlu 19 Gulan 1910 Goyçay-1 Nîsan 1981 Baku

JI DESTÊ MIN BÊ

Ez dixwazim ku
Ewr bigirîn
Zarok negirîn
Tu ji wan bêkesî
Sêwîtî nebîne

Ez dixwazim ku
Bipeyive her kulîlk
Bi zimanê xwe
Bê berrîn
Dengê selehan

Ez dixwazim ku
Li sermê, li tarîyê
Bên girtin derî
Çav neyên girtin
Neyên girtin gotin

Ez dixwazim ku
Vemirin şewat
Hêvî venemirin
Bistewe her fêkî
Di dema xwe de
Li dila nekevin
Gotinên tehl

Ez dixwazim ku
Xwar bibin şax

Ji berketinê;
Kurê mirov
Xwar neke serê xwe
Ji fedîkarî an ji qelsî

Ez dixwazim ku
Ji dêvla hêstirên çavan
Kanî biherikin
Paqij zelal
Li rûyê erdê
Mîna kanîyan
Neherike hêstirên çavan
Li tu dera rûyê erdê

Ez dixwazim ku
Tenê stêr
Bimînin bê razan
Bila mirov razên û biramin
Bi taqetek teze
Ji bo bi hêvî
Dest bi rojê bikin

Ez dixwazim ku
Her tişt xwar bibe
Li ber mirov
Mirov ji mirov re
Dîl nebe

Ez dixwazim ku
Kamiranî, şadimanî
Bira zêde be
Ji dil heta dil
Ji welat heta welat
Bira rêka vekirî hebe

FRANSA

ROBERT DESNOS

04 Tîrmeh 1900 Parîs - 08 Pûşer 1945 Terezîn

KULÎLKÊN HEYVA GULANÊ

Kulîlkên heyva Gulanê
 Di nava sê rojan de wê vebe
 Bi çavên dikene Marie
 Wê ji dildarê xwe re vebe.

Bi destên hişk wê mist bide
 Mêrê çavşîn
 Wê Marie him bibe jina wî
 Him kolê wî mêtî.

Piştî Gulanê Pûşper e
 Evîn, pişt re nefret tê
 Dema çinîna gîha
 Wê mêt zincîrê bişikîne

Wê gustîlê bişikîne bavêje
 -keştîno, bigerin li deryayê-
 Sonda xwe, xeyalên xwe...
 -em li kevîşenê radizên!-

FILISTÎN

SAMIH EL-QASIM

11 Gulan 1939 Zarqa Urdun- 19 Tebax 1014 Rameh Îsraîl

JI ROJANÊ

Min li gerdûnê gazî kir serpêhatîya xwe ya bi jan
 Wê tîrêja jikestî di paca min ya rûxîyayî
 Wê kulîlka eciqandî ku ji mirinê re delîl
 Wê şewata şevê ku di porê te de vêket

Min dûrika me got ji şevên dêyan re
 Di wî koxên kelpîçan ku kamiranî lê binerd bû
 Fîncanek sipî ku nevexwarî hatiye hiştin
 Min gazî kir kuça lê gîha mezin bûbû
 Ji her şeva xalî ku deng li bîranîna dîkir

Hezkirinek bû ku ji nişka de bû girêk
 Ya berî da bîra min, ji rûyê te yê ji bîra min çûbû
 Di her bîranîne de janek dervî raveya ne
 Tu vedigere di şevê di hemû dengên lîngan

Çi delal bû bi hevrebûna me, bêyî ku ji hev biqetin
 Lê ji nişka de min wenda kir çavên te
 Li wê erda ji berî sedsalan dayika me bû
 Min gazî kir li hemû gerdûnê ji bo veke destên min

DI SEDSALA BÎSTAN

Hînî nefret nekirinê bûbûm
 Seranserê sedsalan
 Min bi zor ji rê derxistin
 Min tîrek bera mirûzê marê girsepîr da
 Şûrê ji agir min li mirûzê yezdanê ejderha xist
 Bi zor wan ez kirim Îlyas Pêxember
 Di sedsala bîstan

Hînî bilêvnekirinê bûbûm
 Ramanên rêşaş
 Seranaserê sedsalan
 Îro qamçîyan dişelpînim îlahan
 Wan îlahna ku di dilê min de bûn, pîrozwer bûn
 Bi du pula firotin gelê min
 Wan îlahan
 Di sedsala bîstan

Hînî girtîhîştinê bûbûm
 Derîyê xwe li mêvana
 Seranserê sedsalan
 Lê rojekê min çavê xwe vekir
 Û min dît ku
 Çi min hey e, çi min tune ye malê mîratê ye
 Û min dît ku jina min dardakirine
 Û di pişta zaroka min
 Ciyê birînan
 Ha wanî wanî
 Ne mêvan bûn ew, têgehîştin dijmin bûn ew
 Mayin, kêr dan hev ji derabzûna xwe min
 Dûvre min sond xwar, bi navê hemû birînen xwe
 Min got wê nema pêga xwe bavêjin ji derabzûna min
 Mêvanekî bi tenê jî
 Di sedsala bîstan

Ji hozanekî pê ve ne tiştêkî din bûm
 Seranserê sedsalan
 Yê ji îlah hêvî dikir
 Lê niha ez
 Volkanek im

Di sedsala bîstan
Volkanekî diteqel!

www.arsivakurd.org

SULEYMAN DANIŞMAN

1948 Çakan, Dep, Xarpêt

Wênekêş, peykersaz, nivîskar, helbestvan, sîyasetmedarê Kurd

JI NÛ VA DENGÊ LINGAN

Gava Tê Dizîn Berketa Rojê

1

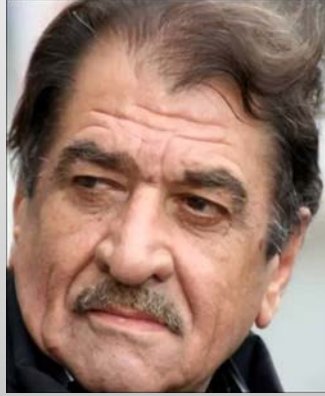
Gava tê dizîn berketa rojê
 Nava ebrû û çavan bêdeng
 Sûcekî dayika Besê tunebû
 Sûcekî gundîyan tunebû
 Dema palîyê destpêkiribû
 Gava serridîbûn simbil
 Li asoyê bi rojê re xuyabûn
 Li rêzegiran birrên tankan
 Te digo qey mîna ejderhayên di çîrokan de
 Bi heft serîyan ji bo heft terhên can meşîyan
 Gava pêtî vedirşîyan li zevîyan
 Ji alîkî ve roj
 Tank ji çarhawîr daketin
 Belav bûn ji giran berbe bestan

 Sûcekî demê tunebû
 Yanî têkilîya rojê bi tankan tunebû
 Ji alîkî talan bû
 Ji alîkî şewat bû
 Derewa çîrokan tunebû
 Sûcekî mekîna tunebû

Dilê dagîrkeran tunebû
 Mîna gilokên ji pêtîyan
 Bi salan dan dûv me
 Ji xwînê têrnebûn tucarî
 Ji mirinê têrnebûn tucarî

Di çetelê de nîne ciyê kederan
 Sernermîya me peristgeha kêmanîyê
 Herroj yên nuh tîn şewitandin
 Kedên nuh tîn dizîn
 Ji Hamûrabî û virde
 Ne dayika Hewa van rastîyana dît
 Ne jî xwedawend Heppa tişteke got
 Destê me de qevdek xem
 Ajotine berketa rojê
 Ji berî Kardokan û virde
 Em diçînin û dinerin ji giran berbe bestan
 Sûcekî rojan nebû hîna
 Ji derên şewitî naqete çavên me
 Li nexşeyê ciyê aşîyê hatîye dizîn
 Hayê tu kesî jê nîn e
 Yan jî qîmetek xeberê tuneye

KURDISTAN

ŞÊRKO BÊKES

2 Gulan 1940 Silêmanî-4 Gelawêj 2013 Stocholm Swed

HELEBÇE

Çardeyê mehê bû
 Bayê pênuşa min firand li Goyje yê
 Dema ku min ew dît û dest bi nivîsê kir
 Pêl bi pêl firîyan peyvên min

Panzdeyê mehê bû
 Sîrwan pênuşa min girt û çû
 Dema ku min ew girt û dest bi nivîsê kir
 Bûn masî helbestên min

Şanzdeyê mehê bû
 Axx! şanzdeyê mehê
 Şarezûr pênuşa min girt
 Dema ku li min vegerand
 Min xwest binivîsim
 Tiliyên min wek Helebçe hişk û zuha bûn

ÊVÎNA MEZINTÎRÎN

Berfa li ser Cudiyê weha dibêje
 Ejderha hat... Ejderha çû
 General hat... General çû
 Lê tiştê her ma û
 Tucar neçû qet naçe
 Dar û kevirên Kurdistanê ma.
 Bircên Amedê dibêjin:
 Navên Siltan û Walîyan
 Weke navên hinek kuvarkên bi jahr
 û
 Weke navên hinek gur û berazan
 Hatin ji bîrkirin û di dîrokê de bûn xweli
 Lê tiştên ku ji bîr neçûn û
 Her man û bûn nan û bûn av û
 Bûn kulîlkên malên me

BAJAR

Qudis ji min re wisa got:
 ‘Îro tenê di navbera du saetan de
 di nav sînga bajarê min de
 pêncî çem xeniqandin’

Hîva şeva ezmanê Santîago ji min re wisa got:
 ‘Îro tenê di nav saetek de
 di nav serê bajarê min de
 sed stêrkên min serjê kirin.’

Hespekî reş î bijîsor ê Afrîkayî ji min re wisa got:
 ‘Îro tenê di nav nîv saetê de
 li ser kevirê reş î piştta min
 mêjiyê gelek mirovên min perçiqandin.’

Min jî got;
 ‘Birano !
 Tenê cudahîya navbera me ev e
 Bajarê min wisa kuştin ku deqîqe jî pê nehesîya.’

HEJMARTIN

eger karibî
 guliyên vî baxî
 yek bi yek bijmêrî
 eger karibî
 hemû masiyên gir û hûr
 yên nav çemê pêşberî xwe bijmêrî
 eger karibî
 dema koçberîya teyran
 yên ber bi jêr û ber bi jor ve
 yên ber bi jor û ber bi jêr ve
 yek bi yek bijmêrî
 wê demê ez jî soz didim
 heçî qurbanên
 vê axa şîrîn ya kurdistan
 yek bi yek bo te dijmêrim.

EVÎN

min guhê xwe da dilê axê
 ji min re qala evîna xwe û baranê kir
 min guhê xwe da dilê avê
 ji min re qala evîna xwe û kaniyê kir
 min guhê xwe da dilê darê
 ji min re qala evîna xwe û pelan kir
 dû re min guhê xwe da dilê evînê
 ji min re qala azadiyê kir

JI BO 8`ê ADARÊ

baskê bazekî şikandin
 asîman firînek wenda kir

çavê xezalekê kor kirin
 awirek ji kîsê deştê çû

gulleyek ket qirika kewekê
 çîya stranek wenda kir

kulîlkek bêhnek wenda kir
bilbil bêhnek wenda kir

lê dema ku jinek kuştin
evînek ji kîsê hemû dunyayê çû

ŞÎRET

gelek tişt hene
zingar digrin û
paşê jî dimrin
weke tac û
kopal û
textê bin lingê padîşahan
gelek tiştên din jî
li dinyayê hene
narizin
ji bîr nabin û
tu caran namirin
weke şewqe û gopal û
sola
Charlie Chaplin

YÊN BIRÎNDAR

Em xizan in
 Ji zarokên me re pêsîrên zipîzuha
 Ji gedê me re nanê tisî yê tisî
 Tu av bêje hindik kinc jî nine

Belav bûne em li çar nîkarê welêt
 Li nav çiyayên dûr li gelîyên sar
 Ya me diparêze ji bahozê ji avîyê
 Ya konîkek e yan holîkek teneke

Lê li tenîşt me
 Di malên xwe yên germagerm de sipîsax
 Hemnîjadên me birayên me

Ya dîtîne tê dîtîni di demajoyê de
 Ji derdên kesên xemgîn bêhêvî re çare

Lê dem teng e, birîn kûr e
 Li alîkî yên bi kinc, yên zik têr
 Li alî din yên pêxwas, yên xwarinê pêde nakin
 Du cîhanên hevraneborî ji hev cuda

Dem teng e, dest bi jandanê dîkin birîn
 Ew yên bi gumana bi hev kelîyabûn jî
 Birçiyên dibên hewar
 Yên pêxwas di nava janê de

KURDISTAN

ŞÊX RIZA TELEBANÎ

1842 Çemçemal, Kerkûk-20 Çile 1910 Bexdad

LI BIRA MIN TÊ

Li bîra min tê Sulêmanî, ku dar ul-milkê Baban bû,
 Ne mehkumê Ecem , ne suxrekêşê Alî-Osman bû,
 Li ber tabûrê esker rê nebû bo Meclîsa Paşa,
 Sedaya muzîkê û neqerata eywanê keyvan bû,
 Çaxê meydana cirîdbazî li dora kanî Askan bû,
 Bi zerba hemle Bexda teksîr kir, te hilda,
 Sulêmanî zeman, rast tu divê bavkê Sulêman bû,
 Ereb înkari fesla we nakin, efselîn, emma
 Selaheddîn ku dinya girt ji zumra kurdê Baban bû,
 Qebra pir ji nûra Alî-Baban pir jî rehmet be,
 Baranê kefi ehsana wan mîna ewrê nîşan bû,
 Çaxê Ebdilla Paşa leşkerê walîyê Sinnê şûr kir,
 Riza wî wextî emrê wî pênc û şeş tîflê debistan bû.

KURDISTAN

ŞÊX SELAM AHMED AZEBANÎ

1892 Azebanî, Silêmanî-1959 Silêmanî

KIZÎNA DEDÊ COTKAR

Feqîr û hejar im, gemar û xwelî,
 Ne têr û birçî, cîyê min deşt û çol,
 Xulamê axa bûm heft sal tamam,
 Zevî, deşt û dol jêra dikola,
 Bi heqê mehê yan bi kirêkarî dimam
 Carnan bê pere û parî nan.
 Li zivistanê bi deste-cilê dirî,
 Bi cote pêlav-çarixê pan
 Tifing li destê min bû,
 Bêzar bûm, şev li çolan
 Carna ez pawan bûm li Dehol,
 Zivistanê cotkar bûm, havînê tûtinvan
 Li ber berf û baranê bo garana axan
 Dar min tanîn bi mal û piştan.
 Ez dû wî diketim, kuda ew diçû,
 Bi kişîn û fişîna eba pir qul
 Xwêdanê li ser min dikire xule-xul,
 Nav li min kir bû "Kabrayê Kirmol".

Neçar bûm, revîyam cem şêx,

Min dest û pê wî maç dikir,
Bûme xizmetkar, bûme devrêş,
Pirça serê min mabû li şûna kakol,
Çend bavê min kuştin bo bender,
Çend birê min kuştin bo parî nan
Bo wî şewitîm çend caran
Bûme merivekî heramzade û zor,
Bi rojan li cerdê bûm li çîyan,
Êşk min digirt li şûna parxan,
Pêpes bûm li bin piyê şêx û axan
Ez berade bûm, mala min kor,
Li Kurdistanê rez û tirî bû,
Ji min standin,
Nadine min yek pol.

BULXARISTAN

VESELIN ANDREEV

16 Sibat 1918 Pirdop-11 Sibat 1991

RAMAN

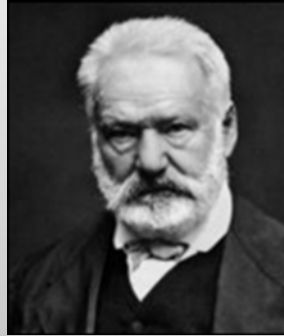
Hesta evînê dişidîne dilê min yê li ber teqînê
 Mîna dînamîtê, ya kevirê sar vêdixe
 Çawa jî em bi hesreta afirandinê, hilberînê
 Maçîkirina enîya zarokekî nûbar in

Ma qey çêdibe? Gund tên xilxerakirin
 Zaro tên kuştin. Û hawîrdor di bêdengîya mirinê de
 Em vezelîyane, disekinin di kozikê de
 Ji bo bipelêxin, bikujin û xilas bikin

Em dibînin, dişewite û dibe xwelî ciwanîya me
 Em seh dikin wê nefreta, wê dipijîne
 Lê wekî din, çawa em `ê karibin bisitirînin,
 Evçend tiştên em jê hez dikin û pîroz dizanin?

(Li Çiyayên Balkan, Hezîran 1944)

FRANSA

VICTOR HUGO

26 Sibat 1802 Besançon-22 Gulan 1885 Paris

JI BO MIROV BIGIRÎ MA DIVÊ JI ÇAVAN HÊSIR BIBARIN?

Ji bo meriv bigirî, ma divê ji çavan hêstir bibarin?

Ku lêv bikenin, ma mirov nikare bigirî?

Ji bo meriv hezbike, ma divê meriv li ya xweşik binêre?

Di canekî kirêt de ruhekî bedew, ma nikare dil girêbide?

Bêrîkirin; ma ji yê tê bêrîkirin dûr man e?

Ku yê tê bêrîkirin nêz be, ma qey êş nayê hiskirin?

Dizekî; ma qey dizîya pere û mal e?

Dizîya kamiranîyê, ma qey nabe dizî?

Ji bo biçelmise, ma divê gul jî şaxê bê jêkirin?

Gava bişkojek pembe be, ma gul di şaxa xwe de naçelmise?

Ji bo kuştinê, ma divê çek yan xencer hebe?

Ma por nabe destmal, çav nabe çek, ken nabe gulleh?

GURCÎSTAN-RÛSYA

VLADIMIR VLADIMIROVIÇ MAYAKOVSKY

19 Tirmeh 1893 Baxdadi, Kutais, Gurcîstan-14 Nîsan 1930 Moskowa

EWREKÎ BI DERPÎ

Bidin bala xwe
 Xeyalek di hişê we yê sewsî de,
 Mîna xulamekî qelew vekeve li ser textekî gemarî,
 Bi dilê xwe yê ji qitîtkê xwînê, ezê dîsa pê qerfan bikim.
 Bi pozbilindiyek çavsor, ezê dilhişk û dilşikên bim.

Di nava min de qet dilovanîya kalekî nîn e,
 Di ruhê min de qet pirça boz tune ye!
 Bi qîrîn û bişîrîna xwe cîhanê dilerizînim,
 Ez di te dibihurim, delalo,
 Di temenê bîst û du salî de.

Can nazikno!
 Hûn yên bi kemanê evînê dijîn.
 Yên li ber gurmîna daholan lotikan davêjin.
 Lê ma hûn karin xwe biguherin, nava xwe vekin, wek min
 Û tenê mîna ji du lêvan pêk werin?

Wer û fêr bibin
 Tu, endama komela ferîşteyên brokratên xwedî kêf!
 Pêka xwe ji oda bi qedîfan hatîye xemilandin bavê der
 Û tu, kî kare lêvên te bigire
 Mîna aşpêjekî pelên pirtûka saloxdana xwarinê bizîvirîne.
 Ger tu bixwazî

Ezê mîna hovekî li ser goştê xav har bibim
An bi lêdana tava rojê re bê mguhertin, ger tu bixwazî
Ez karim bibim kubarekî bêhempa,
Ne wek mirov lê mîna ewrekî bi derpî.

Bi kulîlka Niceyê baweriya min nîn e!
Lê dîsa jî ezê pesnê te bilind bidim,
Mêr, mîna çarşefên nexweşxaneyan diqermişin,
Û jin, mîna peyvên pêşyan ku ne di cîh de dieciqin.

GOHDAR BIKE!

Gohdar bike,
 Gava stêr diçirisin
 Tê wateya ku pêwîstiya yekî jê heye.
 Tê wateya ku yek dixwaze bibe ji wan,
 Yek jî gava van rohnîyên niwaze dibîne
 dixwaze tifikê.

Û bi hêrs,
 Di nava babîsoka toza nîvro de,
 Ew bi Yezdan ve teqîya,
 Ji bo tirsî ji Yezdên belkî dereng mabû.

Di nava rondikan de,
 Maçî destê Yezdanê xurt kir
 Û ji bo wî bide bawerkin lava kir
 Misoger bû diviya bibûya stêrek.
 Ew sond dixwe
 Teqez ew natebite
 Di vî ezabê nestêrbûn de.

Pişt re,
 Ew digeriya, bi xemgînî
 Lê bi rûyekî aram.

Û ji bo her kesî, wî got:
 `Niha,
 Ew temam e.
 Tu nema zêdetir ditirse,
 Ne wanî?

Gohdar bike,
 Gava stêr diçirisin,
 Tê wateya ku pêwîstiya yekî jê heye.
 Tê wateya ev pêwîst e
 Di her êvarê de
 Bi kêmanî divê stêrek bilind bibe
 Li jora rûyê cîhanê

KURDISTAN

WEFAYÎ – MÎRZA EBDULREHÎM
1838 Mahabad-1902 Çola Erebîstan

JI DÎWANÊ

Xûdanê ser rû ra berda ji ber pêkenîna te,
Şebnem gul jê barî, roj girt perwanê te,
Tu bi xwedê, zilfê xwe bide alîkî, têr gulgûmên te maç kim,
Rê bide bilbil, bira negirî ji ber baxê perjîna te,
Zilfê te xetakar in bo çavê te, birû daxistine ,
Were em hev maç kin, bi destan hev himêz kin,
Çavbazîyê meke ji wê badeya elestê,
Destê min bigre, rabe, tu ji dîn eynatê
Ketime nav zilfê te, de tu bigre destê min,
Kafir bûm bê îman, heta bême ser dînê te.
Şev heta seher wek gul dil pir xûnavim,
Ya xwedê, şemal bike bin araqçîna te ,
Qurban! ew reng min rengand rengê te ,
Zilfê te roj veşart, birûyê te xwê nadin,
Wan roj li min kirne şev bi meh û perwînê te,
Rehma te pê nehat, şîrîn xudagir bî,
Bo çi her Wefayî, bo dîn bûyî, bi çîya ketî?
Sed Xosrov û Ferhad bo şîrîn lêvên te?

Serabstan xerabstan e îro,
Behara Eysê her zivistan e îro ,
Bi zerîna payzê rengê min dîyar e,
Bi xalî rût e, tabistan e îro ,
Jîyîna emrê min bê te ziyar e,

Gulîstan bûm, xarîstan e îro,
Temamî zîndegana te bê wucud e,
Serapa wek qumarîstan e îro,
Tava axa germîna te bi min çi?
Bo min her weku çiyastan e îro ,
Gula min bê nezîra tu temaşa
Welat pakî baxistan e îro,
Xedenga te karê hejmara bi miqat
Hemû mêşe û çinaristan e îro
Wefa mezlumê beyrûte bi rûtî
Hetîwê şêherê Kurdistan e îro.

BRÎTANYA

WILLIAM BLAKE

28 Mijdar 1757 London-12 Tebax 1827 London

AX BERBIRO

Ax berbiro, westîyaya zemên,
 Tu pêgên rojê dişopîne;
 Piştî gera li warê zêrînî şêrîn
 Rêwî gera xwe diqedîne;

Gava ciwan bi azweriyek kûr bêrî dîke,
 Û bakîra çilmisî di kefenê wek berfê de,
 Ji gorên xwe rabin, û daxwaz bikin
 Cîhê ku Berbiroya min dixweze herê!

BRÎTANYA

WILLIAM SHAKESPEARE

26 Nîsan 1564 Stratford-upon-Avon – 26 Nîsan 1616

DITIRSIN

Ji bo ku piranîya mirovan ji wendakirinê ditirsin, ditirsin hezbikin.

Ditirsin bête hezkirin, ji bo ku xwe bi kêrê hezkirinê nabînin.

Ji ramandinê ditirsin, ji bo ku wê berpîrsîyarîyê bîne.

Ji peyvandinê ditirsin, ji bo ku ji rexnegirtinê ditirsin.

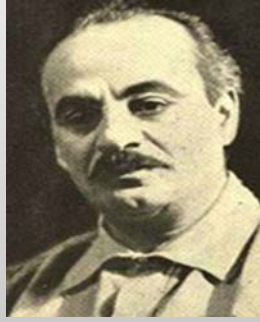
Ji ravekirina hestên xwe ditirsin, ji bo ku ditirsin bête redkirin.

Ji pîrbûnê ditirsin, ji bo ku rûmeta ciwanîya xwe nizanin.

Ji jibîrkirinê ditirsin, ji bo ku tişteki baş nedan dunyayê.

Û ji mirinê ditirsin, ji bo ku birastî nizanin bijîn.

LUBNAN

XELÎL CIBRAN

06 Rêbendan 1883 Lubnan – 10 Nîsan 1931 New York (DYA)

STRANA MIROV

Bi destpêka deman re ez hatim
 Hîna li ser rûkê vê cîhana kevna im
 Bi dawîhatina deman re dîsa ez`ê herim
 Loma naqedin êş û jan di dilê min de

Yê di bêdawîya ezman digerîya ez bûm
 Firîyam ez di ser beşê xeyalan re
 Min dît her alîyê fezaya pîrozwer
 Lê dîsa ez dîl xistim qanûnan

Min li doktrîna Konfuçyûs gohdar kir
 Di Brahma de vebûn çavên zanînê
 Min Bûda dît di bin dara pisporîyê
 Lê dîsa ez têkbirim hestan

Ez bûn şahid ji bilindîya Babîlon ya nayê şîrovekirin
 Min Ramses dît yê nav û deng da demek dûdirêj
 Bi artêşan re xwanê bû Roma şerok
 Lê dîsa ez di xeman de fetisandim seretayan

Ma bê min çi kişand di azînen tadeyan de
 Destê min li zincîrê xistin mêtinkaran
 Min birçîtî naskir di zîndanên stemkaran de
 Lê dîsa taqet ma di nava min de, ez bernedam
 Ya ji min re hevîyê tîne, bi rojên nuh diçirûse

Y E W N A N Î S T A N

YANNIS RITSOS

01 Gulan 1909 Monemvasia – 11 Mijdar 1990 Atîna

AŞTÎ

Aştî, xeyala ku zarok dibîne.

Aştî, xeyala ku dayik dibîne.

Aştî, gotinên evînê yên li bin daran tîn gotin.

Di belekîya êvarî, di çavên xwe de bi bişirînek şa gava bav vedigere

Ku di destê wî de selikek tije mêwe;

Û ji bo hênik bibe av, mîna kûzê ji axê li ber pacê hatîye danîn

Niqutên xwêdanê li enîya wê..

Gava bèn girtin şûna birînên rûyê erdê

Gava dar bèn çikandin di çalên ku gulleyên topan vekirîye,

Gava xuya bibe bişkojên hêvîyê yên pêşî,

Di dilên ku şewatê ew helland û qedand,

Gava karibin bi aramî razên mirî, xema nexun êdî,

Bi zanîna ku vala neherikîye xwîna wan,

Vay aştî ev e.

Aştî, bêhdana xwarinên germ yên êvarî ne

Gava dil ji tirsê nede lerezandin, dengê firêna ji nişka de li kuçê

Û deriyê bêt lêdan, tenê heval bêt zanîn.

Aştî, çi gavê dibe bira bive, ji paceyek bêt vekirin

Tijebûna hundir ya rûyê ezman e;

Rûyê ezman, yê bi naqosên xwe, yên ji rengên xwe dûr ketine

Ku di rojên cejnê, di çavên me de lêdidin.

Vay aşî ev e.

Tasek şîrê germ e aşî, û vegirtina pirtûkekê ya li ber çavê zarokê şiyar dibe.

Gava simbil dirêj bibin û bi pispis ji hev re bêjin rewşen! rewşen!

Gava ji hewdê asoyê bixurişê rewşen.

Vay aşî ev e.

Gava zîndan bibin pirtûkxane

Gava derî bi derî bigere stranek di şevê de

Û hîva li çarde, rûyê xwe yê pak û teze rê bide di pişt ewrekê re

Mîna karkirekê ku êvara şemiyê pîr û pak derkeve ji berber;

Vay aşî ev e.

Her roja ku diçe, ne rojê hatibe windakirin

Gava bibe kokek di şevê de

Ji jîndarbûna pelên şahîyê re

Gava her roja derbasbûbe, rojê hatibe qezenckirin

Li pey xewekê kûr ya mirovekê tendurist

Û dawîn, gava em ji nû de hisbikin

Ji bo biqewirîne êşan ji hemû derdorên demê

Ku gava dîzmeyên xwe yên diçirûsîne bikişîne ro

Vay aşî ev e.

Aştî, li zevîyên havînê gurzên tîrêja ne,

Alfêba qencîyê ye ew li ser çongên şeveqê.

Gotina herkesê bêje bira ji hev re,

Bêje em`ê sibê cîhanek nû avabikin;

Û avakirina me ya vê cîhanê ya bi sitranan.

Vay aşî ev e.

Roja di dilan de pir hindik cîh bigire mirin

Gava kamiranî rê bide tilîyên rêyan yên ji xwe ewle

Roja hozan û karker karibe bikişîne hundirê xwe bi wekhevî

Mêxika mezin ya tarîya gewrik..

Vay aşî ev e.

Aştî, destên mirov yên bi şid hevdû zevt kirine

Nanekî gewr e ew, li ser maseya cîhanê.

Aştî, ji xeynî bişirandina dayikekê ne tişteki din e.

Û haletên di erdê de xetên kûr vedikin

Her yek gotin e nivîsandina wan:

Aştî.

Û trênek pêşde diçe berbe pêşerojê

Diherike di ser rêyên ristên min re

Trênek ji genim û ji gulan barkirî.

Vay ev trêna aştî ye.

Birano, di aştîyê de encax

Wê kûr kûr bêhn vede gerdûn.

Hemû gerdûn, hilgire hemû xeyalên xwe.

Birano, dirêjkin destên xwe.

Vay aştî ev e.

YEKÎTÎYA KOMARÊN SOSYALÎST ÊN SOVYETÊ (R Û S Y A)

YEVGENY YEVTUŞENKO

18 Tîrmeh 1933 Zîma, Irkuts

KULÎLK Û GULLE

Gulle hez nakin ji te Allîson
 Ji bo tu evîndara kulîlka ye
 Gulle werê dexsok in
 Werê dilhişk in nikarim bêjim
 Tu bihara nozdeh salî
 Tu kulîlkek di nasnama mirov de
 Dîsa nikarim binêrim li wêneyê te yê min dît
 Tu bedewîyek ku dest lê nayê gerandin
 Çawa te kuştin

Hestên herî paqij di dilê te de bûn
 Hêvî, ronahî, serbilindîya sibehan
 Tu rehjena ûjdanan, tu birewerî bû
 Te tije kulîlk kir lûleyên hemberî xwe
 Û te got ku: "kulîlk ji guleyan bilintir in"
 Lê wê kî di te bigehîştta li wira
 Tu keçkulîlkek bû, tu teyrikek aştiyê bû Allîson

Te rahîşt û kulîlk reşand li wî welatî
 Li wî welatê ku rastî ceza dibû hingê
 Li wî welatê şetî di ser rûmetan re bû
 Û tu çend kes bû Allîson
 Li hember kulîlkê gulle
 Li hember hezkinê nefret

Va ye dawîya bi jan ya te berê xwe dayiyê

Li temamê gerdûnê kulîlkên sêva niha
 Bi kincên reşîqîr xwe nixwamtin
 Bîhna xamekan ji wî bayê bi jan tê
 Bîranînekê mezin dike, bi pêlên tije şûn
 Tu di nav xwînê de vezelîyaye Allîson
 Û bi ser te de diqîre serok Nîxon:
 «Engizvanino, serserîno, pêxwasno»

Tu dirêjbûye û maye li ser gîhan
 Li çarhawîr belav bûne pirtûkên te Allîson
 Êdî ne kinc hene ji te re bîn lixwekirin
 Ne wêje heye bê domandin, ne pîşeyên-delal
 Lê rastîyek reş mezin dibe ji nû de
 Derew, qirkirin, mirin
 Bibêm Hîtler, ji nişka de wê bîranin bilerizin
 U hemî dêyên cîhanê niha
 Wê bibên: «Ax Xwedêyo, ax Allîson`a min, ax Kulîlka min»

Wê dîsa dîlan be li ser keştîyan mirin
 Mirin li Vîyetnam, mirin li Kamboçya
 Rabin ser pêya keçên Tokyo
 Rabin bimeşin xortên Roma
 Rabin kulîlk kulîlk, zêde bibin şîneşîn
 Hûn laleno, beybûnino, yasemînino
 Bigirin devê durûtîyê
 Bipelêxin û derbasbin derewên bi rûpûş

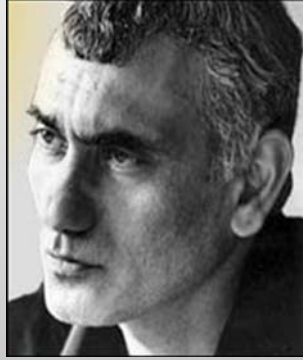
Rawestînin perwaneyên keştîyên cengê
 Hûn lavlavkê zevt bikin ji qevzan
 Hûn xamekên robarê Ganj
 Hûn zerînen li perava Nîl
 Bişikînin baskên jetên mirinê
 Hûn gulên bi fêz, hûn jî tevî çalakîyê bibin
 Kunbikin tankên benzîne
 Û bila bibînin hêza kulîlkan

Kulîlk ji gulleyan bêhempa delaltir in
 Belav bikin vê rastîyê hûn Allîson`ên kulîlk
 Girêbidin destên mêrkujan li her deverê

Mezin bikin rastîyê, li welatê xwe pêl bi pêl
Bişkînin destên li pitikan digerin

Li hemberî derewan derên, artêş bi artêş
Dîwarên berxwedariyê bilind bikin
Rewşen bikin bi kamiranî wan çavên bi jan
Bedewîyê biparêzin, rastîyê biparêzin
Ji rêyê gundan, ji çîyan, ji deştan
Mîna lehîyê biherikin ber be bêdawîyê de

Koman pir bikin, kom kom bi hezkirin
Û tu keça pîrozwer Allîson
Tu keçkulîk, rabe ji goristana xwe
Bilind bibe mîna qirnekî nemir
Bilind bibe kulîlka bi kelem ya berxwedariyê
Ne bêeger e xwîna ku te da rijandin

YILMAZ GUNEY

01 Nîsan 1937 Sêwreg – 09 Ilon 1984 Parîs

CANÊ, YARÊ, DILÊ

Ev dîwar têrnakin me ji hev biqetîne tu zanibe...
 Ev tilîyên hesin, ev derîyên hesin, ev hewa, bawer bike...
 Carna bi qasî ku bi kulmekê bixim xurt,
 Carna mîna serçeyekî qels bim, egerekî wê hey e...
 Ma zora kîjan zahmetê nebirîye mirov.
 Serde jî xwedî bike di nava xwe de vê hezkirina mirovane.
 Rojên xweş di rawestgehê dijwar re derbas dibe yarê.
 Dilop dilop dicive mirov.
 Dilop dilop yarê...
 Rojekê emê di nava jîyanê de wenda bibin...
 Wê dîwar hilweşin, hemû derî vebin tu zanibe.
 Niha dilê min tu ye, li te dide û dajo...
 Û dîsa dilop dilop zêde dibe tu di nava min de.

YILMAZ ODABAŞI

15 Tebax 1962 Amed

HEY JÎYAN

Hey jîyan, tu şewqa heyvek çardeyî li avan e.
Bi rastî tune me di vê lîstikê de,
Bila min tune bihesibîne temenê min.

Jîyan darekî bîlardoyê;
Tê li coşa temenê te dixê.
Gava zimanê te tê girtin,
Tu nikare bipeyive...

Çiqas tu radipelike bilind dibin çîya.
Tu têkdiçe tu tenha
Û di dilê te de goristana çivîkan;
Tu nikare xwe pê bigire!

Xelk ji sewdan dem digire,
Evînê mezin dîke ji stêran;
Lê tu xeyalên te qedexene,
Tu nikare pê bibe...

Ger te ji yekê hezkiribe di salên borî.
Mîna birînek axivîye hîna.
Hîna jî tê çiqas pir bêrîyê bikê,
Tu nikare bigirî...

Li ser rêya te pira dirizin.
Dengê te, dibê qey bêdengî ye di himînê de.
Berbadike jîyan te dike arî,
Tu nikare rabe!

Baneşanek tikîtenê ye tu
Di wan baranên dunyayê şildike.
Hertişt dikişîne û dehf dide,
Tu nikare bêje...

Jîyan darekî bîlardoyê;
Va ye tê li coşa temenê te dixê.
Di dengê te qîrîn difetisin,
Lê tu nikare biqîre...

Piştire dem digehê, ax bi te re dibişire;
Di nivê temenekî dûdirêj de
Ne jîyan ne mirin
Li te nayê...

Divê tu bide nivîsandin li kevirê gora xwe:
Hey jîyan, tu şewqa heyvek çardeyî li avan e,
Bi rastî tucar nebûm di vê lîstikê de,
Bila min tune bihesibîne temenê min...

YUSUF HAYALOGU

1953 Dêrsim – 03 Adar 2009 Îstanbû

ÊŞÊN MEZIN

Ji rûyê min firar kir çavên min
Niha li deryakê dinêrin
Di nava çar dîwaran de mame
Yên li ba min werê dibên

Hesinê ranzê ku serê xwe lêdixim
Dîwarê sar ku kezeba min dimije
Min berfên serê xwe pir kirîye
Yên li ba min werê dibên

Roja min î serdanê nebû hîna
Hîn nû destpêdike êşên mezin
Û hîna têra xwe ez`ê biêşim
Yên li ba min werê dibên

Ez`ê te nebînim êdî
Ji xwe qedîyabûn bîranîn
Dibe ku sibê min bibin
Yên li ba min werê dibên

Hêvî dikim tê baş li çavên min binêre
Rojê mîlyon caran li te digerin
Min dev ji hestên din tevan bernedaye
Yên li ba min werê dibên